

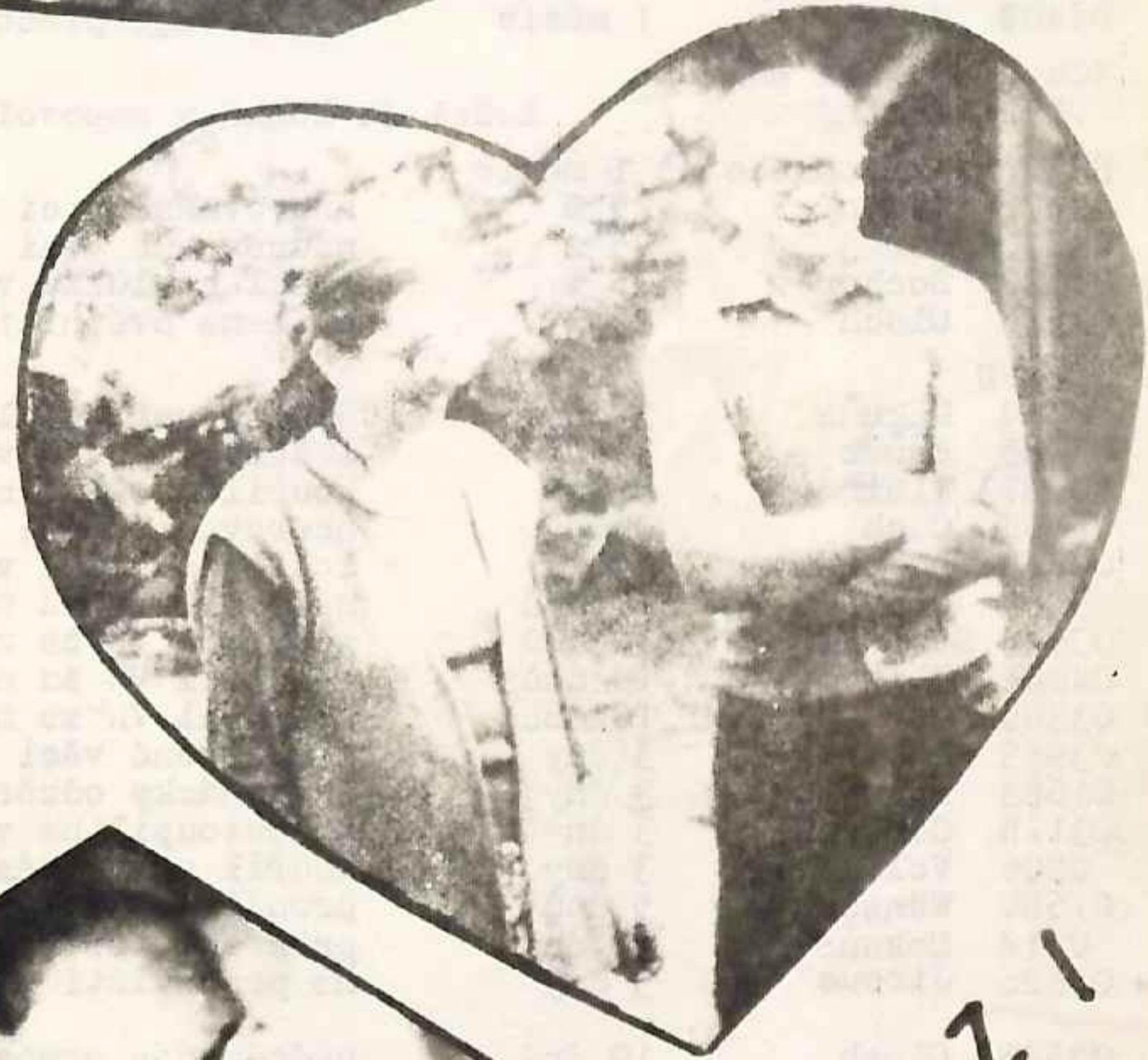
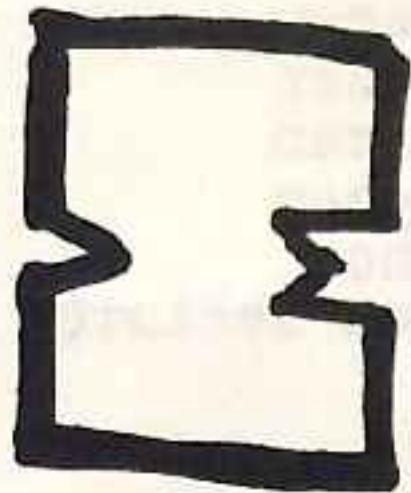
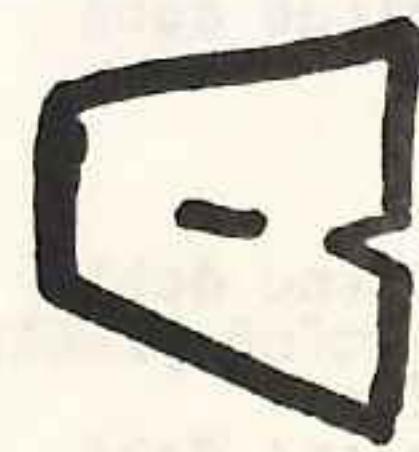
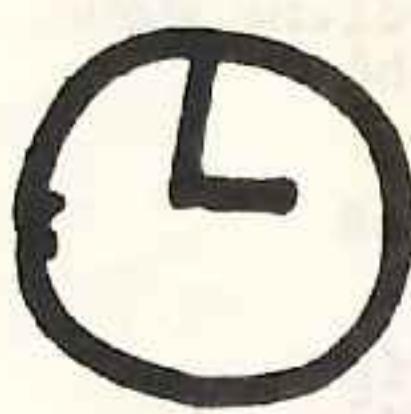
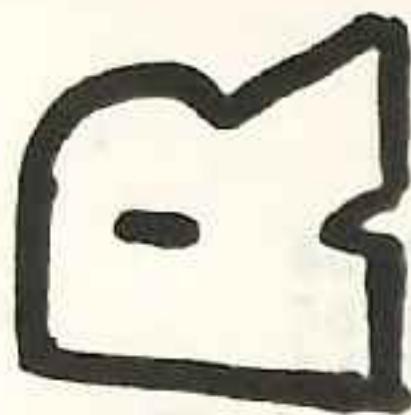
vokno

časopis

pro druhou i jinou kulturu

LOP

R 112

NAMI
MEZI

Rozkaz výchovatelské číslo 4

Článek 1: kázeňské odměny = 0

Článek 2: zázeňské tresty

Důtka

03129	Götzy	neurovnání věci ve skřínce
03953	Kostka	neurovnání věci ve skřínce
04026	Kočiš	neurovnání věci ve skřínce
03392	Straník	neurovnání věci ve skřínce
09043	Ujhelyi	ležel na lůžku v nepovolené době
05114	Dimitrov	ležel na lůžku v nepovolené době
04636	Křenek	ležel na lůžku v nepovolené době
05392	Makowetz	nesplnil výkonovou normu v I. dekadě
06056	Turček	koupal se v nepovolené době
05975	Ondrášek	špatně ustlané lůžko

Zákaz zájmové činnosti

0730	Zámostný	1 měsíc	neurovnání věci ve skřínce
03546	Olasch	1 měsíc	ležel na lůžku v nepovolené době
04043	Procházka	1 měsíc	nenašel na vycházku
02813	Dubovecký	1 měsíc	ležel na lůžku v nepovolené době
05957	Velčovský	1 měsíc	ležel na lůžku v nepovolené době
04405	Hudec	1 měsíc	nedodržuje pracovní dobu

Zákaz přijetí balíčku

9172	Koutný	ležel na lůžku v nepovolené době
------	--------	----------------------------------

Snižení kapesného na 1 měsíc

9172	Koutný	25 %	neurovnání věci ve skřínce
04078	Čuraj	25 %	neurovnání věci ve skřínce
04120	Sochor	25 %	ležel na lůžku v nepovolené době
03546	Olasch	25 %	hrál na světnici kostky

ÚO-MPD

0514	Makuňa	3 dny	špatně ustlané lůžko
03485	Bendák	3 dny	ležel na lůžku v nepovolené době
09073	Klain	5 dní	kouřil u předelny při výměně prádla
5866	Čech	3 dny	neurovnání věci ve skřínce
02813	Dubovecký	3 dny	ležel na lůžku v nepovolené době
5866	Čech	10 dnů	nesplnil VN za měsíc březen
03943	Starovič	10 dnů	nesplnil VN za měsíc březen
04662	Klimezák	10 dnů	nesplnil VN za měsíc březen
03309	Černý	10 dnů	nesplnil VN za měsíc březen
03953	Kostka	3 dny	neupravené věci ve skřínce
01663	Rusnyák	3 dny	Z vycházky odešel s jinou světnicí
03128	Co orek	3 dny	nenašel na vycházku
0906	Volín	3 dny	kouřil na vycházce
01688	Wünsch	5 dnů	pronášel tabák do KT
0514	Makuňa	10 dnů	pronášel tabák do KT
04826	Jirous	3 dny	na pracovišti hlasitě zpíval při práci
03546	Olasch	10 dní	nedodržuje pracovní dobu

CÚ

0514	Makuňa	3 dny	neuposlechl příkaz referenta prac.
03309	Černý	10 dní	odmítnutí stravy
03843	Stanovič	10 dní	odmítnutí stravy
03546	Olasch	5 dní	hrál na světnici kostky
5866	Čech	5 dní	nesplnil výkonovou normu

výchovatel npor. Matur Josef

V sobotu 13. dubna 1985 měla světovou premiéru celovoděrní hra Václava Havla Largo Desolato. Premiéra se konala ve vídeňském Akademickém divadle, což je scéna slavného Burgtheatru.

Largo Desolato je hra o muži, který pro své občanské postoje vězení teprve čeká, bojí se ho a zároveň od něj Jakoby očekává řešení svých problémů. Hrdina hry filosof doktor Leopold Kopřiva je svými přáteli neustále nucen hrát hru jakchosi představitelé něčeho, co bychom mohli chpat jako intelektuální opozici, což však autor nijak nedefinuje. Ostatně to nedefinují ani ti, kteří za Kopřivou přicházejí a z nejrůznějších hledisek ho nutí, aby byl tím, čím se jím jeví a za co je obecně považován. Dělníci z továrny ho prosí, aby opět napsal něco pořadného, velkého, co, to sami nevědí. Přítel od něho chce, aby byl takový, jako dříve. Milenka využívá, aby přesně a otevřeně definoval jejich vztah, policisté, aby prohlásil, že není totožný s autorem cseje, kterou napsal a tím se vlastně vzdal své identity. Svým způsobem s ním manipuluji všichni, nakonec i mladičká obdivovatelka.

"Dejte mi všichni pokoj!" křičí v závěru 5. obrazu hrdina hry. Prohlášení policistám nepočítá. A v posledním obrazu stejně jako v prvních dvou už jen chodí po místnosti, dívá se špehýrkou ve dveřích a poslouchá, zda někdo nejdé po schodech.

Tato hra napsanou po návštěvě z vězení roku 1984 přeložil do němčiny Joachim Prus, režírov l Jürgen Bos s. Hlavní roli hrál Joachim Biermeier.

VÁCLAV
HAVEL

LARCO DESOLATO

Úkázka z 5. ohrazu

PRVNÍ LÁĎA Díky! A na zdraví!
/PRVNÍ LÁĎA do sebe obrátí celý obsah sklenky a pak spokojeně říhne.
LEOPOLD mu znovu naleje/
Díky! A na zdraví!
/PRVNÍ LÁĎA do sebe obrátí celý obsah sklenky a pak spokojeně říhne.
LEOPOLE mu znovu naleje/
Díky! A na zdraví!
/PRVNÍ LÁĎA do sebe obrátí celý obsah sklenky a pak spokojeně říhne.
LEOPOLD mu znovu naleje. PRVNÍ LÁĎA bere sklenku, když se však chce
už napít, vrátí sklenku na stůl/

Někdo musí mít rozum -

/krátká pauza/

DRUHÝ LÁĎA Nezdržujeme vás?

LEOPOLD Ne -

LRVNÍ LÁĎA Skutečně ne? Když, tak to klidně řekněte a my vypadnem -

LEOPOLD Nezdržujete mě. Pardon -

/Leopold vstane, jde k místu, kde má ukryty léky, postaví se zády k místnosti, aby nebylo vidět, co dělá, vytáhne svou krabici, rychle si z ní vezme prášek, hodí si ho do úst a spolkne, krabici opět uloží a vrátí se na své místo. Pauza/

DRUHÝ LÁĎA Už jste na to myslel?

LEOPOLD Na co?

PRVNÍ LÁĎA No jak jsme o tom včera mluvili - že by se mělo něco udělat -

LEOPOLD Aha - aha - zatím jsem se k tomu ještě nedostal -

DRUHÝ LÁĎA To je škoda. Víte, já jsem obyčejný člověk, prostě nula, ale do některých věcí vidím a mám na to svůj vlastní názor a ten mi nikdo nevezme. A myslím si, že by se skutečně dalo dost dělat - rozhodně víc, než kolik se zatím dělá -

PRVNÍ LÁĎA Jen to chytnout za správný konc!

DRUHÝ LÁĎA Kdo jiný by měl dát věci zas trochu do pohybu, než vy?

/LEOPOLD začíná být trochu nervózní, nenápadně pohlédne na hodinky/

PRVNÍ LÁĎA Nezdržujeme vás?

LEOPOLD Ne -

DRUHÝ LÁĎA Skutečně ne? Když, tak to klidně řekněte a my vypadnem -

LEOPOLD Nezdržujete mě. Pardon -

/LEOPOLD vstane a odejde do koupelny, dveře nechá otevřené. Za scénou je slyšet zvuk tekoucí vody a LEOPOLDOVO hekání. Zvuk vody ustane a LEOPOLD se krátce na to vrátí a usedne/

PRVNÍ LÁĎA To, co jste napsal - i když tomu třeba docela nerozumíme -

DRUHÝ LÁĎA Jsme obyčejní lidé -

PRVNÍ LÁĎA A fakt, že za tím stojíte -

DRUHÝ LÁĎA Bez ohledu na následky -

PRVNÍ LÁĎA To přímo vyvolavá naději, že uděláte i ten zbývající krok -

LEOPOLD Jaký zbývající krok?

DRUHÝ LÁĎA Ja se neumím moc vyjadřovat, ale řekl bych to tak: že prostě to, co píšete, proměňte tak nějak v něco, co by skutečně zabilo -

PRVNÍ LÁĎA Prostě, že za tou svou filozofií uděl te ten správný puntík -

LEOPOLD Potíž je v tom, že každý má o tom puntíku jinou představu -

DRUHÝ LÁĎA Kdo jiný by měl dát věci zas trochu do pohybu, než vy?

DRUHÝ LÁĎA Řekl bych, že se to od vás přímo očekává -

LEOPOLD Kdo to očekává?

PRVNÍ LÁĎA Všichni -

LEOPOLD To je snad trochu přehnané, ne?

DRUHÝ LÁĎA Nezlobte se, ale vy si to ani neuvědomujete -

LEOPOLD Co si neuvědomuji?

PRVNÍ LÁĎA Svou odpovědnost -

LEOPOLD Za co?

DRUHÝ LÁĎA Za všechno -

/LEOPOLD je viditelně nervózní, pohlédne na hodinky/

PRVNÍ a DRUHÝ LÁĎA Nezdržujeme vás?

LEOPOLD Ne -

PRVNÍ a DRUHÝ LÁĎA Skutečně ne? Když, tak to klidně řekněte a my vypadnem -

LEOPOLD Nezdržujete mě. Pardon -

/LEOPOLD vstane a odejde do kuchyně, odkud se krátce nato vrátí s talířkem, na němž jsou dvě cibule a pět mandlí. Během další scény to sní/

DRUHÝ LÁĎA My o tom tehle s Láďou trochu uvažovali -

PRVNÍ LÁĎA a máme takový nápad -

LEOPOLD Jaký nápad?

DRUHÝ LÁĎA Zdá se nám být docela dobrý -

LEOPOLD Jaký nápad?

PRVNÍ LÁĎA Podle nás by to mohl být přesně ten krok, který teď všichni od vás cekavají -

LEOPOLD Jaký nápad?

DRUHÝ LÁĎA Že byste napsal takové prohlášení -

LEOPOLD Jaké prohlášení?

PRVNÍ LÁĎA Prostě takové celkové prohlášení, v němž by byly všechny základní věci -

DRUHÝ LÁĎA Muselo by to být samozřejmě stručné a srozumitelné -

PRVNÍ LÁĎA Musel byste si s tím zkrátka pohrat -

DRUHÝ LÁĎA Pa, iru na to máte teď dost -

/LEOPOLD podrážděně vstane, projde se místností, načež se obrátí k PRVNÍMU a DRUHÉMU LÁDÖVI/

LEOPOLD Nezlobte se, panové, ale mně skutečně není jasné -

/Z kuchyně přichází ZUZANA a za ní OLDA. LEOPOLD na ně překvapeně poohlédne/

/k ZUZANĚ/ Ty někam jdeš?

ZUZANA Proč?

LEOPOLD Myslel jsem, že bychom dnes mohli - když jsi dostala ten květák - potřeboval bych se trochu uklidnit - v klidu to všechno probrat - poradit se -

ZUZANA Nezlob se, Leopolde, ale mám lístky na ples - koupila jsem je už dva roky -

LEOPOLD Aha - aha -

ZUZANA Je to letos můj první ples -

LEOPOLD Chápu - chápu -

ZUZANA Ostatně nevím, co bys chtěl vlastně projednávat - svůj názor jsem ti přece řekla -

LEOPOLD Já vím - myslíl jsem jenom - ale to je vlastně jedno -

ZUZANA Tak ahoj -

OLDA Ahoj, Leopolde - a jdi brzy spát, ať se trochu vyspiš -

/ZUZANA a OLDA odejdou hlavními dveřmi. LEOPOLD za nimi rozpačitě hledá. Pauza/

PRVNÍ LÁĎA Co vám není jasné?

LEOPOLD /obrátí se/ Co prosím?

DRUHÝ LÁĎA Říkal jste, že vám není něco jasné -

LEOPOLD Mně? Aha - ano - nezlobte se, panové, ale mně skutečně není docela jasné -

PRVNÍ LÁĎA Co?

LEOPOLD Co ode mně vlastně žádáte -

/PRVNÍ LÁĎA do sebe obrátí sklenku rumu, která stála dosud nalitá před ním, pak vstane; DRUHÝ LÁĎA rovněž vstane; oba přistoupí k LEOPOLDOVI/

PRVNÍ LÁĎA Ale pane doktore, zřejmě jste nám nerozumněl, my od vás přece nic nežádáme -

DRUHÝ LÁĎA Dovolili jsme si, pane doktore, naznačit vám pouze svůj názor -

PRVNÍ LÁĎA Je to názor obyčejných lidí -

DRUHÝ LÁĎA Mnoha obyčejných lidí -

PRVNÍ LÁĎA Prostě jsme vám chtěli jen něco navrhnut -

DRUHÝ LÁĎA Mysleli jsme to dobře -

PRVNÍ LÁĎA Nemůžeme za to, že se neumíme tak přesně vyjadřovat -

DRUHÝ LÁĎA Nejsme filosofové -

PRVNÍ LÁĎA Domnívali jsme se jen, že by vás náš názor mohl zajímat -

DRUHÝ LÁĎA Právě jako názor obyčejných lidí -

PRVNÍ LÁĎA Tak proč nám dáváte najevo, že se vyjadřujeme zmateně?

LEOPOLD Nic takového vám přece nedávam najevo -

DRUHÝ LÁĎA Říkal jste, že vám není jasné, co od vás žádáme -

LEOPOLD Nevím už přecně, co jsem říkal -

PRVNÍ LÁĎA Ale my to víme -

/Vtom se otevřou dveře do koupelny, stane v nich OLBRAM a obrátí se na LEOPOLDA/

co mne zajímá a trápi - vycházet z něčeho jiného bych snad ani neuměl. Vždycky jsem ale při svém psaní doufal, že svědectvím o určité konkrétní zkušenosti světa se dotknu čehosi o běžné lidské h o, že to konkrétní je jen cestou a způsobem, jak vypovídат o lidském bytí vůbec, o člověku v dnešním světě, o krizi soudobého lidství - tedy o něčem, co se tak či onak tyká všech. Kdyby mé hry byly považovány za pouhý dokument o určitém speciálním prostředí nebo společenském systému, považoval bych to za autorský neúspěch; pokud jím bylo naopak rozuměno prostě jako z p r á v ě č l o v ē k u nebo z p r á v ě o s v ř t ě, považoval jsem to za svůj úspěch. To všechno platí i o hře Largo desolato. Rozhodující není, nakolik je svět, z jehož klimatu ta hra vyrůstá, typický či nesít typický, výlučný či n e v ý l u č n ý; rozhodující je, zda tato hra bude či nebude pochopena v onom obecném významu, po němž touží: totiž jakasi h u d e b n í úvaha o třídi lidského bytí; o těžkosti zápasu člověka o svou identitu s neosobní mocí, která mu ji chce vzít; o podivném rozporu mezi slavnostmi možnostmi člověka a rolí, kterou mu jeho prostředí, osud i jeho vlastní práce prisoudily; o tom, jak snažno lze teoreticky vědět jak žít, ale jak těžké je opravdu tak žít; o věčném h oří z r o z u m u; o tragické nemožnosti, aby si porozuměli i lidé, kteří to navzájem myslí se sebou dobře; o lidské samotě, strachu i zbabělosti; atd., atd. - a posléze ovšem /a to hlavně/ o tragicko-komické a absurdní dimenzi těchto všech témat. Proč to ale zde říkám: myslím si, že jakékoli inscenační pokusy hru zřetelněji lokalizovat do prostředí, v němž vznikla, a činkoli připomínat nebo zdůrazňovat jakékoli československé, komunistické nebo dokonce d i s i d e n t s k é realie by jí velice ublížily: strhávaly by ji na úroveň dokumentu o něčem, co je snad zajímavé, ale co se diváků z jiného prostředí prostě netýká. Prosím proto inscenátory, aby se pokud možno vyvarovali všech konkretizujících odkazů takticko-bezpečnostních /mně to už ublížit nemůže/, ale z důvodu principiálních a uměleckých, COKOLI BY DIVÁKOVI USNAĐNILO DOUFAT, že SE HO HRA NETÝKÁ, ŠLO BY PŘÍMO PROTI JEJÍMU SMYSLU.

2. Mým úmyslem bylo vytvořit poměrně jednoduchými prostředky - z několika málo postav, několika málo situací a prostinkého příběhu - jakýsi dost složitý, vícevrstevnatý a co do významu mnohoznačný útvar, tedy jakýsi zvláštní /snad trochu snový/ O b r a z, ne nepodobný tomu, čím kdysi byly člověku mýty: to jest provokací či příležitostí k rozmanitému uvažování a prožívání, zdrojem různých potenciálních významů, jejichž povahu a počet nelze předem znát a plánovat; jako by to prostě byla taková nádoba, do níž může každý nalít svůj vlastní -- a vždy poněkud jiný - obsah. Už proto mi neprísluší hru jakkoli vykládat, divákovi interpretaci jakkoli předem či dodatečně usměrňovat nebo komukoli takový či onaký výklad vnucovat. Proto ani v těchto poznámkách nebudu nic o tak zvaném s m y s l u h r y říkat. Právě naopak: velmi bych prosil inscenátory - a proto vůbec o tom píšu - aby hře zachovali pokud možno její mnohoznačnost a aby se ji nepokoušeli zbytečně vtěsnávat do jakéhokoli jednorozměrného a simplifikujícího výkladu. I tím by jí, myslím, uškodili. Jen pro ilustraci uvedu různé víceméně nahodilé příklady paradoxnosti a významové ambivalence, o něž jsem se ve hře snažil: hlavní postava - Leopold - je svého druhu hrđina zároveň zbabělec; je trvale upřímný a trvale zároveň tak trochu fixuje; je to člověk zoufale bránící svou identitu a zároveň ji beznadějně ztrácející; ví lépe, než všichni ostatní, jak na tom je, a zároveň je schopen méně, než kdokoli jiný, sám se sebou něco udělat; je to oběť svého prostředí a osudu a zároveň jejich tvůrce; je to chudák štvaný svým prostředím, svou rolí, společenskou mocí, klimatem doby, ale zároveň člověk dosti blálivého charakteru, který by měl vyvolávat nejen soucit, ale zároveň i odpor. Láďové jsou protivní, vlezlí, netaktní, nesympatičtí /zprvu dokonce vyvolávají otázku, zda nejsou obyčejnými

provokatéry/, obtěžují, zdržují, vyvlečají se ze své občanské odpovědnosti tím, že ji delegují na Leopolda, atd. atd., ale zároveň to myslí vlastně dobře, nelze se jim divit, lze je naopak chápat, dělají přece všechno, co umí a co mohou, ba lze s nimi dokonce soucítit: vždyť co vlastně mají a mohou dělat jiného, než o být člověkem Leopolda? Chlapíci jsou posli neosobní moci, zbavují lidí identity, a tedy jakýmisi vyslanci ďáblovými, ale zároveň to jsou celkem slušní, neagresivní, zdvořilí normalní lidé, vykonávající svou službu, kteří - kdoví - to nakonec myslí možná taky dobře. Nejvíce Leopolda obtěžuje svými kázáními Olbrem, plný sice nekončné a uspávající starostlivosti o jeho psychický stav, neschopný však cítit ani tak elementární věc, jakože přišel nevhod, že zdržuje, že je Leopoldovi zima. Přitom ale tentýž Olbram to nepochybňuje - zároveně s Leopoldem /a dokonce i s národem/ dobře, je to možná jeden z nejčestnějších lidí, kteří Leopolda obklopují. /Jeden přítel mi napsal po četbě té hry, že měl přímo fyzickou chuť kopnout Olbrama do prdele - a v jedné recenzi téže hry bylo o téže postavě řečeno, že to je personifikace Leopoldova lepsiho jásy, resp. jeho svědomí. Oba recenzenti měli pravdu - což není často naše svědomí tím, co bychom nejradši kopli do prdele?/ Lucy má asi ve všem pravdu - a přitom nic nechápe. Zuzana má taky ve všem pravdu - a přitom nic nechápe. A tak bych mohl pokračovat dál a dál. - Co chci říct: V TÉ HŘE NEJSOU ŽÁDNÉ KLADNÉ ANI ŽÁDNÉ ZÁPORNÉ POSTAVY. Jsou tam prostě, lze-li to tak říct, postavy paradoxní, součástky, oběti i tvůrci paradoxního světa - světa, v němž to všichni myslí tak trochu dobré a všichni mají tak trochu pravdu - a přitom jsou všichni vedle, všechno kazí a zhoršují. VŠICHNI JSOU SVÝM ZPŮSOBEM TRAGIČTÍ A ZÁROVEŇ SVÝM ZPŮSOBEM SMEŠNÍ. Všichni by měli vyvolávat - byt přirozeně různě odstínně vzájemné míře ZÁROVEŇ SOUCIT, ODPOR I SMÍCH. Čili: prosím znovu snažně inscenatory, aby NECPALI JEDNOTLIVÉ POSTAVY DO ŽÁDNÝCH JEDNOROZMĚRNÝCH ŠABLON a aby je nepřizpůsobovali nějakým apriorním a jednoznačným mravním soudům nad nimi, ale aby je nechali tak říkajíc žít po svém - to znamená jednat z konkrétní logiky jejich úmyslů, povah, snah, postavení a vzájemných situací - - jedině tak výkvet posléze na jevišti celá mnohovrstevnost a bludnost věci; mít na postavy předemhotový a pokud možno jednoznačný názor mravní a promítat ho do inscenace - to by byl ten nejlépší způsob, jak vzít hře dimenzi tajemství a udělat z ní mraviličnou nudu. To všechno platí samozřejmě nejen o charakterech, ale i o situacích hry: měly by být zároveň trochu děsivé, trochu smutné i značně komické. /Mým tajným ideálem je, aby se divák po celou hru tiše - tzv. podfousy - smál, nicméně aby posluchač odcházel dost otřesen./ Jen malý příklad ambivalence situací: v závěru hry přichází Markéta jako sám archetyp dobré vily, nabízí Leopoldovi spásu - a přitom se bezděky opíjí rumem a my si nejsme zcela jisti, zda by bez účinku rumu spásu vůbec nabídla; Leopold je Markétou upřímně okouzlen a možná si částečně své bytosti skutečně uvíli myslí, že jeho spása je na obzoru - a přitom do tohoto a nádeje filosofie nepřetržitě nalévá rum nepochybně nikoli zcela prost postranní myšlenky, že ho tak rychleji dostane do postele. Celkově tedy: nejen hlavní postava, nejen ostatní postavy, nejen jednotlivé situace, ale především HRA JAKO CELEK BY NEMĚLA BÝT REDUKOVÁNA NA JAKOUKOLI - BYT JAKKOLI INTELIGENTNÍ - TĚŽI. Neměla by nikoho moc ostře obviňovat a zároveň nikoho moc energicky omlouvat: ZÁROVEŇ CHÁPE I OBVIŇUJE NÁS VŠECHNY. Není to ozivená téza, ale pokus o OBRAZ, KTERÝ NIC NETVRDÍ, ALE CHCE POUZE ZNEKLIDŇOVAT DIVÁKU DUŠI - tak jako ji zneklidňuje moderní socha nebo hudební skladba.

3. Za dobu více než dvaceti let, po kterou se mé hry hrají na různých jevištích, jsem získal několik zcela elementárních a naprostě prověřených zkušeností s tím, jak mají být hrány. První z těchto zkušeností je, že jakákoliv snaha vnějšími prostředky zdůraznit jejich absurdnost

nebo komičnost je neomylně žobíjí a způsobuje, že se na nich nikdo ani nepousměje. Stylizované aranžmá, biochemika, pitvoření, šaškování, herecké sebeprědvádění, směšné grimasy, akrobacie, stylizovaná řeč, všechny druhy nadsázky - to je přesně to, co zcela bezpečně ty hry připraví o jakoukoli zajímavost, evntruální půvab, napětí či koniku. JE PROSTĚ TŘEBA HRÁT JE CO NEJNORMÁLNĚJI. Pravdivě, živě, jemně, uměřeně - jako by to byl Čechov. Merci samozřejmě musí cítit lehkou ironii všech dialogů, paradoxnost a absurditu situací, nesmíjí to všechno ale nijak vnějškově zdůrazňovat, ale musí naopak udělat vše pro to, aby tyto rozdíly jaksi samovolně, ale s železnou nevyhnutevností vyrostly z jejich živého, poctivého, pravdivého hrani.

Kurt Kahl

Špatná výhledka v kuku tku ve dveřích

Stěny jsou jedovatě zelené. Pohodlí zde v žádném případě není. Obyvatel tohoto ytu je v jeho tismivosti uvězněn. Ještě než řekne první slovo, přikradce se třikrát k dveřím, okolo kterých slídí špeh. Kzí to padá opona.

Na konci představení v Akademickém divadle je stejná situace. Opět čeká filosof dr. Leopold Kopřiva na své červené lavici, opět patří ven a při tom se spouští opona.

Pouze divák nyní poznává, že nikoliv jen sama úzkostlivost pudi muže ke kukátku, nýbrž také touha. Zasahem úřadů osvobozený od nároků, přítel jako nepřítel, není konečně sám, je na vše připraven.

Už poslední hra Václava Havla "Horský hotel" nepřipouštěla žádnou pochyby - tenkrát ještě vězněný autor je symbolizovan v tonto dílo dentském dramatu. Nebezpečí ztráty identity pod tlakem společnosti trvá také tam, kde noci strány ještě přichází na pomoc tlak spotřební mentality.

Leopold v Havlově hře "Largo desolato" má na základě autorova pojetí jakostto mučednická postava hnuti odporu srozumitelnost. Na rozdíl od vašeho způsobu žití, návštěv kina a zábav, on zůstává mezi svými čtvrtimi stinami - opona, či s mučedníkům nastává.

Nároky na divadelní roli jsou značné

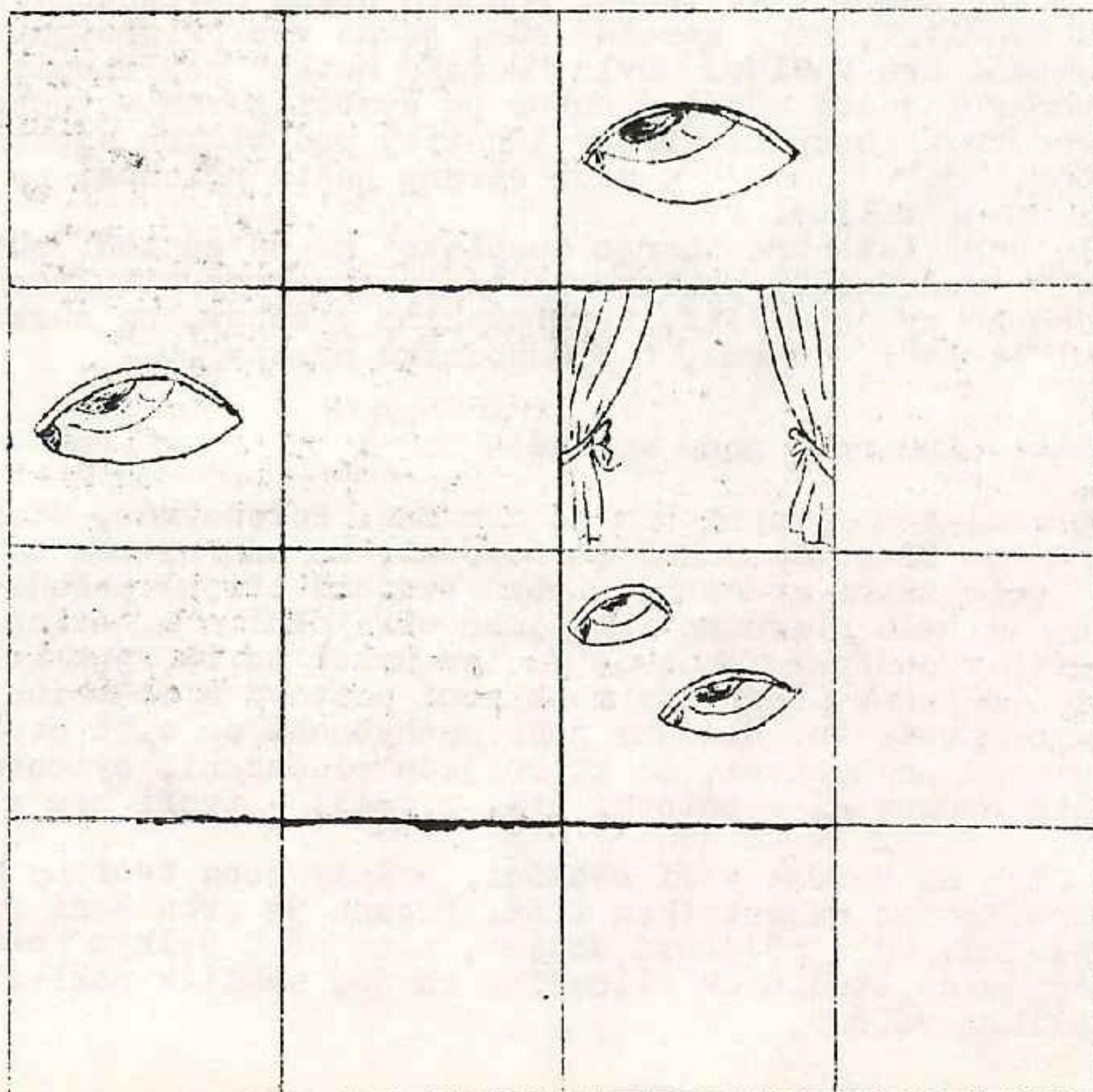
Rcžie Jürgena Bosse se víří situaci, pointy jsou tvořeny monotoný, komiky je docilováno nedostatkem zrěn. Přesné je přen řešení podnětů opětného poznání, když přichází Novina, něco před velkým koncem; jedna ze zbožňujících studentek filosofových jej svádí k poklesku, zde reaguje publikum vdučně.

Joachim Bismecier, hrající Havlova plechého hrdinu Vaňka v předchozí hře, dodržuje jako Leopold rovnováhu mezi mučedníkem a ustrašeným ilegalistou. "Jak jsem byl dříve rád zdravý, tak jsem nyní rád nemocen," řekl jednou jakožto ten, kdo by byl nerad v kůži Havlova hrdiny a tuto úlohu hraje, Bismecier.

Autor stojí dona za svými dveřmi

Horst Christian Beckmann, Karl Menrad, Thomas Stroux, Helma Gautier a Heinz Schubert - ty lze charakterizovat větší či menší spolučeskou účastí, zajmem. Maresa Hörbiger pronikavě triumfuje, jako milenka je nadherná, v Jessicině ranném zbožnování se ukazuje její odvážný svěží talent. Dva znepokojující policisty hrají Hannes Siegl a Karel Mittner.

Provedení v barevné akcentující dekoraci od Herberta Kapplmüllera zaznamenalo úspěch v nepřítomnosti autora. Ten má možná v Praze postavení špiona.

Po uzavírce

SE PTÁ

Proč se Kopřiva nejmenuje Vaněk ?

Protože to je jiná postava. Nejen svým charakterem, svým způsobem života, svým povoláním a osudem, ale především svou dramatickou strukturou a funkcí: Vaněk měl funkci jakéhosi katalyzátoru: moc nejednal, moc nemluvil, ale prostě svou pouhou rozpačitou a zdvořilem přítomnosti nutil své okolí, aby se vyjevilo; Kopřiva je naopak z hlediska hry něco jako tělo na operačním stole. Vše je viděno z hlediska probíhající operace, tedy vlastně trochu očima Kopřivy a jeho trvalé soběstřednosti: nejde tolík o vyjevení Kopřivova okolí, jako spíš o vyjevení Kopřivy; na jeho okolí je vlastně nejdůležitější jen způsob, jakým mu zasahuje do života: lze říct, že Kopřivovo okolí je viděno jako Kopřivova obtíž. Jestli Vaněk komplikoval život světu, pak v Kopřivově případě je tomu naopak: svět komplikuje život Kopřivovi. Já vím proč se mne na to ptáš: ve Vaňkově i v Kopřivovi nalézáš určité autobiografické prvky. Takové prvky má ovšem i mnoho jiných postav z různých mých her, každá je přitom jiná a nevím, proč by se tedy měly všechny stejně jmenovat. Pokud byl občan Vaněk se mnou identifikován, považoval jsem to sice za nesprávné / už proto, že Vaněk je dramatický výmysl či dramatický trik a já jsem - s prominutím - živý člověk /, ale moc jsem se tomu nebránil, protže mi to nijak příliš neškodilo. Kdybych byl ale identifikován s Kopřivou, asi bych se dost bránil. Tak špatně jako Kopřiva na tom totiž, alespon doufám, nejsem.
/ Ostatně chceš-li za každou cenu znát můj názor na vztah mezi Kopřivou a mnou, pak bych řekl, že Kopřiva je maximálně jen jakýsi můj hrůzostrašný sen o tom, jak by to se mnou mohlo jednou dopadnout. /

Václav Havel

V březnu tohoto roku vyšla v edici EXPEDICE /sazek 203/ antologie básní mladých autorů pod názvem UŽ NA TO SERU, PROTOŽE TO MÁM ZA PÁR s podtitulem Výběr z prvních básnických knížek autorů narozených v 50. a 60. letech. Uspořádal ji, děslov a ediční poznámku napsal Andrej Stankovič. Výběr /224 básni/ byl pořízen z prvních knížek autorů, kteří i samizdatově publikovali jen ve svém generačním okruhu. Je jich zde zastoupeno dvacet: Miroslav M. Jirec, František Fanda/Pánek /1949/, Miroslav Ptáček /1955/, Jakub Effenberger /1963/, J. H. Krchovský /1960/, Ewald Murrer /1964/, Martin Socha /1962/, Vítězslav Sval /1962/, Jindra Tma /1962/, Jachym Topol /1962/, Anna Wagnerová /1960/, Petr Zarzlik /1964/.

Okamžik tušení pádu jako čas sdělení Andrej Stankovič
xxxxxxxxxxxxxx

Jelen z nejmladších přispěvatelů tohoto sborníku si postěžoval jeho pořadateli a autoru děslovu, že on sám si bezděčně vybral z přibližně stejného materiálu pro svůj vlastní generační sborník bezmála totéž jako on. To jistě není jen známka shodných kriterií kvality, ale i jisté nediferencovanosti, ba přímo homogenizace našeho prožívání času: "Plujeme v plodový vodě / připravte záchranný lodě", volá autor z generace třicátníků rovněž zde zastoupených, neboť dosud neměli příležitost - a snad ani vlastní impuls - společně vystoupit. A potkáváme v tomto tratolišti, aniž se tu v nejménším domestikoval, /"Čechy připomínají mi nočník nejspíše"/ i samotného vyvoleného stařešinu zdejšího undergroundu, dlíčího v této lazni ještě o hezkou řádku let dle.

Co těď, když jsem tu tak všichni hezky pohromadě a když se přece nikdo nepožene proti proudu sraček k "vykachlíkováním latrinám inter-hotelů" /J. Effenberger/?

Ale kdopak nám to tu balancuje nad hlavami? Vždyť to je další starý známý, Fanda Pánek, co živ nad tento náš čas povznesen. Mladší i starší po něm volky nevolky pošilhávají, jak se akrobaticky pohybuje po stále se úžícím, stále nebezpečnějším ostří svých témět, jak se pořád v kruhu vraci ke konci, k nesmyslu, k blbovi, k hovnu, k prdeli, k legraci, takže i vrcholná ekvilibristika mu dovoluje na nejvýš jen bát se, chcípnout, namlouvat si něco, "prohrát", "prohnanou hru dohrát", a to na pozadí budoucího, tušeného zhroucení nějakého svého, námi zatím nezahlednutého, času, jenž vidí bez sebelítosti a i k druhým nelitostně jako zradu na sobě samém i na nich -- pobavených divacích. /Pozoruhodné však je, jak nejmladší ze všech autorů sborníku, P. Zarzlik, směle předbíhaje událostem, ve vyznání své programové básni "Křížem po republice" nás staví před navles stejnou svou situaci, byť zdanlivě extenzivněji utvářeno, protože představenou i jako generační problém, jako před už hotovou věc./ Pánkovo "Mám a měl jsem / v hlavě hlasy,/ byl jsem, budu blbem asi/ věřím, že se hovno stane,/ ať nastane, co nastane" je pouze slabou útěchou, a ani jako rezignace to není to pravé. V pekle sice ne žád-

ní pád není nic než absolutní zlo; avšak to máloco, co lze z něho poznat, se může díky dozvědět jen od někoho s tak definitivní, že přitom jasné novyrovnávou bilancí, jako je bilance /a zároveň i kvalifikace/ jeho.

A dali se touto krkolicnou cestou i další. Může být určitým uspokojivým, ale sotva spasitelným životním minimem, jestliže zůstalo jen při krkolicnosti /Vít Sval/. Takovéto exaltace ryze formální stránky všechny bývá charakteristickou pro druhou generaci, pero, které spolehlivě vede cizí a přesec tak blízkou rukou virtuosity /Ewald Murrer/. Zničí chen - ať už vnitřní či pekelný - tuto umělost? Z obrazu "hořících hranic zábavných flíček" /J. Ffferberger/ či z jiných náznaků sarcasmu, uštědřovených artificiellnosti, lze uzavřít, že i při svém všechnem řemeslném vybavení jsou autori zde shromáždění odolní proti svodům pobytu ve stavu one údajné bezvíje a vaku, jež jsou jen pervertovaným zrcadlením diaspy.

Nicméně toto nebezpečí "zvrhlých rozkoší" se vždy znova rysuje, takže při povrchním rozlišování by mohl vzniknout dojenjakýsi "nové dekadentní vlny", v níž v celé bývalé škále onachronicky označený mentalita "aristokraticie ďacha", nebo její plzeňské gellnerovské modifikace. /Sry. např. vysokou frekvenci motivů hibitova a smrti, zrcadlení a dvojníka, hnusu, nudy, Deprese a dokonce i splínu, kultu a odmítání dne s jeho jalevou vitalitou, kult ošklivosti, nevlídných ročních období, nichostnosti pol. měsíčních oblastí a velkorapod. u všech zastoupených autorů bez výjimky./

Co takto povrchně vedené generační paralely odporuje? Zaprvé "Épater le bourgeois" jako jeden z fakticky společných rysů dnes už není nikdy aristokratickým genem, byť si i někdy autor před zrcadlem či před sebou na ně hraje /Krchovský/, ale samozřejmou výbavou života, který toho má plné zuby bez ohledu na adresáta. Eventuální noblesa je tu v přirozenosti pohrdání a hněvu, nikoli v chtěné urozenosti gesta. Takovému výkladu odporuje i těžnutí některých autorů k větším útvaram o pevných formových strukturách /Zárlík, Jirák, Krchovský/, jak si je sami stanovili. U nejstaršího z nich, Jiráka, je to navíc zcela výjimečná v české poezii Whitmanovská struktura volného verše, u Krchovského pak jde o vysocce osobitou a pozoruhodně vyzralou transformaci gellnerovské strofy. Od doby vystoupení Ortena, jemuž však na rozdíl od jmen vaných byl jistě instrumentem tradiční nělické verše, se tu objevuje takovýto zájem poprvé.

A vůbec už každá podobnost končí, když si uvědomíme, že vltěna těchto textů, jak už jsme naznačili, je laděna v dur tak frontálně, jako dosud nikdy v zemi Havlíčka, Dyka, Gellnera. Mollovou notu si povolují francouzští v travestované podobě /Zárlík: Divá lípa/, zcela v duchu "Učení básnického" "národního klasicisty" řečona Bondyho, formulovaného na počátku padesátých let a nyní už téměř kanonizovaného /B. val jsem basník/ dnes už ne/ neb je to totiž neslušné/.../ takový basník několika děl / rein nichts/ a to jste nevěděla?/ Teď já jsem vůl/ a vy jste krava/ a to je poezie pravá/. Přitom ovšem najde o žádnou uniformu undergroundu, svr. např. mollovou tóninu v nejnovějších verších jeho teoretika Ivona I. Jirouse z vězení, ale i v postavangardistických textech Milana Kocha. Toto ladění v dur je nápadné i v proměnách podoby "čisté poezie" u jednoho z tříctníků, M. Ptáčka, v jeho "neprogramové", "abstraktní" lyrice, agresivně přeplněné emocionálně inertním technickým výrazivem ve verších plných slovních karambolů /pokud jde o emocionální inertnost výrazu, patří sem i M. Socha/. V dur zní i texty s expresionistickými východisky, jaké zde představují verše Jáchyma Topola. A mollová tónina je minimalizována i u Anny Wagnerové, kde máme co dílat s neproslo uceleným desiluzivním projevem v lyrice psané ženou, jemuž se v minulosti bliží jen některé nejšťastnější texty Vladimíry Černopkové, v tom předchůdkyně této generace. /Zde, ovšem jen jako pouhý negativ tzv. ženské lyriky, se připomínají i nevydané a jen z veřejně recitace známé verše grafičky Nadeždy Plíškové./

Tento radikální rozchod celé generace /pořadatel pročetl ještě celou řadu dalších textů od jiných autorů, kde to bez ohledu na kvalitu bylo možno téměř bez výjinky konstatovat/ s tzv. nejvláštnější českou tradiční metaforické a nělické lyriky, již psala v tomto století po mnoho desítek let jak avantgarda /která je i tak se svým nabubřelym a sebcobelhavojícím: "proti přitažlivosti zemské/ do výšky volím pád" s generací dnešních dvacetiletých a třicctiletých naprostě disparátní/, tak i spirituálně zaměření autoři, smetl bez všech tzv. tvůrčích problémů vcškerá nahronaděná klišé.

Při všech banálně konstatovaných filiacích formalních aspektů je však rozhodující vše, k níž se tu dostáváme, syrový materiál, někdy tak agresivní, že likviduje všechn tvar /zde je to typické především pro texty J. Trny/. V situaci, kdy tlak materiálu dělá ze všech písacích outsidery, odpadá jako vteřeš luxus prokletosti. Právě tento modus nového břevnosti staví do výsněšného světla termé Lautreamontovo prosoctví, že "u čení budou umět jednou dělat všichni" a nejvíce ho odhaluje jako zprofanované a ocitající se v ironických souvislostech s jiným paradoxem šíření dvacátému století na tělo století předchozí: "... budou umíetci, ale nebudou mučedníky".

A tím se také vracíme k úvodnímu paradoxu okouzliku tušení pádu jako času sdílení, v němž však sám terč vlastního vtipu to poslední, tento vtip, neztrácí. Dokonce se ho nemůže - pro tu chvíli - ani vzdát. Ba ani zlavit. Jak to vyjadřuje suchým humorom, tak příznačným pro svou generaci, básnířka: "počítám neplodné dny/ abych se mohla vykošlat/ na roky/ které náleží před sebou".

6. 2. 1985

— — — — — — — — — —

Noty pro „odzinní bytost

Jindřich, Tma

Praha, 1984

Ukázky jsou voleny tak, aby se nekryly s vícekrát uveřejnění.

* 1962, absolvent
střední školy, žijíc
v Praze

2. deliry · večer

milenci nemají odgic milenci vdechují orchideje

milenci znají něhu červených skvrn
milenci lehají přes koleje

milenci nemají orgie milenci mají orchideje
milenky mají rády květiny
milenci mají poraněné ruce

po nábřeží chodí narkomani
v parku sedí narkomani a jejich dívky
narkomani umírají jeden po druhém
jejich dívky ne

není te nabíráš nemá to voda
pozorují bílé husy
divoký lét bílých husí
zkolebání vodou
v červené chůze v doteku vzduchu
pod mostem stojí šílenci
hraní zvuky
dilna zvuku hlučku dechu tepu
voda opařená jiskrou
stojí nehnute
od všeho času
je to jen krok do vody
od všeho času
je to kdekoli

5.

spatřil jsem svou basu
ve vlnění hlasu
hledím na svou larvu
do zrcadla nervů
na tanečních hostů
vidím svou kostru
oť tancujou či tankujou
vidím se jak mizeru
v obecném průseru
nejsem dobrák našincc
sem příšera a zločinec
poprava provázen
bude jen dotszen
příštích světů
proč tu jen brečím
jsa v květu

8.

životní pouť
jistě je delší
než z úvozu k Andělu jít
když žití je ti
jak natácení filmu s norkou manu
kteří před posledním dějstvím
velichní zářou,

nemám peníze nemám nic
ani práci ani byt
to se mi to bilancuje,
ze ZOO do Národního muzea
je to dvě hodiny
snivé chůze
mezi pohybem zvěři zešílené
a mezi vycpanými stíny zvěře
což přesně ten bod je
mezi pohybem a nepohybem
kde zešílím já
chedec.

stále obchazet v muzejích stínů
pokuřovat mezi trilebity
je to lepší smac
než jakkoli jinak být

je to lepší než být kouřen dokonce,

zas v Jaltě císa se rybími prsty
a snažím se nemyslet na ty své
poněkud zahnile
na nehty co nejdou ostříhat
na vlasy co taky ne

lisky maj svou ZOO
ptáci maj svý hnízda
jen syn fotra + matery
neví kde by složil hlavu
ubohej jindra!
ubohej tma!

10.

to žeru

už je to k zlosti
maximalní příbuznosti
jen ve zbožilosti
a přitom pravda je tak holá
potřebuješ lidského tvora
nejlépe ženu,
tebe schvátit, učtvat, vílo
a ideál? milování i mrdání
jedno by bylo,
ale jen stíha
s tebou líhá,
zjevně uvnitř i zevně
jsou jen vči ve mně,
tak upěc kuře v alebole
a říkej vči boz obolu
"jo, je to krasný
ale už trochu zapádchá to
jen na rozích literatur
pijou slepcí líh a la natur"
nemluv mi vo tom,
dej sem kuře
se ženu mouku
vod hub vysbíranou louku,
to žeru

19.

Na Slavíně na krchově postu
kterí jste ač nejste tu,
a tomu se velmi divim .

z tenisových kurrtů řev
mladí vám bicepsama zahrájou
mladý kostry

kosti bere podzemní voda
počníky trčí do vzduchu
je jiným ted dřepět u pramene
je jiným dělat ropuchu

Na Slavíně na krchově postu
v září mi národ stále září
a o kus dál místo tenisu
hraje tenis

25.

nevyspalým je mi úzko
na stanici autobusu nahore ve městě

denně třikrát do kina
dvakrát se opít
a nepotkat nikoho,

spálený tvé vlasys
pryč je spousta papíru
spálený deníky z blázince,

na černo chůze na černo žítí
potají bejt na černo jíti
potají sám totají s všemi

potají temný mě vložky vlaky
prášky taky,
po ulici je to v propasti
a nevyspalýmu je mi úzko
na stanici autobusu
nahore ve městě
v šedivé ulici
ve čtvrti kterou neznám

31.

píšu jen přibližně
a ani to už skoro ne

jen zkouším stále žít
dokola a znova,
spin v parcích

na parky sem machr
na psaní ne,

v měsících letních samostatným doufám být
vím, že na zimu jen obtížný jsem parazit
ale že to takhle nemůže jít pořád dál
tek brzo jsem se nonadál

a též je špatné a vůbec ne blažené
že nyšlení mám zamražené
a že nož soubor literatur
zajímá mě více líh a la natur

a než láska v oparu vzdálená a vrátká
milejší je děvka kanadka

34.

píčo věř píčo
teď tě nám rád
jenom nevidím
věř píčo drž píčo
nevím jestli zhasla
nebo jestli sem oslep

píčo píčo ty hlasys
zaplaš rádio
nebo mám hlasys, píčo

jo, líbí se mi to
jen nevím píčo
jestli tu jsi
nebo jestli se mi to zdá
píčo věř píčo

/temnou dom světlá noc
to už není rozdíl moc/

40.

u stolu
jen pro hosty
seděli temný bytosti

fotili je fízlové
fotili je cizinci
na plakáty osi
asi na prospekty z Assisi

na reportáž o tom jak jsi
jsi-li
atd.

jak v hrůze z raket
sahám do svých pocket
pro trochu trávy
jak ve střechu z tohoto míru
ohledám kdejakou
v šate díru
pro něco silnějšího,

u stolu pro hosty
seděli temný bytosti
J. Tma a já
voba dva

vlasys po páse
a taky dohola
jak rabínova mrtvola
jak naka dítka mrtvola
rozházena dokola

do podniku vešlo
Mírový hnutí
tichošlápsky silný pnutí
ke stolu přišel terorismus
a než dá si panika
Míráčka pokladí a opaká
pak ruku v ruce spolu dou
ze další diktaturou
alclujá!

44.

soudružka či narkomanka
zvláště miluji
kombinaci obojí
je to takový
děsivý.

53.

asi jednou moje milá

asi jednou
dus odpověď sobě

proč nejkrásnější chlap
ve stáře
v roztrhaném kabátě

dá tělu
tvý vozdobě
tiše, milá, tiše
viseti na skobě

54.

no jistě
to já přece žeru
je to mystika

když
kroužíš nafctovaná po přední
a nemůžeš se strefit do kabátu
k tomu ten křik racku,
je to mystika vzbudit mě ve tři
a říct: to je to,
nech si svý totemy,
noce plný průvanu
noce plný bolcích zubů.

ty intelektuálko
na těch svatbách se všichni ošrali
a kdo vůbec s kým do postele vlez
víš jenom ty, jen tebe to zajímá
někdy se vzbudím
a v tom je pokoj zaplněn
všemi tvými milenci
a mými milenkami, které
ve snech volíme
pokoj je zaplněn nohými
oddechujícími těly
jsou všude, všichni
jak jsme je znali,
je to zahrada těl
ráj masa roztažená
láská požírává
tak je vězníme v nemožnosti
netrýznit se něžnými dotecky
lidských bytostí,
a v tom se vzbudíš ty
a jdouš do koupelny, co já vím

61.

Pravda je velká věc,
není-liž pravda, Františku?

Radim Palouš: Knotřenci

něčím jsou mi blázince
a také čínsi jiným,
stále přecházející ošetřovatelé
mě udržují v napětí,
svázán provazy

zevnitř i zvenčí
jsem stále tenčí,
mily Františku, tak ti tu píšu
břitvu nesmíš mít a nezapomen na mýdlo
a knihy, na cigaretách nešetři
též kompoty jsou vhodné
mily Františku budeš skvět jako zvíře
i před všeckou docela malými
mily Františku na záchodě bez kliky
naprosto bez pravdy a Bohu blíž,
dej mi cigaro milý Františku
nebo ti natáhnu takovou bombu
že se to neviděl

65.

n. n. t.

v bufetu jsem hostem
od polívky ke kostem
chudej tygr sup je a štangast
zbylejch kras

sotva du a sotva vidím
ale emigrantům nezávidím
necejtim už pasti
macešky vlasti

od Národního du donu ke Tróji
pískám si tu svoji, pěšky
jdu, náhle stenu údien
oslněn, můzcu políben

zvířata v privatu svý klece
měly by být oblečený přece
více než svobod skon
rení mě nezávazný ten tón

milá vlasti,
nahoru přikrej
a spon na chvíli
jak chceš by tygři
dobře se tu cítili?

51.
šťastou cestu!

prach s krví,
znovu ožívající mrťvolnost
vojglů a jídla
rozbité armády světla
měnící se v munice,

zabitců i žihadlem vosy
potacivej kráčivec
nesebevrah,
to dlouhých roky zabíjej ho
stejně spolchlívě jak kulometná palba
stínů,
myslels že ZOBEM
najdeš v sobě radostnou bytost
podivuhodnou bytost
ale otevřela jen příšera

vteahující nikam zvoucí v nebytí,

překážkou v chůzi je mi
stálý propadliště rozhoupaný
potravou je mi r
odpad
popravy probíhají se bez konce.

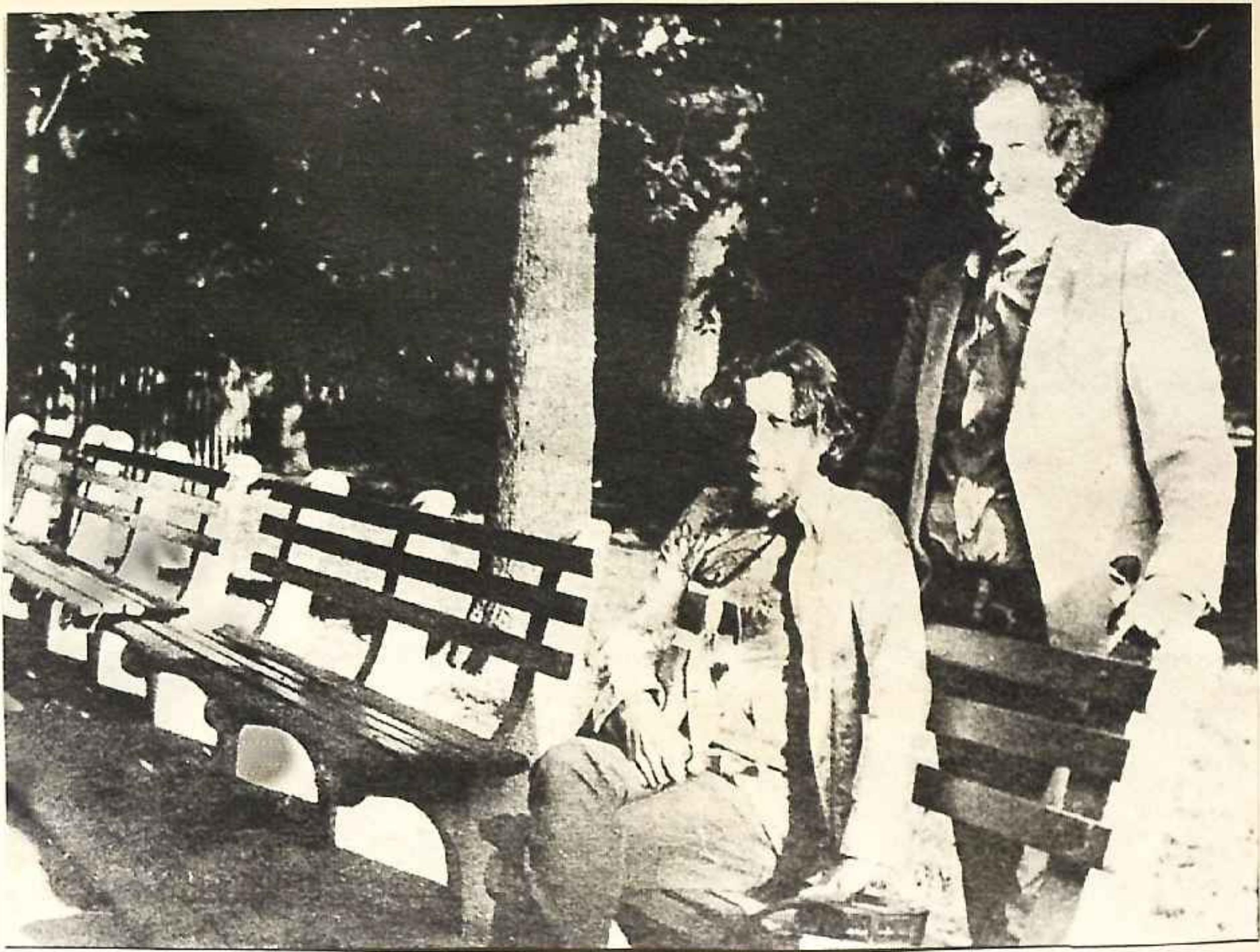
tak snad už
abych vypad,
tak šťastnou cestu,
těbž máno!

11.

ani nevím ani
jak v pokle pozdravim
tu pani
co jde tam

poskanej dotyčnej
odkládá procházku po parku
poskanej dotyčnej
snivě pozoruje
své jizvy
a očekává další
poskanej dotyčnej
jež klen ohnutavá plymbu
poskanej dotyčnej
kůl v photě, taky
ve vnitřnostech bloumáš?
a kde bys rád visel, poskanej
dotyčnej noví ani
poskanej dotyčnej
odkládá vnínání
ten těsnou shnilcuj šat
poskanej dotyčnej v chůzi
v chůzi v leže na varách,

ani nevím ani
jak v pokle pozdravim
tu pani
co jde tam

Richard Fantina :

FUGS OPĚT NA SCÉNU

Před dvaceti lety založili beatoví básníci Ed Sanders a Tuli Kupfenber snad nejne typičtější rockovou skupinu všech dob - THE FUGS. Tato skupina byla nedílnou součástí šedesátých let a, jak poznamenává Sanders, "prudce zapůsobila na celou jednu generaci".

FUGS ještě před Bobem Dylanem plně pochopili osvobozující potenciál hudby Beatles, Rolling Stones a dalších britských nájezdníků. Ve spojení této energie s mocí slova mohla vzniknout síla opravdu revoluční. A na konci dekády let šedesátých se zdálo, že revoluce skutečně už nastává.

Sanders a Kupferberg prožili ospalá padesátá léta, vybabrali se z nich, mnohé pochopili a byli s to vyjadřovat se s hněvem i s humorem daleko líp než průměrní vysokoškoláci. Byli tedy dobře připraveni na rozpoutání tcho, co také provedli: frontální útok na vládnoucí názory o Bohuslu vlasti, lásce a nenávisti, životě a smrti.

FUGS se dařilo v New Yorku v onom mučivém ale slavném období let 1966 - 1967, kdy vystupovali v Players Theater na Mac Douglas Street. Jejich repertoár tehdy zahrnoval přibližně stejně množství písni o lásce, písni o drogách a protiválečných písni. Mohli razit heslo: "sex, drogy a rock and roll". Spirituální, duchovní aspekt však FUGS vždy zdůrazňovali neméně fyzického. Tehdy zhudebnili a nahrali Blakovu básničku "How Sweet I Roamed from Field to Field". Jejich pojedí života

bylo totální a anarchistické.

Dnes nám některé jejich desky mohou připadat poněkud retrospektivní, je však nutno si uvědomit, že tyto desky, jak říká Tuli, byly součástí onoho velmi specifického ducha doby. FUGS se rozvedli v roce 1969. Sešli se opět po patnácti letech. V červnu roku 1984 čtyřikrát vystupovali v Bottom Line. Byli snad trošku méně aktuální než štaří FUGS, ale hráli se stejnou upřímností a vervou. Asi polovina skladeb byla vybraná z jejich staré tvorby /např. "Frenzy" nebo "Kill For Peace"/, zbytek představovaly nové písničky. Nové živé album, které bylo v Bottom Line nahráno, je právě ve výrobě. Kromě Sanderse a Kupferberga hraje v nových FUGS ještě Vin Leary na kytaru / hrál také na jejich druhém albu /, Steve Taylor na kytaru, Coby Batty na bicí a Mark Kramer na basu a na klávesové nástroje.

Krátce poté, co tato představení proběhla, hovořil jsem zvlášť s Kupferbergem a zvlášť se Sandersem.

Obě interview jsem spojil do jednoho textu, abych tak dosáhl větší dialogičnosti,

Jak vlastně FUGS vznikli?

Sanders: Na Desáté Východní jsem tenkrát měl knihkupectví. V té době jsme často chodívali na recitaci poesie do kavárny La Metro a pak do Domu. Nikdy jsem neviděl jak básníci tancují. Tam jsem se setkal s lidmi jako Robert Creely, Joel Oppenheimer a Leroy Jones /teď se jmenuje Amiri Baraka/.

Kupferberg: Takže po těch recitacích jsme obyčejně popíjeli. Hráli Beatles a ti básníci k tomu skutečně tancovali nebo to aspoň zkoušeli. No, a eda napadlo, že by to nebylo špatné dát dohromady naše, trochu komplikovanější texty s novou hudbou. Tak navrhl, abychom založili skupinu.

Jméno pro kapelu jsem vybral já - z Mailerova románu "Nazí a mrtví". Byla to jen taková srandoma. Říkalo se, že Dorothy Parkerová jednou potkala Mailera někde na večírku a při té příležitosti mu řekla: "Aha, vy jste ten mladík, co ani neumí napsat správně slovo "fuck".

Sanders: Nejdřív to byl jen Tuli a já. Ken Weaver chodil do mého knihkupectví a já jsem se dozvěděl, že na střední škole hrál na bubny v pochodové kapele. Tak se přidal. Steve Webera jsem už znal řadu let. On i Peter Stampfel hráli s Holi Modal Rounders a oba začali chodit na naše přehrávky. Nějaký čas s námi hráli.

Tenkrát jste přestěhovali vaše knihkupectví "Peace Eye" na A-Avenue. Nebylo to hned naproti Psychedelikatesám?

Sanders: To bylo v našem bloku. Nedávno jsem tam šel kolem a s hrůzou jsem zjistil, že z mého knihkupectví na A-Avenue je teď obchod s psím žrádlem.

Jak dlouho jste vystupovali v Players Theater?

Sanders: Pak jsem to už přestal počítat, ale myslím, že v letech 66-67 jsme tam měli snad na devět set představení.

Kupferberg: To bylo dobrý místo, protože to bylo malý a my jsme tam skutečně vypadali jako divadlo; což si ovšem myslím, jsme byli stejně všude. Tenkrát Ed nechtěl, abych zpíval. Snad měl pravdu. Takže jsem se musel naučit všechny ty skeče a rutinní figle, které se pak staly součástí našich představení a které bohužel nejsou k zachycení na deskách.

Kam jste šli potom, co jste v Players Theater skončili?

Sanders: Dost jsme cestovali, ale měli jsme problémy s pravidláckými skupinami, které nás pořád omezovaly. Jednou jsme taky museli jednat s právníky od ACLU.

Kvůli jménu skupiny?

Sanders: Ano, proto, kvůli představením a kvůli eretickým textům.

Tenkrát nikdo nic takového nedělal. A co bylo větší místo, kde jsme hráli, o to konzervativnější byli zřizovatelé. Jakmile jsme jednou někde zahráli, tak zjistili jaci jsme a co hrajeme a nikdy už jsme tam nemohli hrát znova. Bylo to jako když se zplýnuje a vypálí krajina. Je to trochu divná analogie, ale tak to bylo.

Vaše první desky vyšly u místních newyorských firem, že?

Sanders: Naše první deska vyšla u Folkways/Broadside. Jedním z našich přátel byl Harry Smith. Předtím udělal jedno krásné folkové album. Byl s Folkways ve spojení a dostal nás tam. V té době jsme se jmenovali "Village Fugs". Pak přišla společnost ESP a koupila práva na naše nahrávky.

Kupferberg: ESP měla nádhernou taktiku vydávání stejných nahrávek v různých obalech.

Jak jste se dostali k Reprise? Ta přece měla pověst velice konzervativní firmy. Vždyť u ní nahrával i Frank Sinatra.

Sanders: Ale taky Joni Mitchellová a Jimi Hendrix. Ale předtím jsme ještě chvíliku byli u Atlantic. Podepsal to s námi Jerry Wexler. Připravili jsme album, které, myslím, v určitém ohledu bylo naše nejlepší. Bohužel to nevydali. Měli námitky k některým skladbám, zvláště k "Wet Dream Over You". Ta společnost se totiž měla pak zanedlouho prodat, a tak se báli, že kdyby nás vydali pod jejich hlavičkou, že by to snížilo jejich cenu. Ironií osudu je nakonec koupila ta firma, u které jsme nakonec zakotvili.

U Reprise byl nějaký Mc Ostin. S ním jsme žádný potíže neměli. Byl nádhernej. Nikdy se nás nesnažil ani trochu cenzurovat. Vyprávěl nám, jak jednou přehrál naši desku Franku Sinatroví a ten mu na to prý řekl: "No, doufám, že víte, co děláte."

Proč se vlastně Fugs rozpadli?

Kupferberg: Já vlastně ani pořádně nevím. Myslím, že jsme se s Edem nějak různili v názorech na umění. Ed to chtěl pořád vylepšovat - stal se z něj skutečně dobrý muzikant. Ale já jsem takového uměleckého založení, že když mi něco nejde lehce, tak to pro mě není. Když píšu, tak si v poesii nedělám nároky na dodržování nebo dokonce zvládnutí nějaké formy. Neřípadá mi, že to je důležitý. A takový byl taky můj postoj k Fugs. Zatímco Ed se víc vyznal v hudbě, dal víc na formu. Takže proto jsme se začali asi nějak neshodovat.

Ted mi případá, že jsme byli šašci. V podstatě si nemyslím, že bych se lišil od kteréhokoli člověka. Vždycky mi byl blízký obhroublý a vulgární humor a jestliže jsem jím vyjadřoval nějaké myšlenky, pak je to proto, že jsem přečetl dost knížek. Corak je to špatný mítmyšlenky, ideje? A já si beru myšlenky z jakýhokoli zdroje.

Tenkrát jsem chtěl s Fugs hrát dál. Myslím, že pravě v sedmdesátých letech, kdy se skoro nikde nic nedělo, jsme byli dost zapotřebí.

Sanders: Říká se, že když jsou spolu lidé pět let, že vž spolu zůstanou napořád. My jsme to dotáhli na čtyři a půl. Udržet skupinu takříkajíc "na cestě", to znamenalo spoustu běžných zbytečných vystřelků a stereotypních problémů. To máte těžký - udržet na špagátě pět domýšlivých, sebeckých vztahounů...

A pak se můžete ptát: Jaký typ člověka má chuť hrát na

publikum a vystupovat na jevišti. Není to tak trochu duševní úchylka? Je to úplně v pořádku? Snad je to jen nevinná chylka, ale je to obsedantní a může se to vše li jak zkomplikovat. Tenkrát jsem byl vedoucím skupiny a musel jsem taky strávit deset - patnáct hodin denně organizačními záležitostmi. A zatím já chtěl psát básně, být básníkem. Tak říkajíc - kolidovalo to s mými "poetickými ambicemi. A kromě toho jsme udělali skoro všechno, co jsme udělat chtěli. Ovlivnili jsme celou generaci. Jezdili jsme na turné, nehrávali desky, uskutečňovali experimentální "nebroadwayové" produkce, hráli jsme na srovnání dobročinných koncertů - pro WBAI, Win Magazine, pro různé mírové skupiny, pro podzemní noviny jako EVO, pro Diggery, pro lidí ve vězení, kteří potřebovali peníze na záruku, pro zřizování výstav.

Tuli, vy jste se zmíňoval o svém humoru jako o obhroublém, vulgárním. Je fakt, že v šedesátých letech byla profánnost a neutivost něčím osvobožujícím. Dnes to ale některým lidem připadá jako posedlost sexem.

Kupferberg: I tenkrát jsme měli písničku "What Are You Doing After the Orgy", což je zcela antisexistická skladba.

A co písnička "Boobs A Lot"?

Kupferberg: Za "Boobs A Lot" může Steve Weber. Bobužel je opravdu skladba, kterou od následné nejvíce chtěli. Ale dovolte, abych to vzal víc ze života. Já jsem totiž starší, než většina lidí z našeho okruhu. Dokonce mě občas ohlašovali jako nejstarší rockovou hvězdu. Narodil jsem se roku 1923, takže je mi už přes šedesát. Tenkrát mi bylo čtyřicet. Když se na to dívám z větší perspektivy, Tak udělat sexuální revoluci byla dobrá věc. Když jsem byl mladý, tak člověk nemohl žít sexuálně dokud se neoženil a pak to většinou bylo dost hrozný. V šedesátých letech nám připadalo, že jakýkoli sex - a třeba jen mluvení o sexu - je velice osvobožující. Takže na naši omáčku bychom mohli říct, že jsme si mysleli, že jsme líp informovaní než většina lidí tehdy byla a že jsme byli prostě oběti dobové atmosféry.

Tohle vysvětlení mě uspokojovalo na nějaký čas, pokud jsem si nervě domil, že na druhé lidi jsem měl požadavky vždycky větší. Takže, co nám zbývá, jestliže jsme se tenkrát pletli? Zkusíme být lepší.

Na jednom představení v Bottom Line jste řekl, že některé ze starých písniček Fugs už z různých důvodů nebudete hrát.

Sanders: Ano, některé písničky jsme už nechtěli hrát, například "Coca-Cola Douche", "Saran Wrap" a "Boobs A Lot". Tu poslední jsme stejně nikdy nehráli na koncertu. "Saran Wrap" - to jsme složili, protože jsme někde četli, že pubertální kluci používají Saran Wrap jako prezervativ. "Supergirl" by mohla být dobrá písnička, ale museli bychom k tomu složit nový text. A jak víte - zmodernizovali jsme "Slum Goddess".

Jednou z všech nejžádanějších skladeb, které jste na tom představení nehráli, byla "Doin' Alright".

Kupferberg: Tu mám rád. Složil ji Ted Berrigan. Myslím, že to byla svým způsobem jedna z našich nejtvpěčejších písniček. Měla v sobě politiku, sex i humor. Ed mě dojem, že je v ní jedna rasistická fráze, ale já si to pořád nemyslím.

Myslíte 'I'm getting almost as much pussy as the spades'?

Kupferberg: Ano. Ted totiž věřil, že 'getting pussy' je něco krásného. Svým způsobem je to dvojsmyslný kompliment, který si čerňa možná ani nepřejí. Ale bylo to tam. Podobně jako když lidé říkají:

"Židi, ti si omějí vydělat peníze". Mně, jako Židovi, to rezní příjemně. Takže to byl záměr. Nemyslím, že by Ted byl něnávistný rasisista. Posedlý sexem? Snad. Ale líbí se mi verše "I ain't never gonna go to Vietnam / I'd prefer to stay right here and screw your mom / Nikdy, nikdy nepůjdou do Vietnamu / rádši tu zůstanu a budu píchat tvoji mámu". Myslím, že umělci by měli mít svobodu vyjadřovat se jakýmkoli způsobem. Neustálé řeči o sexu začnou brzo nudit, ale člověk by měl mít vždycky možnost volby.

Sanders: "Doin' Alright" napsal jeden velký americký básník. Ve své době to byla dobrá písň, ale jsou v ní verše, které bych v roce 1984 zpívat nechtěl.

Kupferberg: Když už se člověk jednou rozhodne něco opustit, proč by to měl chtít dál realizovat?

Sanders: Mým cílem je teď uvést naše nejlepší staré písně a nové aktuální věci.

Takže to nebylo jen takové příležitostné setkání?

Kupferberg: Je mám chuť v tom pokračovat. Myslím, že Ed snad má i jiné závazky. Ale už jsme dostali nabídky z různých míst ze Států a taky z Evropy. Myslím, že bychom mohli podniknout evropské turné.

Sanders: Chceme vydat album. Bohužel, mám moc práce jakožto aktivista společenského střediska ve Woodstocku, kde už žiju deset let. Má takovou představu, že se sejdeme a uděláme jako Fugs tak jedno představení do roka. Na nějaký turné se osobně moc necítím.

Ale Fugs měli důvod proč se znova sešli. Prostě jsme měli pocit, že musíme něco říct během tohoto velice symbolického roku 1984. Náš postoj je vyjádřen ve dvou skladbách "Refuse to be Burned Out" / "Nenech se vypálit" / a "Keeping the Issues Alive" / "Ať tu jsou pořád sporný otázky" /. Tyhle dvě písně vyjadřují to proč tu teď jsme.

Taky bychom rádi připomněli tri naše přítele, kteří snámi hráli Billa Czabo, Al Towlera a Lee Grabteho. A taky Teda Burrigana. "refuse to be Burned Out" je jim věnováno.

A co Ken Weaver?

Sanders: Z weavera se stal znova křesťan a právě si asi vyplňuje dotazník pro přijetí do C.I.A.

Kupferberg: Ale vzpomínám si, že měl ve svém bytě v East Village na stěně na místě cti pověšený svůj potupný pronouštěcí list. Sloužil v Air Force Intelligence a vyhodili ho, protože kouřil trávu. Ale Ken s námi už nechcel znova hrát. Ale Kene, poslouchej, můžeš se k nám vždycky vrátit.

Ede, co to bylo za podivné hudební nástroje, na které jste hráli v Bottom Line?

Sanders: Hráli jsme na tři doma vyrobené nástroje. Ve Woodstocku mám laboratoř a tam jsem si je udělal. První jsem nazval "Světelná lyra", druhý "Tepající lyra", který se skládá z páru klávesnic zasazeného na dva prsty páru rukavic. Levá ruka hraje basy, pravá výšky. Na obojí můžu hrát dvěma prsty každé ruky. Třetí se jmenuje "Mluvící kravata". Je to vlastně polyfonický syntetizátor. Má takovou senzitivní přepínající se membránu připevněnou na kravatě. A tlaková senzitivní přepínající se membránou pulzuje kolem barevně odlišeného počítačového kabelu, zkrátka klávesovou matriku do syntetizátoru.

Když jste se stal politicky aktivním?

Sanders: Za to dávejte vinu Ginsberkovi. Jeho Kvílení jsem četl už velmi mladý. To mě poznámenalo. Učil jsem se to na zpaměť. Došel jsem se tím k poezii. Studium jsem bral vážně. Tenkrát, když jsem chodil do školy v New Yorku, okolo roku 1959, jsem si přečetl článek o I.F. Stoneovi a pak jsem začal hltat jeho bulletiny. Tehdy jsem taky četl "Monthly Review" a "Evergreen Review". Začal jsem spolupracovat s Výborem pro nenásilnou akci, seznámil jsem se tady s "Catholic Worker", účastnil jsem se mírových pochodů. V roce 1961 jsem šel 600 milí v mírovém pochodu z Ohia do New Yorku, který byl součástí mírového pochodu Moskva Washington. Šel jsem v integrovaném mírovém pochodu z Nashville do Washingtonu v dubnu roku 1962. V létě jsem tenkrát zkoušeli dostat se k polním polaris. Velitelství válečného loďstva na nás poslalo žabí muže. Moje první kniha "Poem from Jail"/Báseň z vězení/ byla právě o tom.

Kupferberg: Mohu vám stručně rekapitulovat svůj politický vývoj. Jestliže se vrátím až tam, kam moje paměť sahá, tak je to doba velké hospodářské krize. Pamatuju se, jak lidé žili v Central Parku v chatrčových koloniích jaké jsou dneska vidět v Latinské Americe. Chatrče postavené ze starých beden a z kusů plechu. Takže jsem se tenkrát dost radikalizoval. Můj otec měl nějaké brašnářství, které se během krize položilo. Otec potom zbytek života pracoval jako dělník v oděvních závodech. Tenkrát byla v americe silná radikální lidovská tradice. Když mi bylo třináct a chodil jsem do školy na 23. Street, tak jsem se stal komunistou /s malým "k"/. Tenkrát tam bylo něco jako organizace komunistické fronty mládeže a já se k nim přidal. A zůstal jsem radikálem téměř padesát let. Být tehdy radikálem znamenalo být blízko komunistické strany, protože ti byli z radikálů nejvýznamější. Pak ale přišla španělská občanská válka a vyrojilo se spousty kritiků komunistů - především trockisti. Těm jsem se postupně začal přiblížovat a do padesátých let se ze mě stal anarchist. Ale dnes už ke všem těm nálepkám odpovídám. Beru so myšlenky odkudkoli. Kdybych se sám měl označit, pak bych řekl, že jsem komunista s malým "k" a anarchist s malým "a".

Chodíte volit?

Kupferberg: Ale jo. Zácpu si nos a jdu volit. Ale taky přitom lidem říkám, že volení je hloupost a zbytečnost. Neříkám v elitářství, ale tohle elitářství je. Volení je druh rezignace na odpovědnost. Člověk má pocit, že něco udělal, ale ve skutečnosti neudělal vůbec nic. Asi takhle: když ten den netušíte nic lepšího na práci, tak jděte volit, protože to přece jen nějakou změnu zrušobit můžete. Ale nelibí se mi, že lidé volí a pak další čtyři roky nedělají nic jiného a dávají tam těm kriplům moc. Jestliže člověk volí jednou za čtyři roky, tak to není politická aktivita, ale podvod.

V tomhle elektronickém věku by každý občan měl mít právo vyslovit se ve volbách k hlavním problémům jako ke státnímu rozpočtu, k vypovídání války a tak. Kéž by to nějak šlo aktivizovat víc lidí.

Ono být aktivní v sedesátých letech taky znamenalo, že při tom bylo spousty srandy.

Kupferberg: Ano. A měli bychom z toho zase trochu srandy udělat.

Plným slibem z č. 7 a seznámujeme čtenáře s některými, dnes už historickými, dokumenty týkajícími se procesu proti našemu časopisu.

Dopis generálnímu prokuratorovi ČSSR

Charta 77

Občanská iniciativa Charta 77 projevuje již šestý rok svou občanskou odpovědnost nároku na důsledné dodržování zákonnosti. Nemůže nechat být povšimnutí soudní řízení, které probíhalo u okr. soudu v Chomutově od 18. 6. 1982. K problematičnosti některých aspektů obžaloby se Charta 77 vyjádřila ve svém dokumentu č. 21 z 23. 6. 82. Ze zmíněnho soudu procesu měla být opět vyloučena účast nezajímaté veřejnosti, ačkoliv rozsudek je vynesen jménem republiky. Čtyřicet míst v soudní síni obsadilo zřejmě předem určené a pečlivě vybrané "občanstvo" - s výjimkou několika míst pro nejbližší příbuzné obžalovaných. Policejní opatření uvnitř i vně budovy vzbudilo u občanů města doménku, že je souzen zvlášt nebezpečný zločinec. Jednalo se však o pět osob, obžalovaných podle § 202, odst. 1, 2 tr. z. /výtržnictví/, ve dvou případech navíc o § 187 tr. z. /týka se omamných látek/, a v jednom případě o nedovolené držení střelné zbraně /v posledním případě jde tedy jen o přečít/. Ivan Jirous byl jako počtvrté trestán odsouzen ke 3 1/2 letům odňtí svobody ve III. NVS /nejtěžší/, Fr. Starck ke 2 1/2 letům ve II. NVS /ačkoliv v r. 1976 byl trestán pouze podmínkou/ a v podmínce se osvobodil/. Michal Hýbek k 18 měsícům v I. NVS a Milan Frič k 15 měsícům v I. NVS - to vše nepodmíněně. Jaroslav Chňápkو byl z projednávání případu vyloučen.

Jiří Černý odsouzení se neli dopustit tr. jednání jako spupina, přestože se navzájem oni neznali. Naplnění skutkové podstaty tr. činu výtržnictví bylo shledáno v příspěvcích pro časopis "Vokno", který byl soukromě vydáván a rozšířován nezjištěnou redakcí a v nezjištěném rozsahu. Vydalo pět čísel tohoto časopisu. Nebyla prokázána ani lokalita jeho vzniku. Časopis sám se prohlásil svým prvním číslem "pirátsky" tím, že nerespektuje autorská práva a že písce mohou používat bez vědomí autorů. Časopis sledoval literární, textovou a hudební tvorbu nezavadených autorů a informace z kulturního dění v zahraničí, které chybějí v oficiálním tisku. Používal materiálů v zahraničí, které nezávislou a neoficiální platformu pro výstavu názerů a pro uměleckou kritiku hodnocení /umělecké kritiky se týkaly především všechny příspěvky Ivana Jirouse/.

Foto činnost není v rozporu s platnými čs. zákonými normami, ba naopak nadelá podporu v přijaté vyhlášce č. 120/76 o lidských a občan. právech, v níž se mj. garantuje právo na svobodné šíření informací jakýmkoli způsobem - včetně tisku. Vyhláškou deklarovaná změna tohoto práva se mohou týkat citovaného časopisu. Znalostcký posudek min. kultury o tomto časopisu vypracovaný prof. Vítězslavem Rzounkem zaujal jednoznačně politickoideologické stanovisko: časopis je schopen vytvářet nálady nepřátelské našemu státu, odporuje socialistickému učeniu kultury a morálky, je koncipován s politickými zaměry a to tak, aby vzbudil zájem v zahraničí, a obsahuje přímý návod k teroru. Poslední, nejdrastičtější charakteristika se, ovšem týkala článku "Cihla" od M. Skalického, který obžalován a souzen nebyl, protože se světčoval do zahraničí... Z obžalovaných nebyl nikdo vinou ze zařazení tohoto příspěvku, nikdo nebyl souzen jako redaktor časopisu a všichni se od článku distancovali. Byl však jediným konkrétním

nem, které obžorný posuzovatel proti obžalevaným uvedl. Je tudíž zřejmé, že rozsudek nad obžalovanými i je rozsudkem nad časopisem "Vokno". Proč byli obviněni právě Jirous, Starák, Hybek a Frič a jako exemplární oběti přísně souzeni, ponechává volné pole dalším uvahám. Rovně tak nutí k zamyšlení, proč bylo zapotřebí obžalobu z výtržnicktví /jde o neoficiální časopis se zaměřením na kulturu/ podeprtí záhadným objevením marihuany u Jirouse a Hybka; na nejvyšší podezřelé okolnosti policejního nálezu této onamné látky při domovních prohlídkách u obžalovaných upozornil již dokument Charty 77 č. 21. Ivar Jirous před soudem zadal předvolání příslušníku bezpečnosti, který při prohlídce na chodbě vybral z většího množství sáčků s kořením dva, přinesl je do místnosti s tvrzením "toto je marihuana". Jiné koření zabaveno a předáno ke znaleckému posudku nebylo. Nad tímto se pozastavil i u soudu vyselektující soudní znalec, podle jehož názoru pouze expertiza objasnit, zda jde o drogu či ne. Rekl, že on samy by se neodvážil v drti sušených lodyh a lístků vůbec určit, o jakou rostlinu jde. Svědek Václav Duchač, který drogy objevil, tento rozpor nijak neosvětlil, vypověděl pouze, že u Ivana Jirouse a jeho přátele "se dalo především lat, že bude objevena marihuana... Dokonce někteří z nich byli za její přechovávání souzeni a odsouzeni". Na otázku, o které přátele jde, odpověděl, že o Karla Soukupa. /U Karla Soukupa nebyla nikdy nalezena marihuana a nikdy nebyl z jejího přechovávání obviněn ani souzen/.

Obhajoba všech obžalovaných na základě pružazního řízení dospěla k názoru, že obžalování by měli být zproštěni vinu. U Ivana Jirouse je nadto posouzení jeho článků v časopise Vokno jakožto nebezpečné recidivy ve flagrantním rozporu se znaleckým posudkem psychiatricko-psychologickým. Rozsudek přesto opakoval obžalobu o opřel se o ideologii znaleckého posudku prof. Rzounka včetně striktního rozdělení naší a západní kultury. Jako přitěžující okolnost uvedl mezi jiným předsedu senátu JUDr. Vanáček, že "v emigrantském časopise" Svědectví byly před časem publikovány dva příspěvky Ivana Jirouse /jeden byl věnován prof. V. Černému a druhý problému emigrantství/. Je tedy důvod k vážným obavám, že chomutovský proces je v rozporu s naším ústavním a právním řádem a že jeho posláním se zdá být spíše výstraha kulturně nekonformním občanům především mladé generace a represivní gesto proti nezávislým smýšlejícím, než objektivní, nestrané posouzení činnosti obžalovaných v duchu platných čs. zákonůmých norac.

Všichni odsouzení se odvolali. Odvolací řízení by měl projednávat krajský soud v Ústí n. L. Charta 77 apeluje na všechny čs. ústavně právní instituce, aby pomohly dát průběh skutečnému právu a zebránily nespravedlivost, pouze ideologicko-nocenským represím.

V Praze dne 11. srpna 1982

Dr. Radim Palouš
mluvčí Charty 77

Anna Marvanová
mluvčí Charty 77

Václav Malý
člen kolektivu
mluvčích
Charty 77

Znalecký posudek v oboru
literatury a umění

x
str. 119 - 123 spisu
/zn 1. posudek na časopis
Vokno vypracovaný pro chomu-
tovský soud/

prof. PhDr. Vítězslav Rzounec DrSc

katedra české a slovenské literatury
na filosofické fakultě UK
dopisovatel Rudolfova práva

Byl jsem přibrán jako soudní znalec v trestní věci obžiněného

Fr. Stárka a spol., abych posoudil a zhodnotil ilegálně vydávny časopis Vokno /5 čísel/. Ve znaleckém posudku rám posoudit a zodpovědět tyto otázky:

- 1/ Celkové zhodnocení časopisu Vokno z hlediska jeho obsahu, jeho zájmenoření a popřípadě rozvést jeho smysl.
- 2/ Posoudit a zodpovědět, zda časopis Vokno resp. jeho obsah má literární nebo uměleckou hodnotu a zda je v souladu se socialistickou kulturní politikou našeho státu.
- 3/ Vlastní doporučení a posouzení okolností důležitých pro trestní řízení soudním znalecem, na které znalec považuje za důležité upozornit.

Při posouzení jsem si všimal především textů, které jsou vydávány zu básně nebo prozu. Nejprve podám stručný přehled podle jednotlivých sešitů.

1. sešit

Ukázky textů z recertuařu Umělé hmoty: je zde výzva "bojuj proti špatnosti" /Vynikání/ a snaha dát jí jakýsi společenský náter /Broaci - zničit rudého brouka v hlavě/. Jenomže to co iásloduje /Terný noci, Barbara, Šílený včici/ daje značku, že zvrhlost /Barbara/ je vydávána za hodnotu. Vykojení má být mysticizmus prusterého ducha /Slunečný muž/.

Textová příloha UH: stupňuje základní ladění předcházejících textů /Konec světa, Příšerný bytosti/. Mohou být vydávány za ironii. Bezobčaně však svým zoražným úhlem /tím co a jak negují/ směřují k cíli, jenž je vyjádřen sloganem "My veškerý kultury vrazi".

Ukázka tvorby Roberto Práška: to, co je zde předkládáno, mohou považovat za tvorbu jen pořadatele těchto sešitů. Je to epigonský vývur z vývaru kdysi sociální poezie, který vlastní ubohost, s níž vyjadřuje svou nrenávist k okolnímu světu, maskuje politickými i vekativními /Bućkory pro velbloudův smích/.

Skolák, Cihla: text je v podstatě návodem k masovému teroru proti těm, které pořadatele považují za své nepřátele. Je spojen se zákeřností a s metodami, které se uplatňovaly v krizových letech a hronadně byly prováděny fašizmem a jeho povalečnými následovníky /viz Vietnam a tannýší působení Američanů/.

Těčkou za obsahem je "báseň" Egonu Bondyho. Je ukazkou nejen ferizejství autora a pořadatelů /Bojuj proti špatnosti/, ale i jeho nebezpečnosti. Slogan "My veškerý kultury vrazi" a text "Cihlu" nabývají tak na scénu reálně společenského obsahu.

2. sešit

Neoznámené "báseň" po úvodníku: epigonské texty vyjadřující pocitovou oblast člověka, který nemá vidí vše, co se nestotožňuje s jeho představou. Ta je "minerákem" jeho vlastní slabosti. Kdyby neměla protispolečenský charakter - viz 1. sešit, - bylo by k smíchu.

Skádanky B. S.: podává obdobný morální profil /ječ v krvi/.

Text J. Kostůra /zejména jeho veršovánky/: v jiné podobě totéž co u předcházejících. Aby dosál "říz" svému charakteru, politizuje /Víkond/.

V. Havel - Antikódy: jde o včici známé. Pořadatelům v jejich zaslepenci uniklo, že pointa ukázky a zároveň sešitu /Kruh ze slov vpřed/ je přesným výrazem jejich postoje.

3. sešit

Skádanky /veršovánky/ počínající pohyb v bludném kruhu až po Triptych III na vezují na závěr předchozího sešitu. Obsah je nesmyslnost vlastního života, z něhož je obviňována společnost. Šídlo v pytli neutajiš - říká lidové přísloví. Jsou tu totiž tato slova: putuje mořem hojnem/ to moře jsem si vysnil.

Skulák - Rozhodnutí: nepokvete přenka, proto raději emi rovat.

J. Hanč - Události: vyřazuje se ze společnosti. Důvod je v závěru. Vyjadřuje fakticky pohrdání lidmi.

Následují další veršovánky. Zde je zajímavé, že se často užívá názvů vyjadřujících uznávané hodnoty /Otvírání studánek, Pravda/. Je

s námi, Straty a nálezy, Neodcaslé dopisy/. Nejde podle mne jen o ironii a snad o konfrontaci. Vidím v tom i úsilí strhnout na sebe pozornost nezkušených lidí a scbř dodat jakéhosi lidského oprávnění. Jinak nenávist se tu mísí s politickými invektivami téhož obsahu i cíle jako v předcházejících veršovánkach /Mlejn, Církevní studánka/. Nově je tu i nenávistný vztah k dětem /Nenádělc/. Jadro je vyjádřeno slovy: ..."ve své kevné nenávisti se ponoríš až na dno pocitů". Stejný charakter má i výlevy, počínající Karelkarem na place až po překlad anglického textu "Bůh ochraňuj královnu". Ve své podstatě nejde o nic jiného než o útoky vůči bezpečnosti.

4. scětit

Antiteze II. a Antiteze III.: týž smysl jako u předcházejících veršovánek. Odlišuje se jen v jakémž pokusu o radeby ironii. /Kdy bychom přišli, kdyby nepřišli - proti roku 1968/. Nenávist k tvůrčí práci /la Period/ a očekávaní vzkříšení, jde se vztah na praktické rady /Cihla a jiné/jak změnit život kolem seba.

J. Tomáš - ukazky: útok na STB a pokuz si vtiskou zdaní čistoty. Ta však má vzhledem ke kontextu časopisu zcela jasny obsah.

5. sečit

E. Senders - Poselství pro Plastic People: požadavek naprosté svobody tvorby. Tímto poselstvím se jde dokazuje společenský cíl pořadatelů časopisu a obsah lidskosti, kterou se zaštítují, neboť absolutní svoboda jedných znamená přece absolutní nesvobodu druhých. O to tedy jde /srv. Cihla/. K tomuto cíli snířují veršovánky i V. Krabence /srv. závěr výběru/.

Svatka ve sbírce Underworld a Encefalické probuzení: je to až křečovitá snaha vyprovokovat okolí žlučovitou výlevu nenávisti, hrobosti /Velká bílá/, ale také nechtěné uznání degenerace /závěr Dne co den karneval - předposlední odst./.

Z pouhého popisu vyplývají určité obecné skutečnosti:

1. texty, které jsou vydávány ze literární, nemají tento charakter. Jde o výlevy psané do krátkých řádků /verše/, nebo souvisle /proza/, které nespodobují literaturu. Argot nazíválečnho pražského podsvětí představuje proti tomu nebetyčné vrcholy poetičnosti.

2. tyto výlevy své soudy o světě kolem seba nedokazují, ale vynášejí. Tak je tomu vždy, když chybí argumenty. Přítoni vlastní představa o kvalitě člověka je pchrdáním skutečně lidským v člověku. Je proto logické, že ruku v ruce s tímto základním postojem je spojena sobecká a krutá morálka sektařské nesnesitelnosti. Pro sebe reklamuje právo na absolutní svobodu. Těm, kdož se nelodlojí přizpůsobit, upírají právo žít podle vlastních představ, jak je patrné z textů samotných, tento odlišný názor má zdrcující většinu.

3. pořadatclé jsou si vědomi protispoločenského počinání, jež je svou podstatou trestné kdekoli na světě /srv. Drahomír Křehký - Punk rock č. 1/. Bezmezná nenávist vůči socialistům má toto "ideovo" jádro: ...zatímco v Anglii se vůči vhodně zabalené odmítnutí /rozuměj existujících společenských a kulturních hodnot/ stát zbožím, po kterém je poptávka, stáva se v československu zločinem... Na západě zcela běžné, že se z dnešního rebeka stáva zítřejší manžer a to konec konečně musí být špatné...". Tento ideálum zcela odpovídá cesta /Cihla/, po které chtějí jít, aby dosáhli svého cíle.

Na položenou otázku lze tedy odpovědět takto:

1. jde o časopis, který šíří nenávist vůči společnosti.
2. nejsou tu žádné literární a umělecké hodnoty, obsah je v rozporu se socialistickou kulturní politikou našeho státu.
3. pořadatclé jsou si vědomi, že jejich protispoločenské postoje jsou v rozporu se zákony kdekoli na světě. Politické invektivy slouží k tomu, aby mohli vystupovat jako političtí odpůrci a tak si zajistili podporu na západě.

Závěrečná řeč
x
přeinesena u okresního soudu
v Chomutově dne 23. 6. 1982

František Stárek

Protože považuji celé toto jednání jen za předepsanou k vynesení rozsudku, nepokládám s tou za nutné se hájit. A nebudu se hájit ani nyní. Chci jen říci pár slov, o nichž se domnívám, že by zde měla být řečena.

Na začátku jednání mi pan předseda poradil v tom smyslu, že přiznání je polehčující okolnost. Aniž bych měl zájem o polehčující okolnosti, chci se teď k něčemu skutečně přiznat.

Obžaloba mě mimo jiné viní i z neúcty ke společnosti. A já nusím říci, že v tento bodě je obžaloba velmi přesná, protože ke společnosti /jak je v dané souvislosti chápán význam tohoto slova/ skutečně žádnou úctu necítí.. K posouzení trestnosti tohoto stuvu je však zároveň nutné zkoumat otázku: zda si společnost tuto úctu zasluhuje.

Zasluzuje si úctu společnost, která vězní kritika Jirouse a básníka Friče za to, že se jejich práce objevily v nezávislém časopise?

/Abych se při výčtu jejich hříchu držel jen projednávaného téma./

Jakou úctu zasluzuje společnost, která se procesem proti tomuto časopisu a jiným policejní-justiční akcemi, snaží zajistit myšlenkovci sterilitu mládeže.

Ale nazývací vše raději pravými jmény. Nenísto slova společnost by se do obžaloby mohlo lepe hodit termín establishment. Establishment, který nluví jménem společnosti a který svoje zájmy prohlašuje za zájmy společnosti. Tento rozpor dokumentuje mimo jiné i proces s časopisem Vokno, protože jedním z velmi důležitých zájmů společnosti/nikoliv establishmentu/ je i svobodná výměna myšlenek, které časopis Vokno slouží. A já věřím, že i nadále tomuto účelu sloužit bude.

Když totiž inkvizice dala upálit Jordana Bruna, naznamenalo to, že by se přestalo točit zemekoule. A tak oni rozhodnutí tohoto soudu nemají zabránit existenci nezávislé kultury.

Na světě je totiž síla, proti které nezmůže nic ani ten nejdražší rozsudek. Ta síla se jmenuje pokrok.

- - - - -

Přinejmenším od počátku 80. let se začínají ve výtvarném umění projevovat některé nové tendenze, které jsou velice hodné pozornosti zejména proto, že se v nich znovu obrací primární zájem ke klasickým formám výtvarného projevu. Rychlé akceptování těchto tendencí v mladé výtvarné generaci po celém světě /a dokonce strhování některých už renomovaných příslušníků starší umělecké generace - patří k nim do určité míry dokonce i slavná dvojice Gilbert a George! - k tomuto proudu je nepochybně důsledkem toho, že program, který přinášel minimalart a nejrůznější formy t. zv. konceptuálního umění /které souviselo v mnoha ohledech s miniartem/ podstatně omezoval v posledním desetiletí možnost uplatnění klasických výtvarných technik malby a sochaření. Protest proti tomuto omezování byl vlastně samozřejmě už v hyperrealismu, vzláště v hyperrealistické malbě, a z toho hlediska byl hyperrealismus plodnou kapitolou ve vývoji umění v druhé polovině století. /Nezapomínejme na to, že hyperrealismus poprvé do dlouhé době přišel i s novou ikonografií: od blýskavých poniklovaných součástek motoeyklových monotů až po dámské spodní kalhotky - vše v nadživotní velikosti: tuto monumentalitu po něm zdůdilčová orientace -- ale i obnovení zájmu o nejprostší fakta našeho života od nákupu v samoobsluze až po rvačku s policajty atd./ Jako všecko vždy a všude, tak i hyperrealismus mohl kleknout či být zneužit ke kříči, kdy se malovali pozující skupiny nebo scéna neorganicky skládaly kompozice připomínající spíš poslední vyčichlosti surrealizma než novou realitu, nebo se hledali jen technické malířské efekty. Ale i tam, kde hyperrealismus zůstával na své nejlepší úrovni, technika, kterou využíval, technika podřízená snaze o maximum fotografické iluzivnosti, jistě byla a bude vždy "výrací kazajkou, která tváři v tvář tomu, co přinesla umělecká obnova od počátku našeho století, nemohla nebýt nepocitována. Proto bylo jasné, že hyperrealismus nemůže být řešením oné dosti zmatené situace, v níž se výtvarné umění ocitlo od růžoviny 60. let, nýbrž že může být jen episodou, která uvolní cestu dalšímu vývoji. A k tomu také skutečně došlo: nejzajímavějším proudem ve výtvarném umění - zejména v malířství - 80. let je překvapující, ba až šokující figurativní malba, pro niž se dosud neuustálil žádný künsthistický termín a které se vyznačuje velice svobodným malířským rukopisem, barvnou sytostí, vesměs monumentálním formátem /Borofského siluety malované na skleněných střechách nebo po zdech galerií jsou až třicetimetrové/ a velmi často novou nezvyklou fantaskností přecházející mnohdy do skoro psychotické symboliky, ne vzdáleré symbolice archaicky priminivní či nedešifrovatelné symbolice schyzofrenické.

Při dnes už u nás chronické neinformovanosti a prakticky úplné izolaci od živého proudu světového výtvarného dění poznáváme tototo malířství nejen s opožděním, ale zejména běz znalostí a zažití procesu jeho zrodu, což podstatně ztěžuje orientaci a pochopení. Když jsem před lety viděl obsahliv katalog dnes už legendérní výstavy "10 junge Künstler aus Deutschland" /1981?/, byl jsem šokován do té míry, že jsem si až myslel, že jde buď o typicky německy nevkusný vtip nebo dokonce o projev zcela upadlé a dezorientované estetiky korunující v nedávné minulosti tak proklamovanou thezi, že se dnes umění může prstem všechno. Nepochybují, že tento šok zažije každý, kdo tyto obruzy uvidí bez předcházející průpravy. Pocítil jsem však mají na první pohled tato díla i cosi tak provokujícího až fascinujícího, že se na ně neláká zapomenout, že se stále vtírají na mysl. Je to malba, jejíž estetika by asi tak nejspíše byla uchopena Pečcovým Dětmi ráje, jejichž brutální a lidsky zdeptanou existenci oslovují bezprostředněji než scifiestikované.

ho a moderním uměním posledních osmdesáti let saturovaného intelektuála. Od doby, kdy se uskutečnila zmíněná výstava mladých německých umělců, dostalo se i k nám více reprodukcí a informací. Dnes je již zcela zřejmé, že se jedná o široký proud, který kupodivu byl iniciován opět po řadě desetiletí nikoli v USA ale v Evropě /zejména v Německu, Itálii, Skandinávii, Holandsku/. Je to proud velmi spontání, tak spon-tání, že nemá dosud ani svůj jednotící název, ani jednotící program, ani valné teoretické zázemí vůbec. Z textů celé řady sympatizujících kritiků a uměleckých teoretiků, jež jsem měl možnost pročíst, jsem získal jen ten dojem, že kritikové a teoretikové jsou dnes vůči tomuto novému umění ve stejně situaci, jako byli jejich otcové v létech padesátých vůči abstraktnímu expresionismu /to bylo tehdy knutí stejně spontání, bez názvu a bez velné teorie atd./ kdy - jak později po pravdě doznali - rří všem sympatizování a při všem vědomí, že jde o hový pozitivní jev, nebyli ještě s to rozeznat např. dobrou abstraktní malbu od špatné - stejně jako prostí diváci. /Je pozoruhodnou ukázkou rychlé adaptability našeho estetického cítění, že po pouhých třiceti letech to vzáhlámu lajkovi už dnes nečítí problém./ To jediné, co můžeme momentálně dělat, je prostě se dívat a nechat se oslovit -- na teoretické a estetické závěry dosud čas nedozrál, jakkoli je jasné, že sami umělci poměrně zřetelně vědí, co dělají a co chtějí. Zel, jak známo, teoretické povídání umělců samých je v drtivé většině případů vždy vedle. Koneckonců - od toho tu umělci nejsou.

Diležité je, že nová výtvarná orientace ukazuje, že - jak jsem ostatně vždy byl přesvědčen - cesta dál a vpřed nevede pouze přes Duchampse. Vrací umělcově ruce její rozhodující význam ve výtvarné tvorbě: opět jednou se s gustem maluje. Poznává se, že t. zv. konceptuální umění zmapovalo velice významnou oblast, ale současně směřovalo do slepé uličky, v níž se umění jako takové podřezávalo bez nože. Nosit čtrnáct drí v aktovce cihlu, předvádět v galerii /!/ mazání chleba margarínem, ležet při návštěvě dvě hodiny nahý na zemi, vařit dlažební kostku v kbelíku atd. je snad legrace, ale není to výtvarné umění. Donekcrečna opakováné základní geometrické tvary minimálního umění, ani hromady hlíny či kupy roští ve výstavní síni atd. nemohou trvale uspokojit tvůrcí potřebu umělcovy realizace. Současně se nová výtvarná orientace poprvé po desíciletí dokázala vymanit z uhranutí surrealisticou estetikou, která v nesnesitelně pokleslé podobě vyletzlovských filmových plakátů ztratila dévno svoji provokativní a subversivní funkci. Fantaskno nové malby se ustavuje v jiné poloze než bylo fantaskno surrealistů, které konec konců hledalo naplnit "princip slasti". Nová symbolika je spíš symbolikou magična a hrizi a to daleko bezprostředněji a tvrději než se kdy odvážil surrealismus, který sice tyto momenty také znal, ale principiálně jej estetizoval a romantizo-val. Nová orientace prostě nenavazuje na romanticko-surrealistickou lini. Pokud bychom hledali nějaký point of departure nové orientace, našli bychom jej jedině v původním "divokém" expresionismu skupin Die Brücke a Der Blaue Reiter před I. válkou. To pochopitelně neuriklo pozornosti a proto se někdy mluví o neo-expresionismu, ale je to jen velmi, velmi vágní orientační pojem. Expresionismu byla vlastní snaha o tlumočení určitého věžného spirituálního poselství - křestanského nebo eventualně revolučního - to obojí přízračným způsobem u nové malby prakticky zcela odpadá /výjimkou je vlastně jen Jörg Immendorff se svým po dlouhá léta tvoreným cyklem Café Deutschland/. Nelze však tvrdit, že by toto nové malířství nezprostředkovávalo vůbec žádné spirituální poselství, na to působí jeho díla příliš naléhavě a agresivně, ale je prostě těžko mluvit o tom, že mu jasné a zřetelně rozumíme. Výpověd tohoto umění o sobě, o nás, o naší době a jejích ohroženích, je syrové a surové jakoby je podstata naší doby a je často rozpolcené v racionalně těžko uchopitelných psychotických podobách. Toto umění chce útočit a útočí - to je nepochybně, jakmile se na ně podíváme - nepředkládá však žádné řešení v tom smyslu, že by předstíralo, že ví, proti čemu a proti komu máme útočit. /Nějaké předpotočné épater le bourgeois je ovšem už vůbec neinteresuje: humor, který samozřejmě je u každé

zdravé umělecké generace přítomen, je tu, abych tak řekl, pro vlastní potěšení stejně smýšlejících diváků./ Upřímně řečeno, je to právě pravda o naší době a o nás samých: pokud nejeme zaslepeni nějakou indoctrinací, musíme si trpce věznit, že nejen nevíme, kde bydlíme, ale že ani neznáme přesnou adresu, kde vlastně bydlí velký Sauron.

Možná, že uchopení nové malby v našem prostředí by pomohlo te vše upřesnit, rozhodně to bude zajímavé. Není totiž vyloučeno, že přijetí nové výtvarné orientace se může stát záležitostí nejmladší generace, která žije s nohami na zemi a nikoli v bolestínských a estetizujících vzpomínkách na to, že nám kdysi rozlili mlíko. Ano - byli jsme u nás kdysi kulturní velmoci a jsme dnes hovno. Aspon víme, že nelze žít z minulosti. I u nás a zejména u nás se stalo naléhavou potřebou vyjádřit se adekvátně k podmírkám světa techto dnů - a k tomu žádné staré estetické recepty nepomohou, neboť situace těchto dnů je prostě bezprecedentní.

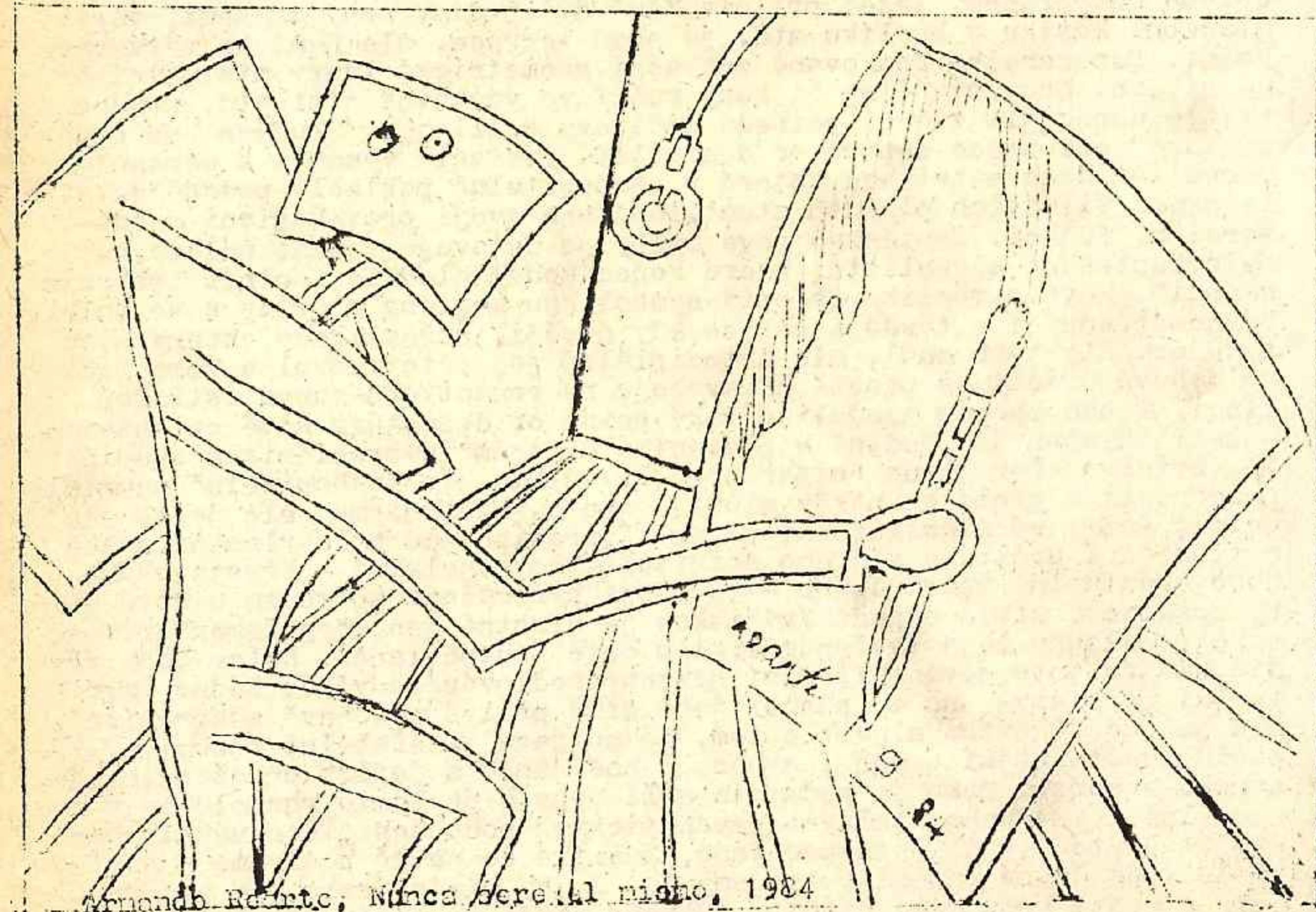
- - - - -

1 - Keith Haring, 1982, NSR - 366 x 366 cm

2 - T. S. Høg, 1983, Dánsko

3 - Francois Boisrond, 1981 - 500 x 300 cm

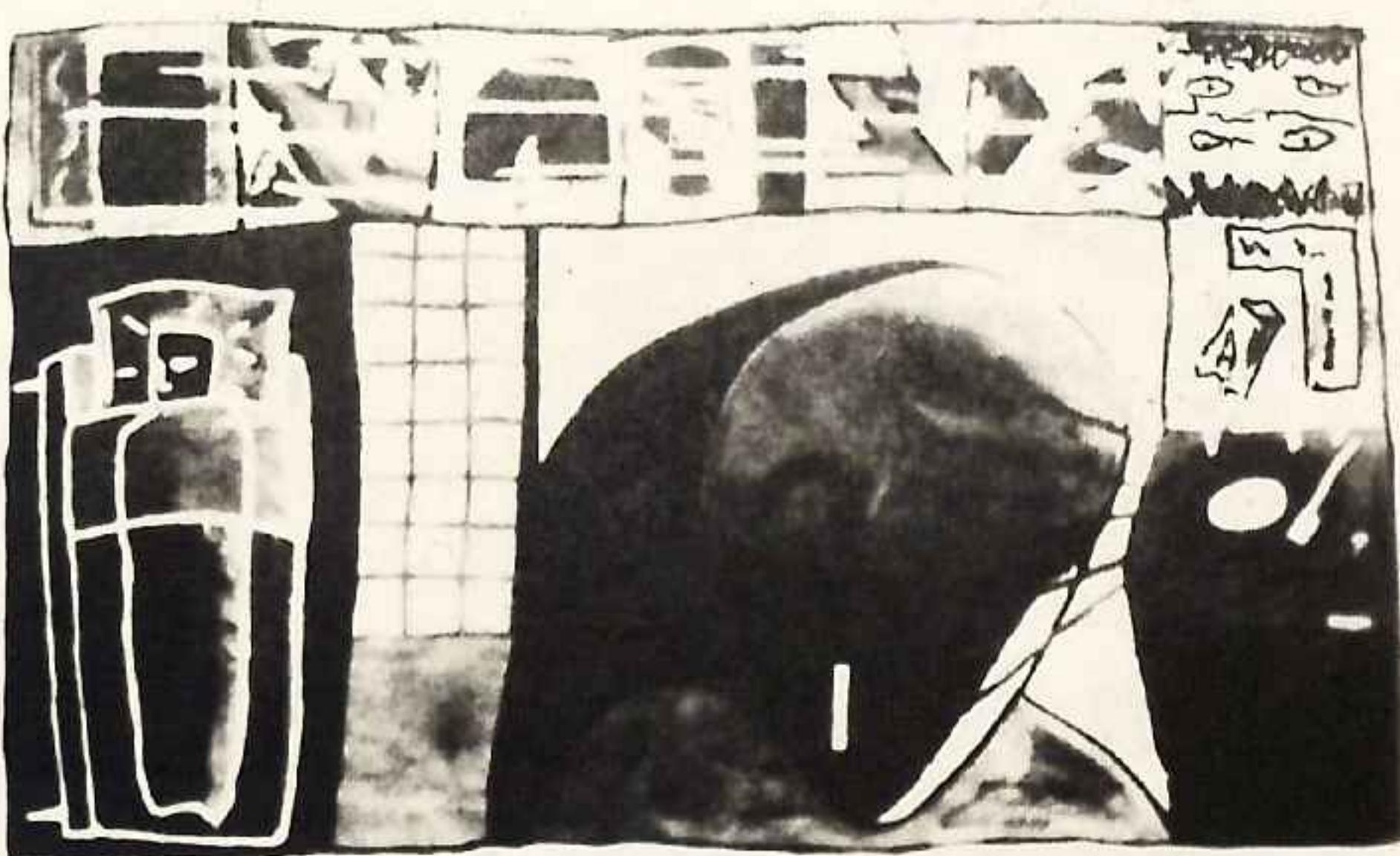
4 - A nelič Fchlen, 1982 - 146 x 195 cm

2

1

3

4

~~≡~~ ORLASY —

Pátek byl pro mne hravný den
x x x x x x x x x x x x x x x

Anonymní křešťanka z Moravy

Pátek byl pro mne hrozný den. Přečetla jsem si tu povídku /"Děti ráje" - pozn. red./ a byla jsem šokovaná, pobouřena, naštvaná a dokonce z toho i děsně zlá z bezmocnosti. Vedle tak krásných, procítěných básní taková prasárna, takovej hnus. Okamžitě jsme to vytrhli a spálili. Tohle se nesmí davat lidem číst! Tím bychom se s tím ztotožňovali. Nejdříji bych toho blba nakopla. Vzkaž jim, že jsou pěkně blbí, že to zařazují. Tím sebe i to /Vokno - pozn. redakce/ shazuji. K čemu to slouží: aby to v lidu vyvolalo hnus a zlobu. Jsou to opravdu slušně řešeno blbovci. My, kdybychom to takhle nechali, tak jsme taky blbové, protože to „ouze“ demoralizuje a destruuje - myslím ten nejdříji. Určitě ale sdílíš můj názor, takže proč o tom dál psát.

Okno jako kulturní exodus
/či na jakých vahách se váží vážnost/
x x x x x x x x x x x x x x x x x x

Miroslav Vodrážka

Když jsem se setkal s výslovným odsouzením
, i. ničením/ či naopak s nadšenou, ale mlhavou
propagací literární práce Jana Pelce "Děti ráje",
rozhočl jsem se napsat tuto krátkou úvahu.

...Problém nás však zaskakuje dřív, než si můžeme v klidu přečíst jakoukoli práci. Schopnost čtení je totiž dnes považována za cosi za možnějšího. Lidé si navzájem vypráví, co rádi čtou, co zrovna přečetli atd. Čtení jako základní způsob vnímání literárního díla ve formě písomného projevu - je povšechně považováno především jako seznámení s někým druhým. I lidská řeč je obtěžkana tím druhým, když člověk např. hovoří, že si přečetl toho či onoho autora, ten či onen literární žánr. Čtení je takto zúženo na setkání s někým druhým - s někým, kdo je až druhý.

A z pozice toho druhotného čtení vyplývají jednotlivé soudy, posudky a odsouzení - autorů, hlavních postav, různých situací. V druhotném čtení se setkávám s autorem, dobou atd. vždy tak, že je všechno tak bezmocně druhotné, že záleží zcela na mně, jak se s touto druhotnou skutečností budu chtít setkat i jestli se vůbec budu chtít s ní setkat. Že jsem zatraceně nějakého autora, odmítáme ho právem.

Když např. odkládáme, zatracujeme něčemu v této lehce zranitelné druhotnosti.

Co jest a jaké jest však ono první čtení?

Co jest a jaké jest však ono první čtení? V prvním čtení je člověk jeksi neustále blízko sám sobě. V prvním čtení se tak setká v přede vším sám se sebou. Nechte toho druhého, ale čte sám sebe jako toho druhého v sobě. "Já jc někdo jiný", říká A. Rimbaud. A co je příznačné pro první čtení, je právě to, že se nemohu v něm vypořádat se sebou samým jako s někým druhým, ale jako s někým prvním, t. j. nevyhnuteLNĚ. Četba samotná je v tuto smyslu vždy něco osudového. Při prvním čtení se nemohu sám sobě vyhnout - zatímco v druhém čtení mohu číst tak, že se mohu vyhýbat čemukoliv - od naléhavosti výpovědi až po pojímání postav v díle, - jednoduše tím, že to,

co je vežení-hodně nebude zváženo.

Kdo si však sám sobě řekne, když pročítá obecnou scénu, či naléhavou mrvní scénu .. že se při čtení především setkává určitým způsobem sám se sebou a že tudiž musí vše bedlivě zvažit, než aby vše nevěnoval odvést do roviny druhotného čtení.

Co však může být vážné na obecnou scéně?

Vážný může být právě jen ten způsob, kdy vše, s čím se setkává, zváží tak, abych byl co nejvíce u sebe a nesnažil se to, s čím se setkávám, rychle vytěsnit do rovinu toho druhého! Neboť vážno se může zvažit, jsme-li blísko sami u sebe. Vážno má vahu právě jen toho, co si vezmeme, naložíme /ať je to libeční nebo/ sami na sebe, co sami uneseme, co sneseme na sobě. Neuvážíme-li to, s čím se setkáváme sami na sobě, a převedeme to hned na rovinu těch druhých, nemůžeme zkusit, co je to vážno, normovat zakusit tihu vážného setkání se sebou. Uvažení však neznámená identifikaci - vzeti na sebe, přiblížit si sobě událost neznámená být s ní ztotožněn. Je znamením porozumět jí přes její vškerou cizost, vstřícnost, ve světle sama sebe pochopení. Pochopit, že vše stojí vzít to k zvážení - vzít to vážně, tzn. vlastně úplnou cizotu odcizit, vidět ji v jakési blízkosti. Vidět, že i to vstřícní přesec jenom krouží kolem nějakého středu, i když nesoustředěně a nepřímo!

Život je dán plný nevážných příběhů a novážných volců, ale když už druzí volí nevážně, je joště na nás /t. j. ončich možně prvních/, abychom to, co nebylo už vážně zvoleno, co bylo zvoleno jako nevážné, apon my vzali vážně na sebe.

Jak velké odcizení nastává, když člověk nevážně cosi volí, ale jak se míra tohoto odcizení ještě zvětšuje a rozšíruje, když my tuto zvolenou nevážnost uvažíme, že je pouhou nevážností, a jako s takovou si s ní nic nezadáme, ale vyřadíme ji ze svého okruhu.

Proto každé setkání s nevážností ukazuje, jak na tom nejen vlastně sami vážně jsme, ale jak jsme na tom s vážností. Jak dálecc si připustíme či sami sestoupíme na váhy vážícího se vážna.

A proto by měl člověk i takový druh literární výpovědi jako např. "Děti ráje" /ale nejen je.../ vzít zcela vážně. Jak se však váží vážnost? Nechme ho sestoupit na ramena vážících vah.

Úryvek z románu "Děti ráje" /Olin se vraci domů z pakornu/:

"Doma se nic nezměnilo. Otec coby penzista leží před televizí a sleduje mezinárodní zápas ve fotbale. Matka shrbená a úplně bílá sedí v kuchyni. Z pokoje taty se co chvíli ozve: "Vidíš ho, blba, proč ho stavěl, vždyť nemá rozum, vůl. To je úplná lehra." Vehuzín do kuchyně vstává, vždyť nemá rozum, vůl. Matka těžkopádně vstává a objíme ně: "Clinku, tak už jsi doma, tak už tě pustili, to je dobré. Už budete s námi." A z pokoje se ozve: "To je vůl, taková šance, hovno to uží a leze to na plci." Jdu za tatou. Moc ně nevnímám. Strká přede mně pivko a říká: "Nazdar, te jsem rád, že jsi přišel. Potřebujeme natřít vokapy. Vidíš ho, volat? Zas kličkuje a nepřihraje." Otřesu se při představě, že bych tady někdy zase bydlil. Nenápadně se vypráčím do svého pokoje pro cestradlo a párování."

Je to popis příliš dobře známý a příliš všechní, a přes to i tato všechní situace si vyžaduje jisté zamýšlení.

Dr. Spitz zjistil, že u dětí, jež delší dobu trpí nedostatkem vhodného zacházání, se projeví sklon k rychlému zhoršování duševního stavu a nakonec i k vzdělejším onemocněním. To tedy znamená, že tzv. "citová deprivace" může mít katastrofální důsledky. Tato pozorování umožnila vznik teorií hledu po podnětech a naznačila, že nejhodnější formou podnětů nám poskytuje důvěrné vztahy. E. Barne v této souvislosti vyvozuje, že pohlazení je základní jednotkou společenské akce". Vzájemnou výměnou pohlazení se vyváří přenos, který je opět jednotkou vzájemných společenských styků."..."A když člověka nikdo nechladi, zaneche mu vysychat nícha." - Ale pokračuje dál, vždyť zamýšlení ještě nepředpokládá samo sebou zaváhání. Zaváhání zpropastruje myšlení.

Sledujme tedy dál, jak zaváhání, které by nutně vedlo k zpropasti, je předstízeno a odmítnuto myšlením.

"Ségra se z toho nemůže vzpenětovat - chystá se vypadnout. "Vy

ste pitomci, Oline, já si myslela, že ty ses z nich nejrozumitější, ale ty ně, vždyť vám není nic svatý, ani ta láska," ukazuje na Špínu, kterej se připravuje na závěr směšných pohybů, jak naznačuje zrychlený dech. "Proto vy jste tak neštastný, věčně ožralí, smějete se normální lidem, ale přitom jim závidíte, dyž už nic, tak aspoň tu lásku. Podívejte se na sebe - chudáci, ubožáci, pivní žoky, který se na nic jiného nezaujme než na vopici a na nadávky na režim, kterej vás prej zkazil. jak říkáš, ale houby vás zkazil, vy byste byli stejně ubohý za jakýhokoliv režimu, van to tady vlastně moc vyhovuje, aspoň to náte čím vokécat, blbci. Ze to všechno můžou voni - vy, vy! - práskne dveřmi a je pryč.

Nikdo si toho nevšímá, jen Lájoš se ušklíbne nad láhvinkou číkuli. Asi měla pravdu, že mě se nechce nad ničím koumat, to je téma pro Otu a ostatní blbky, kteří se to snaží pochopit, jaký jsme či nejsme. Dokonce jsem jednou čet u Oty nějaký flak, kde se někdo snaží vyzkoumat, jakou máme povahu jako národ. Blb. No přece posronou. Podívej se na nás a nás. To je kráva, ta se rá. Asi jí ta škola vlezla moc do palice."

I olin na jednu chvíli zapochybuje - zaváhá /"asi měla pravdu"/, ale člověk se bojí v žit svůj život, radši v havost zaváží kde čím. A proto hned myslí dál: "ale mně se nechce nad ničím koumat". Olin slyší něco, co má určitou váhu, ale aby to, co slyší, mohl dobře rozvážit, musel by nejen na chvíli zaváhat, ale skutečně vžít. Kdyby v tento okamžik hluboce zaváhal, udělal by něco, co se vymyká jakoby celému chodu světa. Vždyť člověk na rozdíl od doby, času, dějin je otevřen za vahat - hluboce váhat. Doba neotáli a plyně v toku, čas nevyčkáva a vše časuje, dějiny se nezdráhají čít a ustavovat. Avšak člověk má onu výjimečnost nezúžit sám sebe na dobu, čas, dějiny, ale naopak vyústit tam, kde je on sám nejvíce - být za jistého zaváhá i. Blohoslavění váhající, neboť oni sami sobě se více přiblíží. Víme, že doba neotáli, stejně jako soudci nad námi se nerozpeckují s naším odsouzením, víme, že i smrt neokolkuje, a přes to zůstává na nás samýci, abychom v bez-váhajícím světě dokázali sami cosi zvážit, setkat se s vážněm, být i v odsouzení i ostuzení, v naději i očekávání.

Doba za vše platí, čas vždy něco stojí, ale vážno nic nestojí, vážno jen važí. A to je cena nás samých, cena našeho jednání, cítní i myšlení, cena važnější kultury.

Nevymáhajme važno od druhých, ale važno sami váž o od setkání s druhými. Vživo je to, co všechno sám zvážím. Ač nesouhlasím s jednáním druhých lidí - vzít jejich jednání i je samé vážné, je vlastně první nezbytný krok jak vyvážat nevážný svět z nevážna. Neboť jejich nevážnost zasahuje do mého važna - a vezmu-li já jejich činy vážné - rozšířil jsem půdu važnosti. Odmítout druhé, protože nejsou važní, známeno určitou účast a spoluvinu na jejich nevážnosti. Nevažnost jedných může být detronizována jedině vžnosti druhých - aspoň do té míry, že nebudou ponecháni sami sobě napospas ve své nevážnosti vedle světa, který je od suze, odmítá či staví se k nim netečně, ale že budou ve stavu vážní druhého světa.

Problém nevážnosti stojí v otázce: Je-li vůbec nějaký nevážný skutek, který bychom my sami nechali zvážit. Vycházejme z předpokladu, že svět nemá předem rozvážen, na stav těch nevážných a vážných, ale že svět je ve stavu vážnosti. A važit i nevážné je vlastně mírou převzújící těžkou světa je vážnost, která váží i nevážné.

Problém, nejen dnešního umění, ale i lidského sebeurčení, je, že dosud bere na sebe příliš málo z nároků vžnosti, t. j. vážit i to nevažné. Být važný znamená jen jedno, být schopen k vážnosti, ke vzctí něčeho třeba i nepřijatelného, cizího na sebe.

Je-li jednán z požadavků, jak vyřešit problém negramotnosti, naučit se číst, pak nezbytný požadavek problému neosobnosti je být chápavý k situativnímu setkávání se sebou v jakési vážné prvotnosti.

Dříve než se setkáv s písmeny, měl bych jít cestou, která vyhledává vážně mne sanctního.

Proto není otázkou, co je vžného na bezuzdých orgiích, ale jak onen bezuzdý stav mužů zvážit. Co z něho pro nás na vahách, kde se vážno važí, vyplývá - ale zcela vážně!

Cíkav hovorí v ře? Váž o hovo í z nevyslovitelných zdrojů, važí te, co chce být výslovně dobré i špatné, libé i nelibé. Váž o vystupuje z nevyslovitelných zdrojů, aby zvážilo to, co se zjevně k něčemu přizlánilo.

Je příznačné, že např. v dějinách estetiky nejen že vážno nebatří mezi ústřední estetické kategorie, ale že také v dějinách estetiky nežádne místo. Proč? Proč tragično, kalokagatic, elegorie, harmonie mají více důležitosti než vážno, lze snad vysvětlit pravě výhavostí, s jakou vážno působí. Abi vážno mohlo zapůsobit, musíme zaváhat. Na chvíli a hluboce! Vážno si užíváme v jakýchsi nejednotných, rozprolečených stavcích, které jsou všeck vážně usebrány.

Zaváhaním se vráží zavazující klíč váhy /t. j. toho, co má v životě váhu/ mezi setkání same se sebou a setkání s třetí druhými. A v tento každočenním setkání poznáváme, že umět zaváhat je umění. Nikoli však zaváhat ze slabosti, ale z tíhy volby a rozhodnutí. Nejde o kolísání mezi jistí věci, kdy stačí jen neváhat a rozhodnout se buď - anebo, ale jde o to, kolísáním vplustit něco, co se nekloni smí k jednomu stanovisku, ale vždy a nakonec rozhoduje... Rozhoduje nikoli puk vlna věcí, ale vženost - to, co vážně váží věci!

Umíme váhat v době, jenž chnosti je umět se rozhodovat pravě běz váhání?

Není však kultura ve smyslu pěstní toho, co je sice v hořně přítomné, ale co je i výslovně zakořeněno v palé minulosti - ve skutečnosti hluboce nepřátelská setkání s vážnem, které se děje ve vahání? Vždyť věříci, který upřednostní zaváhaní nad vírou, která "hory překoná", odvážují cosi neodvratitelně pryč z viny. Stejně tak straníci, kteří zaváhají, dostává se sám pro sebe do nevyjasněné nestrannosti, ve které vše stranické selhává. Stranický kompas sice stále ukazuje jakýsi směr, ale nemá již sílu vést. Je směrem bez síly.

A co se stane z myslitele, filosofa či vědce, jenž zaváhaní se stane napjatým provozem, po kterém nebude moci přebalancovat exaktní filosofická či vědecká myšlenka na druhou stranu, ke svému zrodu?

Není tak vážno hluboce protikulturním prvkem vyjádřeným Du Bois-Reymondem - ignoramus et ignorabimus - novíme a nikdy nezvíme? Bylo by totu tak zajisté, kdyby zaváhaní bylo jakýsi exaltovaným stavem výjimečného postavení, stavem inertního "mimo". Stavem vytrženým z vší souvislosti, ze všeho času a všebytí, kdy váhající by byl velice výstižně řečeno "sbředlou bytostí".

Žili jsme tisíciletí v kultuře prav-vzorů. Víra, vědění i stanic-kost měla svůj vzor - od Imitatio Christi, přes Logos jako uměst účtovaní s bezjemenností a politické programy předem výslovně ustanovující společnost. Moderní politický člověk volí budoucnost jenom z v slovných ustanovení, která jsou vypsána předem. Váhavost je modernímu člověku cizí. Moderní člověk se domnívá, že dříve je třeba výslovně zlepšit a volit nový svět, než váhat se setkáním se sebou. /Sebe nesmíme všeck chápát jako něco statického, ale jako něco, co nás neustále předbíhá./

A tak jistá specifická protikulturnost vážna zde zůstává. A zůstává právě v té míře, v jaké dějiny kultury mají v nevážnosti sami sebe. Kdy to, co jedna kultura staletí pěstovala, druhá kultura během krátkého období vypluje. Výrazně řečeno: dějiny kultury jsou z kultury samé nevážnost sama. Kulturní nihilismus však není důsledkem vyplývajícím ze vzájemné nevážnosti, ale z neschopnosti kultury samé váhat nad sebou, setkat se ve vahání se sebou! "Vidím se valit potoku nihilismu," říká Nietzsche.

Je třeba jiné kultury, kultury nikoli exoterně - veřejně - příkladně, ale kultury esoterne - osobně kladně! Je třeba kultury sebe-zasvěcující, která dokáže nejdříve osobně váhat, t. j. samu v sobě váhat, t. j. umětěvat si určité hlubší setkání se skutečností. A až potom z tohoto kladného setkání se má hovořit rozvážně, nikoli příkladně. Řeč rozvážná nemůže být nikdy řečí příkladnou. Příkladnost je nevážná. Ale tato příkladnost je povýtce určujícím rysem kultury i dějin. Příkladné osobnosti, příkladné dění v dějinách se vynášeji za základající základ. Vystoupení dějinně významné osobnosti, akt převratu, vyhlášení generální stavky, demonstrace, spartakiády jsou příkladnými

vzory. Člověk se nezná k važící, věhové kladnosti, ale přiznává se bez váhání k příkladnosti. "Doba dawū je dobou kolosálnosti," praví Ortega y Gasset, světak jejím spojujícím tmelem je příkladnost "být jako ti druzí". "Davem je všecko to, co si s sebou důvodů nečení sana sebe sni ve zlém sni v dobrém, ale co se samo cítí být jako ti druzí," praví dále španělský myslitel.

Příkladnost nežije z kladu, je schopna pouze určité pří-živu na něm. Tato životní pří-živa však není něco ryzě negativního, neboť obsahuje v sobě i určitou blízkost kladu, ale i rozhodující odstup od něho. Ona tchá být při tom, ale nebýt v tom je určující. /Tak např. některí izraelskí proroci byli v tom, když jejich narody byli pouze při tom. A právě proto nemohli být nikdo prorokem ve své vlasti./ A odtud i charakteristika dějin, kde se vyzdvihuje právě to přítomní na rozdíl od toho vtomního: Evidentní přítomnost se coní výše než problematická, spíše bezcenná vážící vtomnost. Stabilovaná kultura ze své povahy nemůže vahat, rozhodla již dávno o tom, že výslovné postavení se udržuje bezváhovostí.

Zatímco dřívce "sník starého světa skryval v sobě nejen tragický, ale i komický prvek: smrtelně se vysmát zanikající společnosti", věžné kultura by měla vzít i zánik starého světa smrtelně vážně.

A přede vším věžná kultura by sana sebe měla chápout hluboce problematicky i milostivě.

Nelze proto postavit jednu kulturu proti druhé kultuře, kultura sama se musí postavit proti sobě, sama sobě být problémem! Či jinak řečeno, tvůrce sami musí být především postaveni a vysteveny víc v řadě a svébytně sami sobě než hospodářským, kulturním poměru, módním směrem atd.

A čím by ráni mohl být symbol okna v této vážné kultuře? Mohl by nám být neznám světem na rozhraní sebe a světu. Okno je symbolem rozhraní světa vnitřního a světa vnějšího.

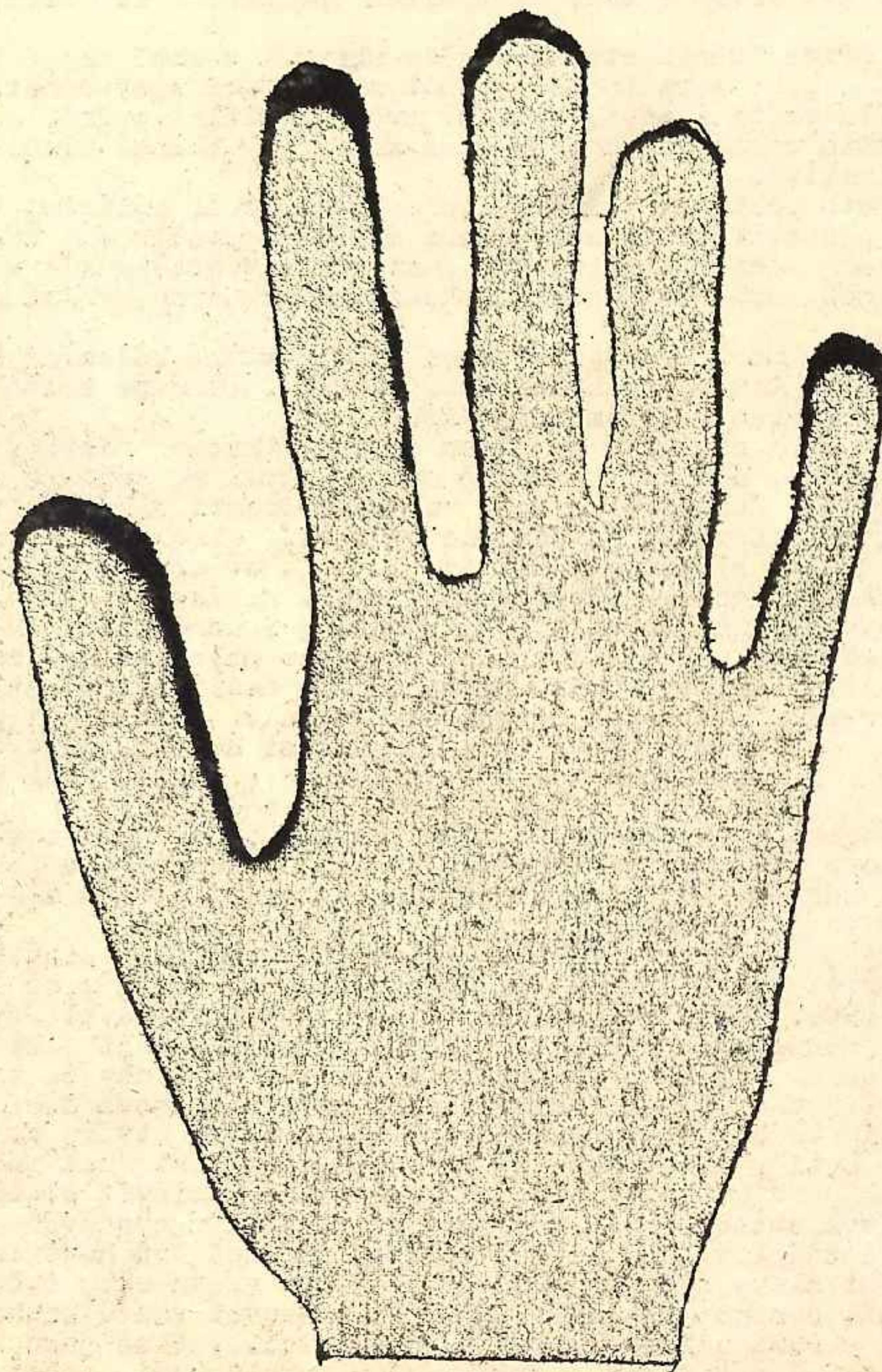
Otevřením okna otvíráme se občma světům. Okno je místo, kde člověk není sám sebou, ale kde se vážně může setkat s sebou a se světem. Okno je mezisvět. Jeho nestranost vzniká vážností a jemnou kultuře, která vyrůstá z mezisvěta, je schopna vážnosti. Okno je tím, co spojuje. Je mediem obou světů a udílí jim ze sebe světovost. A tato světovost předpokládá cosi předevšetkového, jakýsi mezisvět - okno. Světovost nemůže být ani pochopena ani vytvořena z fenomenality světovosti samé, neboť světovost je udílena z předsvěta v nalezení své zazděnosti, svého okna mezi světy. Okno Okno prostředuje mezi různými světy, otvírá se napříč různým světům. A universálnost je ve schopnosti prostředkovat. A každý mezisvět - právě tím, že je mezi světy - je výsledovinou křehce a takřka neviditelnou. Tak váží vásno, křehce, těsně a nadejdíelně prudně!

Nejsme vrženi do světa či do něho zasazeni, ale jsme zasazený mezisvět. A toto zasazení je tísňivé. To není něco negativního. Tato tísňivost jen znací, že těsně souvisíme se světy a tato těsnost je něco "mezi" - to je mezisvět.

Plasticky je nás stav okna či mezisvěta vyjádřen v plastice od Fr. Bílka v triptychu s názvem "Tísen od těla, od světa a od nebe" - "Okno klenby" z r. 1909. Např. obraz napravo - "Tísen od nebe klenby" - ukazuje bytost, jak je zadý otočena k světu, ruce spočívají mezi hvězdami a jedna ruka zároveň jakoby počírala a zároveň i jakoby se vzpírala klenbě nebe. Zájmeno v tísně, námo-li svůj svět mezi sousedícími světy.

Nechce tím však být zdůrazněno to, že se "okno otvírá na absolutní pozitivitu Bytí", neboť okno je více tím, čím jest než jak jest. Stav mezisvěta je více než výstava tohoto světa. Mezisvět přetravá svou mezní nevyslovitelností, neoddává se výslovným výstavám světa. Dva mlčící a zazdění v okně se dohovoří spíše, než dva hovořící výslově stejně slovy i řečí. Okno by mělo být nejen okénku duše, něž jen slovně stejně slovy i řečí. Okno by mělo být nejen okénku duše, něž jen okem světa, ale cestou mezi nimi. Mělo by ukazovat vážné rozhraní mezi okem světa, rozhraní spojující i oddělující... okno jako k u líně různými světy - rozhraní spojující i oddělující... okno jako kultury, která se zazdíla svou otrocky výslovnou naplněností, musí být nahrazena

na kulturou ne-vyplněnou nevyslovitelným. Jedině ta kultura, která čerpá z nezetročitelné nevyslovitelnosti a tocrí nikoliv výslovně, naplněné, ale nenaplněně, byť co nejtěsněji v sousedství světa výslovného, jedině tato kultura může umožnit kulturní exodus.

VYBÍRÁME Z PŮVODNÍ SÝTORBY

Co se vraci....

T. Fili p

"Úsněv upadl do trávy.

Už se nevrátí!"

Sylvia Plathová

Věnováno šesté hodině ranní

Bílé kachle. Obrovská plocha. Čestičky mezi ledovými tvářemi. Obklapujíc to jak blázničné objetí - chorobně strnule. Jakási nozaika...? Postel. Má plocha pro tělo. Počítám kachle. Někdy se dostanu až k hodně vysokém číslům, ale pak nevím, odkud jsem začal. Jsou jen hodiny měho života, bílé - olcenované černou stuhou. Myslím na rodiče. Jak jim vadilo, že stárnu. Nebáli se asi ani tak smrti, jako spíš neschopnosti dál žít a přesto tady být. Já jsem úplně zlhostejněl. Jsem už dost starý a tělo mi už ani nepatří. Jen myšlenky. Ty jsou ne. Někdy obrovské uragany a snrště v hlavě. Tak žiju a hodně. Vzpomínám na sebe vracají meho bratra. Kolik mu bylo...? Nevím. Třicet, čtyřicet... napsala mi o tom jeho žena. Neodpověděl jsem, nebyl jsem mu na pohřbu, byl jsem smutný. Určitě byl rád. Znal jsem ho. Bylo to v letech. V tom letě si smrt zatančila několikrát.

Vedli jsme divoký život. Nebezpečný - jako bychom ho chtěli před-
běhnout. Dělali jsme hodně věcí, pili jsme - moc. Co z toho teď je? Co
se vraci? Je to zvláštní, bylo to tak nadhorní, tak nabity u divokých,
lidí krasných, věci, které jsme udělali byly - myslím - dobré, byl jsem
dost šťastný, ale co z toho zbylo? Hodně vzpomínek, ale jsou jako ty
kochle. Mrtvé a bílé. Už na ně skoro nemyslím. I když jsem věřil, že
te, co jsem dělal, je nejdůležitější náplň mého života a nechtěl jsem
být jinde. Ani nyní to nepadlo... Pán Bože, ty probudíš noc... Brrr:
s probudělých nocech s přáteli příšerou všichni umělci nebo lidé, kteří si
myslí, že budou dobré, když vypíšou své životy. Vždycky jsem jim moc
navřítil - nedůvěřoval. Všichni ti básníci, malíři, apod. - jak prodisku-
tovali noc... Rovněž to. Probudíš noc, rozvíjíš nechlastem... to jsou
krásná malá pekla - silně i výječná. Ale co s tím? Třeba něli pravdu.
Je mi to vlastně jedno a nezajímá mne to. Jak to pro mě může být dů-
ležité? Co je ryní důležitější než já a bílé kachle? Lidé jsou nimo...
Já už nejssem člověk a nemám lidské myšlení. Mám myšlení bílých kachlí.
Člověk v bílém mi říkálo. Nepronluvil. Je to dobré. Bílé.

Jediný člověk, který mne prostooupil skrznaskrz... až někdy pochybuji, jestli jsem to, co jsem, já nebo ona. Co asi dělá? Seznámili jsem se spolu na nějakém nájdenu, který se protáhl v dvoudenní pitku na jedné nádherné pražské periferii. Nevíš, jestli jsem ji někdy miloval, ale věděl jsem, že s ní můžu žít až do smrti. A teď budu...

Byla o deset let mladší a ještě panna. Nebyla blbá, byl to anděl. Neustále jsem něl ve vědomí zakotvenou jednu věc - že mne dokonale chápe. Nádherný pocit. Jakýkoliv můj čin jakoby udělala sama. Byli jsme jedna bytost. Ach, to je blbá a otřepaná včta. Ale ono to tak asi bylo.

Říkal jsem jí: "Když jednou padala hvězda, dopadla až na zem do vysokých skal. Nebyla úplně vyhaslá a jak kříčela o komunity, vylétla jí skraje a z té se s tím zrodila ty. Tvoř matka je hvězda a ottec skála. Můj otec je vítr a matka koruna stromu. Když jsi se zrodila, říkala jsi a hledala jsi mne. Já tě nechladil, čekal jsem, až přijdeš. Přišla." Mlčela a dívala se. Možná, že se mně trochu bála, ale možná, že byla trochu šílená.

Byla často velmi veselá. Ja taky. Bílé kachle. Přišel člověk v bílém a oholil mne. Mluvil. Byl jsem nesnad. Kušil mne. Říkal: "Je prosinec". Co je mi do toho? Pak: "Jak se máte?" Pokrčil jsem rameny. Co jsi mi do toho? Co je jemu do toho? Zapomene na to hned, jak se nají. Vždycky někdo hrabal zdravení či kontakty s lidmi, které jsem neznal. Zdraví lidí v baráku. Říkat nashledanou lidem v krámcích nebo u stolu v hospodách. Jako bych stál o to se s nimi někdy setkat.

Chodil jsem s ní půl roku a ještě jsem spolu nespali. Nechtěl jsem. Spol jsem před tím už s hodně ženami. Většinu z nich jsem nemiloval. Miloval jsem je jen v okamžiku milování. Pak už mě to orela. Z vyspaní s ní jsem chtěl udělat vrchol svého života. I když to bylo tak nádherný, že to nechápu, vrchol to nebyl. Nikdy nebyl.

Jeli jsme v létě do Rumunska. Hodně jsem se těšil. Rok byl nabité prací a pochyber. Byl jsem úplně vyčerpaný. Chcel jsem mluvit s mořem a dívat se na nebe. V noci. Moc příjem. Odhalovat se. Když jsme přejeli hranice té divné země, řekl jsem jí: "V této zemi spolu budeme spát." Zavřela oči, usnála se a řekla: "Já vím." Byla já. Potulovali jsme se po pobřeží. Velmi málo spali, hodně mluvili a smáli se. Miluju vítr. Už jsem ho dlouho nezahlil. Je to krádež. Tam byl. Až žíví. Pak jsme spolu spali. Kus od moře. V noci. Moře řvalo. Krástilo mě to do hvězd. Písek byl nasáklý její krví. Vzal jsem hrst a odnesl do vln. Delší hrst jsem rozdělil do dvou kožených váčků, které jsme spolu kupili na trhu v jednom místech. Nosili jsme je. Ten mi taky vzali. Asi abych se neoběsil. Já? Proč? Když jsem je kupoval, usmívala se. Věděla to? Byla já. Pak jsme vstoupili do moře. Dlouho jsme se koupali. Zhasli mi. Musím spát.

Bílé kachle. Od chvíle, co otevřu oči. Cítím je olej i ve spánku. Čaj. Princsli mi snídani. Udělalo asi pět let. Nádherných. Těž už to necítím. Vím jen, že to tak bylo. Brácha se zabíl. Jeho žena říkala do blázince. Byl jsem potom několikrát za ní. Dávala se ponaučenou dohromady. Strašně jsem jí prosil, aby a nepokoušela jít za ním. Viděl jsem - a vím to - že tam chce být sám. Znal jsem ho - víc než si myslí. Vídávali jsme se často. Byl hrozně pracovitý, nabity energií a perfekt jekoby v akci. O sebevraždě jsme už nesluvili. Ale osi jere to oba věděli. Nevím. Už si na to moc nepamatuje.

Mluvival jsem s ní o smrti. Nebálo se jí. Nebyla z tohoto Světa. To jsem věděl. Já jsem se ještě bál. Někdy dost. Těž to beru jako pokračování. Nevěřím si jí.

Hodně jsme spolu popíjeli. Proletávali noc za nocí. Oba jsme měli fantastickou výdrž. Bylo to nádherný. Mnoho slov. To lžato jsem se k ránu vraceli k ní domů na periferii. Jeli jsme takíku rozjetý a nabitý démonem. Smích. Krásně. Kabourali jsme se. Moc si na to ne pamatuju. Byla mrtvá. Ležel jsem dlouho v nemocnici. Vrátila se ke hvězdám. Byl jsem dlouho v blázinci. Neměl jsem jí to za zlé, že mě trochu šílenou. Byla já. Ridič takíku se mnou ležel ve stejně budově - tu nechala. Byla já. Ridič takíku se mnou ležel ve stejně budově -

v nenočnici, ne v blážinci. Sprátlili jsme se. Pronasledovaly ho strašné věčítky. Nebylo te jeho vina. Vrahem byl nijaký voják, který se vrácel z mejdaru - byl opilý. Taky byl mrtví. Ona taky. Svítila mi do oken blážince. Neviděl jsem, která z nich je ona. Novím to doteč. Už jsem ji neviděl dlouhou dobu. Bílé kachle. Přátelil jsem se s taxikářem. Byl svědek toho, co se stalo. Navštěvoval mne v pekárně. Věděl jsem, že ho zabiju. Od té doby, co ho vezli z operního sálu - jdu kolena mně na chodbě, kde jsem kouřil - a on se ještě neprobuzený z narkezy ze spánku ssmíval. Byl svědek toho všeho.

Něco přes rok na to už jsem byl v pořádku. Dlouho jsem se na to připravoval. Jel jsem opět do Rumunska. Na to místo jsem se nevrátil. Přestal jsem cokoliv dělat. Přestal jsem hrát. Lidi jsem vídal málo. Trochu jsem pil. Poslouchal jsem hudbu. Velmi intenzivně. Jen Mozartovu Malou noční hudbu, Albinoniho a skladbu od Beechfiearta: "One rose that I mean". Zabil jsem ho taky v létě. Byl jsem před tím na Džbánu a dlouho jsem se koupal. Pamatuju si jako jednu z mála věcí z té doby na nádherný pocit svírání - obklíčení vodou. Pak jsem si kupil běží srdce a snědl ho. Věřil jsem v jeho sílu. Snědl jsem i rybu, abych byl rychlý a rychlý. Navíc jsem jel k němu domů. Uškrtil jsem ho. Předtím jsme s olou vypili láhev. Nevěděl jsem, že to půjde tak těžko. Jediné, co z toho zůstalo, byl pocit hnusu. Pak jsem šel zatелефonovat psychiatrovi. Byl to hlupák. Prinesli mi občad. Kaše s masem. Bílé kachle. Jedna, dvě, tři, čtyři, pět, šest, sedm, osm, devět, deset, jedenáct, dvacet.....

Bariéry stručných dochů

XX XX

Milan Kuníček

březen 1985

/11 tradičních basší na tradiční a sobecký námet/

Bariéry strnčí dočká
vírcem neznámých sil
odtaví persóny močku
závany nervních vín
a darované trosky zdloby
roztrysknou v přepokorné zloby.

Bariéry strných dochů
nakleďou své mučec
do paliců do pelechů
a křížem ran vklče
olověný motyl pádon vlet.
S myškou nestvoří třepavý let.

Prostor zastaveného dechu
gesetem českého vesmírnému dechu
protne zvonivě přepestrá pouta

k blesku chvíle rvavě připoutá
prozvuky strachem osudy molekul
zam zne oči co pracně jsou kul
přírostí přenosnou a plátem šedivým
kříží můj let.
Dechem se pro mne život splet

Cslepen bezdechými výkřiky

hratám vzduch vodu zachranu řád
modlím se k prostorům buněk a jader
proletám diskem ran a hroty pádu
ohrožen bolestí ledových sedů
oslepce tisícem výkřiků bez dechu
vyrvat se z magnetu plavavých plechů
obejmout s plamenem hojnou pozlácení.
Kovy jsou divoké a ohně pění.

Ukřižovaný dech sečnou lapačících úst
od svých něků písni pust
nikrošanci slova konanou růst.

Ukřižovaný dech vbitý do varu srdece
urvat se ponala či vzplát losem prudce
100 nožů ukrýván v slimačí slupce.

Ukřižovaný dech křížující pot
ruce snykojící oči divých plot
ducit a chránit uholnatý knot.

Fřínka zlamaných lechů vpuňtých do clunce
úsměv potrhaný rhou pokropen
stěbelka zásvitu přetichonké šance
hlínce zapálen k nebi ukotven

prokapeán bolestní strnus neschopnosti
prosít o dotek plavného milosrdnictví
žebrenit o možnost hromatosti

radostí křížkem drobivým zacupit
slunci odlohit ollesk paprsku
svých uvnitř sídlící silenlivý pták
stín chynér a horkých záblcsků.

Roztríštěných dechů proud
prutem kovu lije čas
prstů trouben odkopáva z vlasů jas

barvou stíná vážný soud
žhavým cluncem krájí sníh
destilaci dechů destiluje smích

Muším třepem globem hmot

spolu s trsem sněhu tát
tříškou duchu strmou karmou probodat.

Protnout věž duchů ostny zloby odhalit
horčkou zavinut zasneubit se s něhou
pod slupkou životu klanem zívá nahota
zoufalá hrdinství těhotně spí

ze soli slz šikmý mrak postavit
vyzdobit čelo kanonou pěnou
zlámaných mečů sroubcná samota
samotou vtíravou k pokožce lpi

čepelí vykrcslit tekoucí tetování
srdce přitvrdit k oltáři popelnic
dlaněmi zastavit želavu zavahání
nad hrotitým výkřikem bradavic.

Nehmotný pták mi uklová duchu
do mozku kopce occlovou strunou
šedivé buňky druci huťbou plechu
mražené květy spjaté horkou stuhou.

Žádoním laskavost prokletého měchu
k nebi se připoutat vkovanou duhou
poselstvím všeptnutým do zajících slechů
ponamu odplavat střapatou mlhou.

V propastech zmíravého duchu
lokny potu splétají kříž
příslušník chraplavého cchuu
chlorové vody zdvihá číš

pohořím přehořkých tablet
sněhové vločky vedou ke smíru
teplých styků nesmělý balot
stopami krouží ve víru

Trychtířem stísněným deformován
do hrán se převine sníh
nýdlo úst a pelyněk do ran
s mouchami zasnouben oslavnou pít.

Z pískotu duchu stavím si totem
hnojený pískem a hnojený potom
provlnhých oděvů důvěrný emrad
do křídel blanitých začína tát

/a/ totem tančí ve spektru lomu
korunovaný věncem kortizonu
parket spleteny z ještěrek sprchy
mění se úderem věžaté vrchy

/však/ horizont orvaný příhuti válček
hudby a totemu se skákavě zalek

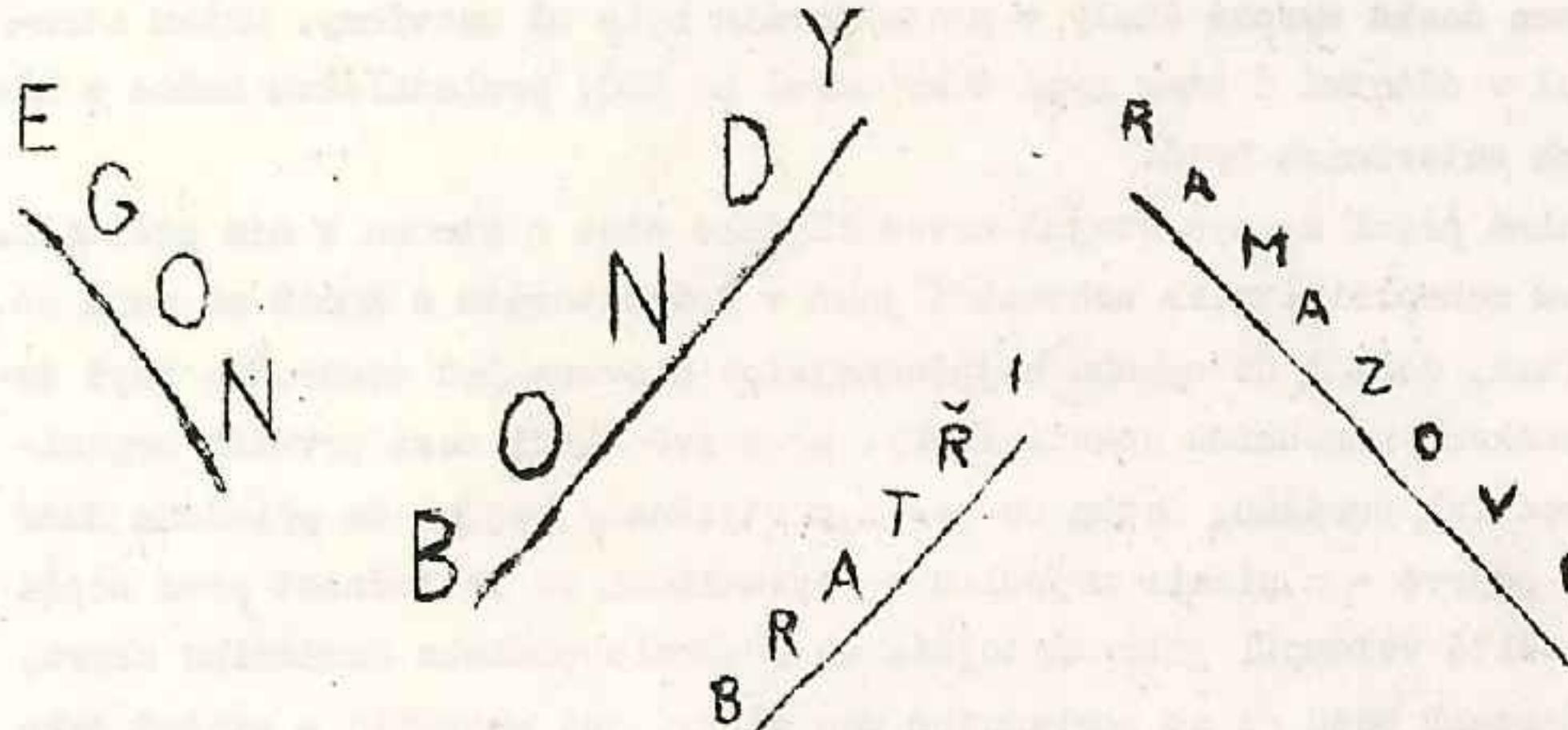
do křivek pohybů do jejich lomu
vsekujíc touha chomozonu.

Uštvaným rytmem dechu vlaže cop
snutony z představ pádu křídcl
rogallion tekutý snů převést tok
pohladiť skutečnou utnutý příděl

vlasá a dechu symbiózní svět
stíněný sudijn pásem
salivou zálivem odbarvený květ
a masturbuji vlosovi

zvrknutý svět balancuji prstem
polibken hranatým modeluji
keř zvratků růžových překlenu mostem
a proudu kreativní kopu slaj.

- - - - -

ROMÁN

Praha 1985

V naší České gubernii, jak říkával starý Ramaz nikoli pouze v nejužším kruhu přátel, bylo jednoho roku na počátku let osmdesátých velice horké léto. Pamětníci prohlašovali, že takové už nebylo dobrých čtyřicet let. Dvacátého prvního srpna onoho roku měl Ramaz oslavit pětašedesáté narozeniny.

Starý Ramaz měl za sebou bohatý a úspěšný život a ve své pětašedesátce se cítil ještě pořád v mužném věku. Jeho rodiče pochazeli odkudsi z nejvýchodnější oblasti předválečné republiky a kdo byli jeho prarodiče, o to se Ramaz nikdy nestaral a nevěděl o tom nic. Rodiče se přistěhovali do Praha jako proletáři a těmi taky zůstali. V Praze se naučil Ramazův otec česky a začal číst noviny i knížky. Pod vlivem četby a spoludělníků na stavbě vstoupil už v dávných dvacátých letech do komunistické strany. Stal se jejím opravdu uvědomělým a aktivním členem, věnoval stále větší energii a stále více času stranické práci a protože byl přesvědčen, že strana potřebuje a bude stále více potřebovat vzdělané lidi, poslal syna studovat, ačkoli to nebyla malá oběť, přihlédneme-li k tomu, že mzdy stavebních dělníků nebyly za první republiky nijak horentní a nadto býval Ramazův otec mezi prvními, kdo byli v letech krize propouštěni a v nezaměstnanosti dřel skutečnou bídu. Matka prala doma paničkám prádlo a mladý Ramaz se u necek v kuchyni učil latinsky.

Když v září 1938 prodaná republika se nakonec 15. března 1939 rozpadla a ze zbytku českých zemí byl zřízen protektorát Böhmen und Mähren, povářila ilegální komunistická strana Ramazova otce stranickým úkolem v levofašistickém Slovenském štátě. Ramazovi se přestěhovali z Prahy znovu na východ a na

Slovensku též na počátku druhé světové války Ramaz-syn promoval jako doktor práv, zatímco české vysoké školy v protektorátu byly už uzavřeny. Matku ztratil Ramaz už v dětství a otec nyní taky umřel na TBC, proletářskou nemoc z hladu a vlhkých suteréních bytů.

Ve stranice práci se syn stejně osvědčil jako otec a strana s ním počítala. Na Slovensku nehozilo tolik nebezpečí jako v Protektorátu a Ramaz se snadno po zásluze dostal do okruhu nejpřednějších slovenských soudruhů. Když došlo k Slovenskému národnímu povstání, byl přes své mládí mezi prvními organizátory a prodělal porážku, ústup do hor a partyzánský boj až do příchodu Rudé armády. Byl poprvé – a nikoli naposled – vyznamenán za statečnost před nepřitelem a okamžitě vstoupil jako důstojník do Československého armádního sboru, který se účastnil bojů až do posledního dne války, jež skončila – stejně jako vlastně začala – v Praze.

Ihnad po válce strana skutečně potřebovala vzdělané lidi. V obnoveném parlamentu se stala KSČ nejsilnější politickou stranou a její reprezentace a úroveň její politiky tomu musely odpovídat. Ramaz byl pověřen důležitými úkoly na sekretariátu Ústředního výboru, ale brzo byl stranou vyslán na ministerstvo spravedlnosti, které bylo v rukou buržoazní partaje a kde tedy přítomnost politicky vyspělých, bystrých straníků byla nimořádně bůležitá – vždyť se jich tam podařilo umístit němeho. Ve svých pětašedesáti se starý Ramaz ani nepokoušel pamatovat si všechny funkce a místa, jež v době před volkým vítězstvím, únorom 1948, zastával. Byl jeden čas soudcem, jeden čas prokurátorem, jeden čas pracoval na ministerstvu, jeden čas na právním oddělení ÚV KSČ – byla to léta všelijak se měnící taktiky a základní neměnné strategie: dociilit vítězství socialismu. A jelikož Ramaz mimo jiné mohl podle okolnosti vystupovat jako Čech i jako Slovák, trávil jistý čas na slovenském poverenictvu vnútra.

Únorové události její nezastihly nepřipraveného. Při vyšetřování ministerstva spravedlnosti od reakce, postupoval rychle, energicky a iniciativně – bylo možno se na něj plně spolehnout i ve věcech nejchoulostivějších: nepotřeboval dvakrát nic vysvětlovat. Prokázal neobyčejný smysl pro politickou taktiku a gruntovní znalost všech možností, které poskytuje intelligentnímu právníku kněždý zákoník, mu umožňovala řešit vše na zaručené právní a ústavní bázi, čehož si nebylo možno nepovšimnout.

Ramaz měl obor, v němž pracoval, rád. Otázky jurisprudence ho vysloveně zajímaly a těšily. Nepomyšlel na politickou karieru a i to bylo ostatními, kteří naopak se jí začali nyní věnovat, kladně kvitováno. Ramaz se tedy smědno dostal jednak na generální prokuraturu, jednak do komise, která měla připravit nový zákoník. Tato druhá funkce byla však jen krátkodobá: nový zákoník slo vytvořit poměrně hladce a netrvalo to dlouho. Zato na generální prokuratuře se zatím začaly vrátit spisy případů nejvážnějších zločinů proti republice a jejich dimenze přeschovaly zkušenosti našich právníků ze staré školy. Ramaz,

který pracoval na plné obrátky, s vděčností přijal pomoc sovětských poradců, kteří kromě s ministerstvem vnitra pracovali i ve spojení s generální prokuraturou, jak ani jinak nebylo možné. Procesy, v nichž Ramaz zastupoval republiku, šly jeden za druhým a byl pověřován záležitostmi stále zodpovědnějšími. Při neustálém přesunování stranických kádrů byl dokonce v jisté důležité etapě našich dějin i generálním prokurátorem.

Přošlo pár let a strana uvážila, že je na tomhle místě příliš dlouho a přesunula ho do nově zřízeného vědeckého ústavu (v oboru právních a příbuzných věd) jako jeho ředitele. Přešla další léta a Ramaz pečlivě registroval, že určité stranické skupiny jej počítají mezi lidi přinejmenším nežádoucí a stranické vedení nemá dost energičnosti těmto skupinám rázně čelit. Tehdy poprvé začal opravdu myslet na sebe. Ze zdravotních důvodů zažádal o přeružení do důchodu a na jařo r. 1968 toho snadno dosáhl. Po vstupu spojeneckých vojsk se sice ještě na pár let do služby vrátil, ale valnou aktivitu již neprojovoval. Svého znova dost vysokého postavení využíval teď pomalu, ale systematicky, jinak. Zabýval se vědeckým studiem našeho soudnictví a pečlivě s bystroští soubě vlastní si probíral dvacet let staré spisy. Když toho měl dost, odešel do důchodu – osobního důchodu, vyměřovaného zasloužilým pracovníkům strany a státu se zvláštním přihlášením k jejich vykonané práci bez ohledu na normální důchodové směrnice – definitivně, a prakticky se přestěhoval do své venkovské vily. Kulturních potřeb neměl tolík, aby se kvůli nim musel zdržovat v Praze, zamorevané v té době stále rychleji zdravím škodli splodinami, smogem skoro nejhorším v Evropě. Starý Ramaz byl několikrát ženat a měl několik dětí. V dospáčích, kdy přicházely na svět, byl tak занepážněn prací, které byl skutočně oddán, že jeho manželství brzo pomíjela a jej děti jej v dětství skoro nepoznaly. Z těch, o nichž věděl, byl nejstarší Ferk Smrdák už z r. 1946. Z jeho matkou se rozosečl ještě před sňatkem – dělala si přílišné nároky na jeho volný čas. Zůstala někde v nějaké slovenské vesničce a Ramaz na ni doslova zapoměl, když po několika málo letech dostal úřední vyrozumění, že zemřela a co teď z Ferkem. Ramaz zjistil že dítě je po všech stránkách zanedbané, má luxaci, s níž už se nedá hnout, je celé nějak křivé (věkem se z toho vyvinula jakási skoro hrbatost), a zřejmě i duševně podprůměrné (později se k oné parciální debilitě přidružila i epilepsie). Ramaz radost neměl, ale svoji povinost splnit hodlal. Jak ho ale má – ještě v předškolním věku – vychovávat sám? Šťastná náhoda ho svedla se starší soudružkou z vesnice na Vysočině, která měla měla mateřských citů nazbyt a Ferku – kterému děti a pak i dospělí na oné vsi začali říkat Ferda – se ujala skutečně s láskou. Ramaz nejen nešetřil na penězích, občas si na Ferdu i vzpoměl. V roce jeho pětašedesátin byl Ferda Smrdáka už dávno člověkem pro všechno v Ramazově vile, ne náhodou postavené právě na vesnici, kde kdysi vyrůstal u soudružské pěstounky.

Druhého syna měl v roce 1950 z manželkou a soudružkou, kolegyní z pracoviště. Manželství mělo všechny vyhlídky na harmonický vývoj, protože oba manželé byly

náruživě oddění stejným cílům a stejné práci, ale naneštěstí byla manželka židovského původu (tak přežila koncontrák jako zcela mladé dívčo) a to od r.1949 byla okolnost velmi významná v negativním smyslu. Ramaz si rychle spočítal že dvě a dvě jsou čtyři, a hned po narození syna se s ní rozvedl a veden správným úsudkem ve věcech, které nás čekají a neminou, umožnil jí v poslední chvíli, koncem r.1950 legální vystěhování do Izraele. Řečeno otevřeně, donutil jí k tomu několika prostými opatřeními, jež nikdo še zdravým rozumem nemohl ignorovat. Syna s ní ale pustit nechtěl - a ani nesměl. Cítil zde svoje povinnosti. Ivan Ramaz byl opět vychováván u spolohlivé rodiny, kdo matku i babičku měly zlaté srdce a Ramaz je občas navštívil, protože to bylo v Praze na Letné, a vlastně kousek za rohem. V době Ivanova dětství pro něj nemohl mít ovšem volný čas ani kdyby bydleli v jednom bytě - práce rostla přímo pod rukama.

Přesto se právě v těchto letech oženil Ramaz znovu a v r.1953 už měl dalšího syna. Toto manželství se však nevyvedlo. Ramazova pracovní zanícenost, která přetrvala i v dobách, kdy už práce pod rukama také nevyrůstala, manželku unavovala a vedla jí na cestu mimomanželských styků, jímž posléze dala přednost. Syn zůstal Ramazovi bez odporu matky. V r.1959 neměl momentálně Ramaz nikoho po ruce a Míša skončil v dětském domově.

Ramaz když žil sexuálně normálním způsobem naší doby a svým stykům napříkládal nadále žádný význam. Přesto se mu stalo, že v době, kdy začal kolem sebe vycítovat nepríznivě se vyvíjející atmosféru, nějak se ho zmocnila potřeba čehosi jako lidské opory a zblížil se s jednou mladičkou soudružkou přes míru. Vzal si jí docela rád a v létě 1963 se mu narodil už čtvrtý syn. Ramaz se pokoušel cítit se šťastný i v nepříznivé době. Naopak ho potkalo skutečné něštěstí. Při nezaviněné dopravní nehodě byl těžce zraněn (i později trochu méně ovládal levou ruku) a jeho žena se zabila. Aljoša zůstal sám jako předcházející synové, a Ramaz si ho nechal u sebe.

Kromě Ferdy Smrdáka projevovali všichni Ramazovci vynikající schopnosti. Ferda vychodil s největšími obtížemi pět tříd pomocné školy, ale u Ivana a Míši nebylo zapotřebí ani nejmenší otcovi intervence, aby se dostali na gymnázium a odtud na vysokou. Ivan vystudoval filozofii se specializací na historický materialismus, Míša vystudoval práva a zjistil i nadstavbu na vysoké škola ekonomické se specializací na otázky cestovního ruchu. Aljoša v době, o níž pojednáváme, ukončil už gymnázium, ale dálal otci starosti. Nejevil chuť pustit se hned dál do jakéhokoli studia a Ramaz, když ho byl předvídat výbavil "modrou knížkou" (jeho známosti byly stále na nejvyšší úrovni), aby Aljoša nemusel na vojnu, si nevěděl rády co s ním. Ale v posledním roce začaly pro něho být přednější jiné záležitosti, záležitosti, které svým způsobem kulminují právě teď, takže starost o Aljošu silně ustoupila do pozadí.

Ivan a Míša měli plné předpoklady uplatnit se v oborech, které si zvolili. Přesto ovšem intervence starého Ramaze nebyla k zahrození a oba ji plně využili.

Ivan, který se brzy stal kandidátem filozofických věd a dokončil habilitoval a získal docentskou hodnost na Vysoké škole stranické, se už dávno uchýlil do klidného ústraní Ústavu marxismu-leninismu, ale využil toho nikoliv k existenčnímu rozběhu, nýbrž k existenčnímu zabezpočení ve formě invalidního důchodu, který mu lékařské autority bez potíže přiznaly jakožto synu svého otce, Miša Ivanem kvůli vlastnostem, které se takto projevovaly, v podstatě opovrhoval, neméně než proto že nozopomínil na jeho židovský původ. Sám byl pravým opakem. Taky pořádně využíval toho, že je synem svého otce, zájmem byla otevřená cesta k nejlépe využitelným místům. Byl už ve svém relativně mladém věku náměstkem ředitelce naší přední cestovní kanceláře a mířil ještě výš. Tekuniérní stránku při svém postupu nikdy nezanedbával. Ivan žil sám ve vážném poměru s nějakou jinou intelektuálkou, Miša si vzal - možno říci, že skoro s principu a jako manifestaci svých cílů - skutečnou, na československé poměry vskutku exportní kresavici, která neměla mnoho v hlavě, ale měla bezpočný smysl pro dobré bydlo.

Aljoša měl problém s výběrem.

Následující vyprávění začíná číslicemi 19.8. zmíněného valice horkého roku. Mně, jakožto vypravěče, jenž se hodlá držet objektivního referování, jehož nejlépe lze docílit chronologickým řazením faktů, nepřísluší v tomto bodě mého výkladu nijaké další hodnocení. Ostatně je nutno říci, že je otázkou, zda výběc někdy něco víme.

Autobus přijížděl do vesnice ve čtyři hodiny a chlup a byl rozpálený vedrem jako pec. Ivan, který musel proti svému zvyku vstávat už ráno, aby se s někoholikým přesodáním dostal výběc na místo, z něj vystoupil z úlevou. Nesl jen poloprázdnou igelitovou tašku s pyžamem a drobnými věcmi a klyž autobus projel a Ivan zůstal na návsi stát, pocítil neodolatelnou potřebu jít do hospody, která stála přímo proti němu. V tom vedru neměl hlad, ale nepřekonatelnou žízeň a byl cestováním unavený.

Hospoda však měla zavírací den. Ivan stál v rozpacích na schůdku přede dvorem a uvědomoval si, že ho ještě čeká skoro hodina cesty. Rozmrzel se a sedl si na schůdek. Ale slunce mu pražilo přímo na hlavu a tak se znova zvedl a vydal se na cestu.

Pořád dost dobře nechápal, proč sám vlastně jol. Viděl otce odjakživa zřídka a v posledních letech doslova jen dvakrát za rok. Když dostal jeho pozvání, pár dní se mu válelo na stole a pak je hodil do koše. Ale v Praze bylo ohavně dusno a přitom ve Vltavě se koupat nedalo a tak ho nakonec napadlo, že by se mohl u otce pár dní povalovat jen tak → stejně nobyl na venkově ani nepamatoval.

U jednoho domku si v relativním stínu hrály děti. Ivan se zastavil a zavolal na ně, jestli by se nemohl napít vody. Děti ochotně zaběhly domů a přinesly mu pálitr nějaké limonády. Současně vyšla matka, aby se podívala, kdo to je, a čekali se Ivan domníval, že jí v životě neviděl, poznala ho.

"To je pěkný, že jste se přijel na tatínka podívat! Bude mít radost, však už jstě tu dlouho nebyl. A teď má ty narozeniny. Však už tam Ferda nanosil pěkných košíků všechno možného ovocu, letos u nás zrajou už i broskvo a děti mu nasbíraly maliny - no pěkných pár košíků. Povídal, že se určitě sjedete všichni a mladá snacha je tam už doma. No, bude to krásná oslava."

Ivan srdečně poděkoval, ale oslavu nekomentoval. Jestli je tam už Nataša "doma", tak to není žádná příjemná zpráva.

Když vyšel za vesnicí, těšlo se kolem silnice polo se zralým obilím. Na obzoru pod lesom už začínaly pracovat kombajny. Z dálky bzučely jako čmolácia pohybovaly se pomalu jako velká cirkusová zvířata s barevnými čabrekami. K nim a od nich přijížděla nákladní auta s nasypaným obilím. Nad těžkou mechanizací se vznášel oblak jemného prachu. V tom vytrvalém suchu bylo vše vyorahlé a prášilo se prostě ze všeho. Jemnoučký prach se lepil na rty a v nosu. Ivan zauvěřoval, odkud se vlastně boro, silnice byly čisté, asfalt se spíš rozlékal a prach spíš pochlcoval, než aby se z něj nějaký zvedal. Auto, které projíždělo kolem, rozhodně žádný nezvídilo. Ale mikroskopický prach se vznášel zřejmě nad celými Čechami, když vzduch už mnoho dní stál bez pohnutí a celé týdny nezprášilo,

Až po půl druhém kilometru se na silnici napojovala užší odbočka, čistá, udržovaná, čerstvě asfaltovaná. Nikdo nebyl žádný ukazatel. Byla to vlastně jen soukromá silnice pro starého Ramzo, kterou si dal postavit už před dobrými dvaceti lety, prozírávě jako dobrý organizátor, hned jak mu tam začali stavět vilu. A od těch dob dbal na to, aby byla udržována v pořádku. Nebylo třeba opravovat ji tak často, neboť si vždycky dal obstarat nejkvalitnější materiály. Asfalt se tu nerozlékal tak snadno jako na státní silnici a výmoly se tu objevovaly zřídka kdy. Ivan na ni zabočil a znova zauvažoval, z čeho je vlastně ta vozovka udělána, ale opět, jako nikdy předtím, m to nepřišel, protože se v tom vůbec nevyznal a taky se o to vlastně vůbec nezajímal. Vždycky ho to napadlo jen tak, když viděl ten rozdíl mezi hlavní silnicí a odbočkou.

Přidal do kroku, pokud toho byl ještě schopen, protože za chvíliku bude v lesu a tam snad bude chladněji. Ale než došel k okraji lesa, neubránil se a ještě se zastavil.

Zde byl na nejvyšším bodě dalekého okolí a ten pohled byl krásný. Kolem dokola se na obzoru zvedaly vrchy. Většinou na nich stály malé vesnice, jakoby pro okrasu. Mezi vrchy se táhla mělká a dlouhá údolí, všeobecně ještě zviněná v malých kopečcích s tálými svahy. Bylo možno napočítat kolem dokola desítky vesnic. Mezi nimi se prostíraly chromné plochy v různých zlatých odstínech, jen sem tam prostrádané letos poněkud do šedi vyschlými zelenavými lánky kukurice či brambor. Na mnoha místech podobně jako zde pod le-

les začala už sklizení a bylo vidět dlouhatánské pruhy pokosených polí, které za sebou nechávaly kombajny. Za týden, za deset čtrnáct dní bude míst zlatých ploch kralovat rudohnědá čerstvě zoraná půda. Jen místy stály uprostřed polí obrovské staré lípy. Většina stromů ovšem i křovisek a romízků byla dávno odstraněna. Ivan věděl, že v poslední době nad tím ekologové mříkají a apeluji, aby se to zas napravilo, ale věděl taky, že to bude trvat délo, než co bude sám na živu. Krajina jeho života vypadala tak jak jí viděl. Líbila se mu, i když ta dřívější byla snad pestřejší - znal ji z obrazů - a ta příští bude snad jako park: tehdejší byla však jeho. Trochu monotónní, snad protože tak zřídka námětem malby. Ale bylo v ní i něco majestátního a heroického. Byla to kolosální lidská továrna, zařízená jako továrna, vybavená jako továrna, obhospodařovaná jako továrna, a ktomu továrna velmi výkonná. Autput byl, pokud Ivan věděl obrovský. Nebo by alespoň mohl být. Na půdě zdaleka nenejlepší bonity. Buď možno přímo říct, že půda byla chudá. Před čtyřiceti lety sotva uživila těch pár obyvatel v oněch vesnicích, co byly vidět kolem dokola. Někde jinde, za těmito vrchy, které ji obkružovaly, stály obrovské podniky ve kterých vyráběli chemikálie, jež půdu naměla. Plodiny, které pak půda přinášela, a voda, která z polí stékala do potoka, byly potom rok od roku více jedovaté. Byl to bludný kruh, který v rámci tak malé země jako je Československo, měl by se dobré vyřešit. Ivan o tom nepřemýšlel přespříliš, ekologie ho nezajímala, ale věděl o tom stejně jako kdokoli jiný u nás. Věděl, že za určitých předpokladů je problém řešitelný. Ale ty předpoklady, jak taky věděl, nebyly a nebudou. Přesto, že se do něj opíralo slunce, stál na místě "dalekého rozhledu" (jak bylo označeno na turistických mapách) a vycítovat střídavě smutek i krásu toho, co pozoroval. Bílé vesnice se třpytily v zeleni ovocných stromů a červené střechy plápolaly. Kostelní věž odkola byly jako hračky. Nad nádražím uprostřed úvalu se tyčila dvě sila obrovštější než nejmohutnější středověké hradby. Byla pravou dominantou údolí a třpytila se až oči přecházely. Ivan si klínsky prostudoval dějiny tohoto kraje. Přesto, že byl neúrodný a kamenný, pokrytý nekonečným hraničním hvozdom, jímž se nedalo do Čech proniknout, přesto, že prales byl rozbohněný a tráva na pasekách ostrá a hořká a sotva tak pro lesní zvěř, byl to kraj osídlený - alespoň řídce - ododávaný. Ivan se nikdy nezapomíнал ohlédnout po starém románském kostelíku na úbočí protilehlého svahu vrchů, který stál na místě stavby ještě starší, dřevěného chrámu z 10. století. A vesnice - lépe smířit jen osada - tu byla nepřetržitě alespoň tři tisíciletí. Krajina bez stopy po díle člověka nodávala Ivanovi žádný smysl, neříkala mu nic, neopůsobila na něho osteticky a nudila ho, taky se jí vyhýbal. Krajina bez lidského díla mu připadala nanejvýš jako kuriozita, rarita, která patří do muzea za vitrínu a i tak může zajímat jen biologa nebo jiného spocialistu. Ale lidská krajina, a tím spíš krajina s níž se člověk zážíval po celou tisícetotí a tisícetotí, byla pro něho překrásná a byla pro něho něčím, o čem nevěděl, zda je to víc epos nebo patos, a tak o tom radši nemluvil, aby

nebyl k smíchu. Takovou krajinou se rád procházel, na takovou se vydržel hodiny dívat a snít o ní. Pochopitelně - nejmärkantnějším případem takové krajiny je prostřední město. A tak Ivanovi novadilo příliš, že se pohyboval jen v bezprostředním okolí Prahy a nejvýš zálitoval že nemůže žít řekněme v Římě. Když jednou za dlouhý čas jel skutečným venkovem, měl to za svátek navíc. Posléze se obrátil a vešel do lesa. Na jeho okraji se rozpadala zděná barokní kaplička, z níž bez hlavy trčel nějaký svatý, kterého ani Ivan nebyl schopen identifikovat. "Stalo by možné za to, nastěhovat se sem na podzim ke starýmu na pět neděl -" ře kl Ivan nahlas, vědě, že si noríká nic nového.

"Měl sis pospišit než je za pět minut dvanáct", ozval se hlubokým hlasem neidentifikovaný svědek.

"Tak, tak, máš pravdu, kdo ví co se se starým sečelo", odtušil Ivan a vstoupil do stínu, který však nachladil, ale naopak dusil. Netrvalo víc jak třicet minut a stál na pasce, uprostřed ní se roztahovala za bezpečným plotem Ramazova vila. Rozštěkali se psi. Odněkud vylezl Forda. Ivan toužil po studeném čaji a po chládku. Podal Ferdovi ruku a hněd se po nich ptá. Ferda se zašklebil na důkaz přízně a slíbil obojí. Zavřel psy a odvedl Ivana k sobě do sutorénu za garáží, kde se opravdu dalo vydržet. Zvláště nikom Ivan nespěchal když tu byla Nataša.

Auto se prudce přihnulo do vsi, ale lehce zastavilo, přeča hospodou. Míša ustoupil a zjistil, že má zavírací dveře. Byl by zasakoval, ale bylo na to dosud příliš horko. Byl skutečně rozvzteklený už celou cestu z Prahy. Nojprve, když přijel domů, zjistil, že Nataše je pryč a měšel na stole pozvánku k starého narozinám. Dovtípil se, že jo Nataše už tam a to i kdo ví jak dlouho. Měl plné opravnění vidět v tom podraz a nasrat se. Vypil si džus a znova sedl do vozu. To neměl aspoň. Mercedes měl porouchanou klimatizaci a Míša věděl, že mu ji v Praze hned tak nikdo nespraví. Tak tedy měl odložit jízdu až na noc. Ale jednal bez rozumu. Cesta od hranic ho už vytrastala, ale teď odpoledne to bylo úplně poklo. Dalších 200km a to ne ještě po dálnici. Zanedlouho se rozčiloval víc na sebe než na koho jiného. Ale zůstat trčet někde v půli cesty ve špinavé restauraci se mu nechtělo. Když už tu blbost proved, tak to dotáhne do konce a bude to mít z krku. Nakonc se z něj sice lilo a bolela ho hlava a celé tělo, ale uklidnil se. Nebyl žádný pruďas, byl matematik. Uměl kalkulovat. Uměl si všecko zpočítat. Věděl, že má větší energii než ostatní a že proto nakonec vyhraje, když k tomu má ještě i víc rozumu. To uklidňovalo, to zbavovalo zbytočných emocí hněvu a rozčilování. že jsou lidé děrobáči ho nevzrušovalo. Ani ten zavírací dveře v téhle hospodě ho koncem konců nevzrušoval. Všecky potíže se mají očekávat, aby nám nepodrazily nohy. že se chtěl osvěžit a napít než přijede ke starému,

to byla pravda. Mělo to určitý ne nedůležitý význam. Počítal, že se může stát a chytno se zo starým hnodi. Na to nebylo vhodné nebýt v kondici, lepat po dechu, být zalit potem a mít zcela vyprahlou v krku. Taky neodpovídalo situaci, aby až přijede, dal si hnodi naservírovat pivo, převlékl se a ochlazoval někdo v koupelně a až pak vyletěl a rozbil starému držku. A že mu bude muset aspoň symbolicky držku rozbít, to se zdálo velmi pravděpodobné. Na schůdky před hospodou se pomalu přonesl stín střechy. Trošičku se pohnul vzduch. Miša usoudil a protáhl se. Košile i spodky se na něj lepily. Znovu vstal, popošel a zabubnoval na okno. Bubnoval několikrát, až se za oknem objevila stará čarodějnica. Bylo jasné, že hodlá nadávat jak zjednaná, ale poznala mladého Ramaze. Spolkla, co mělana jazyku, a pootevřela. Bylo citit, že si vvnitř drží chládek. Miša vytáhl dvacetikorunu a poprosil o džus. Ten vejvychlazonejší.

Hospodská se zřejmě chtěla vybavovat o oslavě narozenin, ale Miša jen něco mumlal a babě šel oknom rozpálený vzduch a tak to odložila na příště. Počítala, že se Miša tak jako tak joště staví. Škoda, že má zavřeno, v hospodě by jí neunikl.

Miša vypil pomalu, sedě na schůdkách, dvě plochovky džusu a posléze se mu udělalo líp. Pořádně postavil prázdné lpechovky na předprson okna, vložil pod ně ještě jednu dvacetikorunu a nastartoval. Bylo po páté, nemusí točit už moc pospíchat. Znovu uvažoval, zda jo lepší přijet před večerí nebo po večerí. Ale bylo to nakonec jedno. Krajina tu byla stojně pitomá jako colou costu som. Česká nuda. Kopočkysom a tam, polo s obilím a polo s bramborami, polo s kukuřicí, "úzké silnice, špinavé vesnice, malá nevýstavná města skládající se z podivných berálů z devatenáctého století a z pařížové výstavby posledního dvacetiletí, sem tam továrníčka nanejvýš s párem lidmi, ulice bez reklamních poutačů a vývěsních štitů, žádné restaurace a slušné už vůbec ne, lidé na sponí, v naprosté nespokojenosti s něčím dostali z toho úplně pitomé kšichty, hádají se, nomuvi spolu, stojí vo frontách i v tomhle větru, všecko otlučené, oprýskané, na spadnutí, novyavené, nic není k dostání všechni to vědí a tak kradou co můžou, jednotvárné obléčení, žádné upravené a tudiž žádné pěkné ženské, vypadá to tu jak to na západě vypadalo před třiceti - čtyřiceti lety, kdysi hnodi po válce, a životní úroveň jakbysmet. Pomalu že není žrádlo na lístky, ale v řadě bratrských zemí už je, a tak tady na to taky dojde. A tahle krajina tady - ? Tady se zcela zbytečně dřou na zcela zbytečně neekonomické výrobě, kdyby dělali něco racionálního tak by si aspoň vydělali a tohle by mohlo být rekreační parkové pásmo a byla by aspoň čistá voda a bylo by kde si zajet - a nic z toho není a nebude. Na celém sovětu republiky odcházejí všechny lesy, prodáváme Rakouskům dřevo na stojato, ani nerozrežem na prkna, za pár let nebude z toho hliník a víckrát tam už nic neporoste - tady by se to joště dalo zalesnit, ty polo zasírovat, těch párem lidí co tu dělají úplně zbytečně, když obili na světovém trhu jo za bubku, přestěhovat, ten obnovenoj les by byl alespoň nějaké národního hospodářské reservy, to by byla aspoň rozumná akumulace, takhle jim tu hlinu na tři

prsty stojně splachuje voda a za dvacet let tu bude skála a neuchytí se ani skáta. Je to krajina celkem na hevno. Rychlo projel odbočkou k lesu a v lesu ještě přidal. Nahoru v průseku lesa se objevila střecha vily. Les skončil. Na široké mýtině se vlnila podle rozpálené silnice vyprahlá tráva. Miša se podíval bezděky na oblohu, bylo mravč žhavo, bezmračno, vrcholky stromů stály nohnutě nad ním. Podivný přírodní úkaz - pomyslel si manžel Miša, jakoli měl na starosti vážnější věci.

To se travou hemžily úžovky a zmije z lesa k vile.

U plotu Miša vyskočil z vozu, jen zabouchl a rozběhl se k domu. Forda si ho všel pod pavláčí ve stínu a hole - Ivan s ním. Ať se pobavují. Zamával jim, zazubil se, jak se to naučil už před lety, a mazal do domu. Vvnitř ale zalezl do kuchyně, byt byl zamčený. Miša se zamyslel, co by bylo nejlepší udělat.

Nopřesolo a napršesolo a bylo vedro a joště větší vedro už dva měsíce nolilo. Jakkoliv se léto mělo končit, byl si Aljoša jist, že na konsaských pláních nebo dokonce v Nevadě, léto nikdy neprestane. Litoval, že krajina kolem něj noní vyprahlá poušť. Kde dálnico míří přímo a přímo jako struna napjatá mozi nobom a zomí. Tak si to aspoň tady představoval a nobozpočně přivíral oči nadbajo nečekaných zatáček okresních silnic. Joho stará motorka za sobo sice novydala více než stevku a ani tou nemohl nikdo mimo dálnico jet, novadiло to ale příliš, protože Aljoša měl živou a blzhodárně snivou imaginaci. Nikdy mu nedělalo potíže jasně a zřetelně si představit to, co skutečně chtěl, to ho oblažovalo, to ho dělalo šťastným. Jede rozpálonou pouští do údolí, kdo čeká. Don Juan a kvoto poyotl. V jeho květu sodí zeleně zářící Mescalito. Přiblížuje se dunění bubnů. Z velké dálky, zprvu jen jako šum vzáleného příboje nebo první předzvěst vichřice v korunách stromů. Stále bliž. Všichni zúčastnění sklánějí hlavy. Ohně plame uprostřed rákosové chatrče. Mescalito vchází. Mescalito vstupuje do jejich srdce. Já jsem Mescalito! Don Juan sodí v koutě s mrtvými zraky. Žhavé slunce sestoupilo z nebes do mé hrudi. Žhno tam a celý zářím oslnivým loskem. Ve všech svalech cítím zázračné uvolnění sily. Restu až se dotýkám oblohy. Vidím jitro všech věcí, jož opakuju jiskřicemi barvami. Vše je živé. Jsem vše. Svět je já a vnitřním zpěvem všech věcí. Zpěv oblohy. Zpěv celého kosmu. Jsem sám zpěv. Nesu se noslyšně prostorom od jednoho duchovního vesmíru k druhému. Vesmír je celý blaženým lesom Vrndavánem a zde zpívají Kópi, s nimiž si Krišna hraje na schovávanou. Již se zjevili! Je modrý a krásný a jeho pišťala volá všechny k lásku. Svět je láska. Bůh je láska. Svět je Bůh. Jsem svět. Jsem láska. Jsem Bůh. Noni nic.

Jen zavřít oči a dát se unášet. Ale v každé vesnici jo třeba přibrzdit a slun-

co rve ohně do kovového lamy. Ostatná Vrindaván je sice v tropickém pásmu, ale jo to měkký, stinný, vlhký prales protkaný sítí potoků. Jde to málo dohromady s níhorními planinami Mexica. A přesto je Krišna tontýž co Mescalero a Kristus. Aljoša se často divil, že měšení, které zakouší, ho neroztrhne jako v expozici. Člověk má v hrudi celý vesmír, Boha, VŠE! Jako svatý Ladislav Klíma. Ta metafyzická příšora, která se vtělila v Čochách. Čechy nojsou marná zomčí. Je to naopak posvátná zomčí. Aljoša nechápal, jak může Bondy říkat, že je ateista a materialista. Je stejná příšora jako Klíma a vtělil se asi jen proto, aby ateisty přivedl k úplnému pádu, jako Budha. Zdělil lidem to nejhlubší a nechal nevyřešenou odpověď. Řekl vše. Víc se říci nedá. Řekl víc než kdokoli jiný. Jen nevyříkl odpověď. Nakonec zvodil květ lotosu a odmlčel se. To jo třeskuté mlčení. Kdo nepochopil, že tu končí řeč a svět se proměnuje v nirvánu, zůstal m. druhém břihu. V Elouzině taky ukazovali jen jeden podčaty klas pšenice. Kristus promluvil stejně. Ukázal se na kříži - na stromu života. Kdo nepochopil, zůstal zde, nepoznam otovřená nebosa. Najednou, a nikoli poprvé, Aljošu napadlo, že nevíme nic. Kdybychom něco věděli, tak by se přečo na tom sjednotili. A zatím každý sluví jen o tom svém a všecko ostatní prohlašuje za blbost nebo za podvod. Prudec na Aljošu dopadl smutek a ošklivý odporný pocit. To náhlé střídání znal taky. Byl z něj dost znepokojen a někdy přemýšlel o tom, jestli mu nepřeskakuje. Zjistil, že ve skutečnosti instinktivně zpomalil a že pod helmou má hlavu jak v olotícké troubě. Zastavil a helmu sundal. Celou hlavu a vlasy měl jakoby vylozl z pod horoucí sprchy. Zvedl se mu žaludok, když si vzpoměl, že má vlastně jiné akutní problémy. Joště že jedo k tátovi! Táta ho vždycky uklidnil. Ten se hold ve světu vyzná. Kdyby ho nebylo - Aljošovi přišlo až k omdlení. Ale zaplat pánbu jo jako řípa. Ten tu bude do pětaosmdesáti. Aljoša seděl v příkopu a rozhlížel se. Už to jo co by kamonom dohodil. Nemusí se hnát. Znal to tu dobře, coly život som často zajížděl a v posledních dvou letech snad ještě častěji. Krajina byla mírná, příjemně kopcovatá, vodlo silnic ještě stále ovocná. Stromoradí, jejichž plody už nikdo nevrhal, protože všichni věděli, že olovo z těla už nedostaneš a tak ovoco opadávalo a hrilo a stromy chytaly všechny plísně a nemoci, či co. Aljošovi jich bylo často líto. Jak tu taď stojí a rodí nadarmo, nikomu už k ničemu, řidiči m. ně nadávají, pomalu jo všude křícejí. Zlatá pole běžela do dálky. Aspoň tohle bylo jako v Kansasu, pomyslil si Aljoša, i když věděl, že tam jo rovina jako stůl. Pozorně slidoval v dálci pracující kombaři. Žně jsou naplně a m. všoch těch polich kolem dokola dohromady tucat lidí, říkal si z pocitu určité nepřiznávané hrdosti. Libilo se mu to. Tak to má být. Žijem na prahu jedenadvacátého století - to jo něco! Nád hlavou se mu přehnul bouřlivý rachot. Než se ohlédl, nadzvukové stíhačky dívno mizely m. obzoru. Kvitoval to z uzávěru. Nejsme žádní páprdové. Zabedl pohled do hřebene na druhé straně lesnatého údolí. Věděl, že jsou tam instalovány další, nejmodernější raketky. Nemohl je pochopitelně nikdo vidět, ale pracovalo se tam nejvyšším tempem. Vedla tam nová, narychlá z betonových paprsl stavěná silnice. Vjezd zakázán.

Pro Aljošu to nebylo nic zvláštního, při kilometru za končinou pražského autobusu na úpatí Hřebenů byly už taky. Ale přesto to jaksi imponovalo. No že by nebylo lepší, žít někdo, kdo vůbec žádné nejsou a nebudou. Na Novém Zélandu. Jindy už bezpečně nebylo. Prý tam nemají ani zpěvný ptačtvo. Nejnižší procento blázňů a sebevražd. U nás radší žádný statistiky nouvořejňujou. Kolem co chvíli supěly jedonáctitunky s obilím. Aljošovi trochu uschly vlasy, kůk a čolo a znova si nasadil helmu. Nastartoval. Rozletěl se jako blesk, střelhbitě se vydýbal napravo i nalevo, ale son o Kansasu, Novodě a Mexické náhorní plošině s obrovitými kaktusy se už nevrátil. Aljoša myslel na svoje starosti.

Na odbočce k vilce zpomnil. Jindy rád přijížděval jako zplašený, bavilo ho jak téta zanadává, ale dnes chtěl přijet hodně skromě a slušně. V lesu stály podél silnice mufloni. Aljoša jel tak mírně, že je nepoplášil. Zamával m. ně. "Jen si dívaj bacha joště víc!" zavolal za ním starý beran. Aljoša se usmál a vážně přikývnul. Opravdu to taky vážně myslel. Brána byla otevřená, Míšův Mordodos před domem, ve stínu se roztahoval Ford a když Aljoša zastavil motor, tak uslyšel Ivana, jak něco na Fordu volá z okna koupolny.

Starý Ramaz všechno dobře slyšel a skulinou mozi záclonami i viděl. Měl obavy, že přijede Míša první a toč byl spokojen, že už jsou tu všichni tři. Slyšel však, že Ivan se šel koupat, tak joště čekal. Ivan se sice za něho nepostaví, ale když tu budou všichni, Míša si tolik netroufne. Bylo to celé velmi neopříjemné, ale jednou se to odbýt muselo a takhle to bude nekonoc nejsnažší. Natáša by sice u toho taky měla být, ale nebudou-li, bude to snad dokonco lepší. Toč se vypařila do lesa. No dobré. Sedl si a poslouchal, kdy Ivan skončí z koupali.

Ramaz se za poslední léta hodně změnil. Důchod mu nosvědčil. Byl zvyklý dělat, a pokud možno v jednom záprahu, ale to už bylo dávno totam. Už když byl na počátku r. 1969 reaktivován, k valné práci, takové cíle by byla podle jeho gusta, se nedostal. Pravda, doved si práci majít, a pro něho jistě užitočnou, ale už to nebylo ono. Z otrávenosti vším začal pít a když už se na to dal, tak zjistil, že se celý život v podstatě dřol a nic si noužil. Bylo to mizorné vědomí a Ramaz se pokusil vymhradit co mu ušlo. Bohužel, zjistil brzo, že existují nepřekročitelné hranice, které mu vymozovaly dost uzlý prostor. Poníze měl, měl jich hodně, i z promenů které bylo třeba přejít mlčením, a nikdo ho o ty poníze neohlídal připravit. Pokud seděl vo své vilce, mohl si tu pořídit třeba barém nebo postavit mrakodrap, na to by pořád joště měl dost vlivu a dost známých, ale když už chtěl roztačet poníze jenom v pouhé Praze, zjistil, že se to vidí horodo. A když v polovině sedmdosátých let žádal doložku na východ i západ, uvědomil si, že ho odapsali. Sedl si a zjistil, že většina jeho nejvýznamějších přátel sedí

v duchodu jako on, a tých páč, co protávali nchoreň dodnešku, so k těmto zaslužilým duchodcům nijak vořejně hlašit nechce a nechrtlá. Ramaz věděl, že pamatuje příliš mnoho a že se ví, že si to pamatuje. Přemnoha z těch, kteří byli nchoreň dnes, dláždil cestu. Ale některý i naopak. O všech po léta sbíral informace, nejprve služobně, pak už z vlastního zájmu. Ale už s ním nechtěli nic mit.

Ramaz se necítil starý, ale ve skutečnosti byl unaven ze života plného výpětí a napětí a pitím pak, aniž si to uvědomil, chátral. Jolikož se v životě necítil nemocen, neměl ho kdo informovat o tom, jak na tom vlastně je. V pětašedesáti letech byl příliš obézní na svou malou postavu, oploštělý kravýma očima, trpěl alkoholickou nespavostí, hypertenzí, a vypadalo to že začíná mit Parkinsona. Ve své vilo byl už zalední pár let a věru nebylo tu už co vylopat. I hajzl měl zo Západního Německa. Protože se dlouhou dobu stýkal pravidelně jen s Fordou, dostal podobně jako samotěri chovající psy, určitou podobu toho, s nímž hlavně komunikoval a jeho výraz na stará kolena vypadal jako výraz dobyla. Stojně jeho mluvený projev. Před druhými lamy už přišel na to, že vlastně všecko prosrál, a to ne vlastní vinou, a protože byl přesvědčen o své nadprůměrné dluhověkosti, bál se přicházejících dosítiletí. Různými způsoby si hleděl připoutat Aljošu, ale protože nebyl klupák, věděl, že Aljoša žije a musí žít svůj život a jeho starou rachojitli nebude obskakovat. O Ivanovi a Míšovi si iliso už vůbec nodělal. Studovat něco ho nezajímalo, nějakým podělkováním jeho funkcionář masových organizací pohrdal (resp. věděl, že by se tam neosvědčil a spíše zblbnul) a přitom nechtěl na život rozignovat a nechtěl. V téhle situaci se mu přihodilo to, s čím nopočítal, neč nebyl připraven, co se mu dokonco ani nchodilo - a to spadlo do toho po hlavě: potkal Míšovu ženu a po páresekáních (když si byl nejprve uvědomil, že je pitomá) se pro něho sloučila z představou nového životního začátku, životního vyvrcholení, životního cíle. Když nad tím - a no jednou - vážně přemýšlal, nemohl říci že je do ní zamilovan. Byla to pouhá posedlost, maniakální touha, moc lásky v tom nebylo. Ale byla to neoddolatelná potřeba, něco jako pud sebezáchrany. Doktoři psychologie ať vysvětlí, co se v takových případech děje. Starý Ramaz nopotřeboval aby ho "Nataša milovala, ani sexuální vazba na ni nebyla taková, že by jí neuměl rozmě obrátit jinam, ale chtěl, aby byla u něho, s ním, vodlo něj, a když jí mohl být společníkem vo všem, co ona bude chtít a potřebovat - až po (jak mrzut uvážoval) milence, které určitě bude za deset let chít mít. I pak ji chtěl mit u sebe a opatřovat ji vším. Možná, že mu nahražovala děti, ke kterým se nostačil tehdy, kdy by to bylo šlo, upnout. Možná, že mu nahražovala stranu, nadosební cíl, kterému se chtěl od rámcového mládí oddat a po dlouhý čas oddal, až ho doba převálcovala. Ramaz rozhodně nestratil rozum a nic na své situaci si noidoalizoval. Záležitosť se však během posledního roku stala silnější než on. Celý ožil. Začal se dávat do pořádku. Pil míň. Neblábolil po Fordovsku. Spocítal si svá aktiva a znova zrcidoval materiály, které ložely v sejfу. Měl oprávně-

nou naději, že bude moći poskytnout Natašo víc nož kdo jiný, včetně flákání na Capri, když bude cítit. Věděl, že Nataša počítá sice jen na prstech, ale obozřetně: porovnávala co může zjistit s Míšou a co s ním. Byl rozhodnut nodat Míšovi přiležitost, aby ho co do možnosti přetrumpfírl. Proto chtěl jednat hned toč a ukázat Natašo přímo, kdo tu má jakou kartu v ruce.

Ivan se sprchoval a sprchoval. Míša tloukl na dveře koupelny a něco volal. Starý Ramaz se usmál. Jen ať se Míša rychle se všemi rozeštvo.

"Jsoš anglickoj lord, že se musíš pořád koupat?!" křičel Míša, aby ho Ivan ve šplouchání vody slyšel. "Potřebuju s tobou mluvit. Forda ani neví, jestli jo staraj v domě. Třeba utok. Tak polož ven!"

Forda opravdu na Míšu jen pouklil oči a nasadil svůj nejdobilnější obličeoj. Na otázku po Nataši a po starém se jen zaštourel v nosu a seděl si dál v chladku. A nikoho jiného na blízku nobyllo.

Ivan pomalu zastavil vodu, a zavolal, že přijde hned a pomalučku se frotýroval. Míša mu mohl být ukradený s Natašou i so starým. Proč som vůbec jol - říkal si znova a rozmrzelo. Ale vždyť tu nemusí být pořád. Popřeje starýmu a zítra odjede. Dneska stráví večer v hospodě a ať se tady sežerou.

Odomkl a vyšel jenom v plavkách. Šaty nosl přes ruku a zatím co jen mával Míšovi že už je k dispozici, šel poprosit Fordu, aby mu dal ramínko, když jo byt zavřený. Proč je zavřený, bylo jedno. Forda vstal, vzal šaty a odnesl je do svého kumbálu.

"Ať ti tam do nich naskáčou blechy -", řekl Míša a vyšol daleko před dům, aby byl s Ivanem Fordovi z doslochu. Slunce dosud pálico, ale začínal večerní vánec. V tom zaskřípal klíč a na chodbu vylozl starý Ramaz. Vraty vjole poněkud ufrkaně Aljošova stará kraksna. Forda se zas uvolobil ve stínu. Starý Ramaz se postavil do dvoří a blahoskloně všem kynul.

Ivan byl k němu zády, ale Míša, když ho uviděl, stenul.

"Tak vás všecky vítám!" řekl Ramaz patriarchálním tónem.

Ivan se otočil.

"Ahoj této!" zavolal Aljoša, hodil holmu na zem a šel k němu.

"Kdo jo Nataše?!" zavrčel Míša.

"Ale pánbůví. Já jí ochlídám."

"Jak už jo tu dlouho?!"

"Inu, synku, když ty jseš pořád pryč, tak som přijela. Copak já se o to starám -".

"Staráš se o co nemáš! Je doma?"

"Asi néjni, a spon jsem ji neviděl."

"Moc dobras jí viděl! Pust mne nahůrul!"

"Alo copak bys tam dělal? Ložnici nás připravenou v přístavku. Je tam oto-
vřeno," odpovídal sínadce Ramaz a nechýbal se zo dvoří.

"Pust mne nahoru!"

"Inu, jak bych to řek - nemáš tam co dělat."

"Nataša jo nahoře!"

"Jednak není a jedna by to bylo jedno."

"Co že je jedno?!"

"Ještli jo nahoře?"

"Ty staroj - ty staroj dědku - ty - !" vykřikl Míša a rychle vykročil ko
dvořím.

"Zůstaň tu, Míšo - " řekl Ivan, "zůstaň tu a nobibni."

Míša sě postavil před starého a pěsti se mu svíraly.

"Pust mě nahoru - " řekl sípavým hlasem.

Ramaz viděl, že Aljoša už stál vedle něho a že Ivan přichází.

"Nemáš tam co dělat," řekl chladně a ostentativně se obrátil k Ivanovi.

"No pojď sem, Ivane, připravil jsem něco na zapití."

Míša se pomalu rozpráhl a chytil starého za košili.

"Pustíš mě nobo ne?!"

"Chovej se slušně!" vykřikl Ramaz ale Míša už s ním zacloumal.

Vznikl rozruch, tak jak si to Ramaz představoval. Aljoša chytal Míšu za lo-
ket a Ivan přiběhl a kryl starého z druhé strany.

Míša se nemohl dost dobře rozpráhnout, ale zacloumal starým takovým vztokem,
že se košilo celá roztrhla. Starý se zapotácel a buď tak dělal, nobo opravdu zbra-
til rovnováhu a hlavou uděřil o veřej. Vykřikl boleslně a předstíral paniku a
strach. Aljoša stálo trhák Míšovou levicí a Ivan rázně přistoupil a vší silou od-
strčil Míšu nazad. I Farda vylezl z podpřístečku a zo zájmem se díval. Zatímco
starý se držel za hlavu a přorývaně vykřikoval, podařilo se Ivanovi postavit so
mozi něj a Míšu.

"Kroténo!" zařval na něho Míša až odstoupil.

"Byl bys mě zabil!" vykřikl starý Ramaz pisklavým hlasom.

"To taky udělám!" odpovídl si Míša. "Dnes nobo zojtra. Přiveď Natašu!"

"Najdi si jí," pěsnilval se Ramaz a bleskurychle zmizel v chodbě, vklouzl do
bytu a zamkl dveře.

Tu vy strčil hlavu z okna.

"Mozi námi je konec!" zapískal. Povolání ho naučilo užívat hlasu vo všoch vý-
šinách a odstínoch. Ivan si najednou s jistou úctou uvědomil, že musel být výbor-
ním prokurátorem. Míšu se už nepodařilo udržet. Vytrhl se bratřím a rozběhl se
pod okno, ale to bylo na něj vysoko. Ramaz s klidem a s důstojně uraženou tvá-
ří na něj koukal. Míša zahrozil pěsti a plivl, ale na vedlejší tabulku. Ramaz
rozprášením rukou znázornil, jak se zhrozil - a zavřel okno: šlo mu tam zbyteč-
ně horko. Sedl si a malil skloničku. První kolo měl za sebou.

Přistavok byla dlouhá přízemní stavba určená pro hosty. Starý ramaz měl v hlavní budově přízemí i patro, kromě o několika větších místnostech. Za hlavními dveřmi byla předsín a jako zvláštní trakt byla kuchyně, koupalny, toalety, spíše a několik vzdušných komor, kterých se dalo využít k čomukoli. Toč byly poloprázdné, ale v každé se dalo taky konci konci bydlet. V přistavku, který byl zařízen s neménší okázalostí než byl starého Ramaze, měl každý pokoj svůj sprchový kout a toaletu, televizi, telefon, rozhlas a kdo ví co všechno. Když ještě byly časy, kdy se v domě homžilo Ramzovými hosty, vařila pro všechny mladá hospodská z vesnice a Ramaz nolitoval poněž ani času, aby jí dal zaučit na skutečně výbornou kuchařku. Jinak si toč s Fordou vařili sami. Na nadcházející oslavu bylo objednáno v krajském městě či v Praze vše, co bylo potřeba a hostinská se už zítra ujmě posledních nutných příprav. Od té doby co byl dofinitivně v úchodu mu chyběly v domácnosti pomocné síly, ale Ramaz toč okázalo zdůrazňoval, jak žije prostě.

Ve zmíněném přistavku bylo místo pro tucet i více hostí. Toč tam byly pro tři syny připraveny tři pokoje. Aljoša sice obvykle bydlíval u starého, ale bylo zřejmé, že toč tam bydlíla Nataša a starý tam nechtěl nikoho, kdo by mohl rušit. Ivan si nechal od Fordy ukázat, kde má svůj pokoj. Zavěsil šaty do skříně, vybalil pyžamo a toaletní potřeby (zjistil, že na toaletě je i toaletní papír), a pář knih položil na noční stolek i s prášky na spaní. Doufal, že už dnes nikoho neuvidí. Bud soženo něco k jídlu v kuchyni, nebo počká až na snídani - do hospody se mu najednou nechtělo. Aniž by si to přiznával, měl v pozadí myslí přeskočit určité obavy. Nopříklad si, aby došlo k nějakému vážnému incidentu, pokud tu bude. Pak ať se sožorou. Aljoša se potloukal před vilou. Doufal, že ho tátka uvidí, a že s ním bude moc mluvit. Ale okna zůstávala zavřená a vnitř bylo úplně ticho. Nakonec se dusol i on umýt a tak šel do přistavku. Když se opláchl hodně studenou vodou, usidlil do koupelny. Zavřel oči a pokoušel se uzavřít brány smyslů, aby práma vošla do sušárny a tak spalovala všechna senona karmy. Ale kujdajmy spala u vstupu do sušárny v Brahmově bráně jako obvykle. Dýchal pravidelně a myslil na Krista-Krišnu. Když nic nepomáhalo, odříkával jako mantru otčonáš, jak mu zkušený učitel doporučil. V poslední době si lámal hlavu nad zákonem křesťanství a zkoušel pochopit Bibli jako zbirku koánů, ale moc mu to nešlo. Nová spiritualita, která zachvátila celý svět, se mu nijak neotvírala. Jenlikož však i spisy Carlose Castanody jsou inspirovány Duchem svatým - podle dr. Noudauera - začal si nakonec raději jen představovat Moskality v zelené záři psychického květu - a vskutku se zasmil docela příjemně. Míša zmizel Aljošovi z mysli, Ivanovi z očí a ostatním z doslochu. Kdo ví, kdo se potlouká.

Začalo sa stnívat.

Bylo ticho jako by tu nikdo ani nebyl.

V kuchyni si Ivan namazal chloby a posoroval, jak zadní drankou, ktorá vedla do losa, vběhla Nataša. Tiše, jako po špičkách, proběhla široký trávník. Tiše, jako ve snu, zatukala na přízemní okno. Zaskřípal klič, dveře byly so otevřely a Nataša zmizala.

"Dobře že to udělala takhle," pomyslil si Ivan, "že jí Miša nezastihl. Buď toho ještě zítra dost."

Před domem stál Ford a čuměl na oblohu. Ivan šel okolo něj bozoslova a se skloněnou hlavou, aby prostě vlez hned do postele. Ale Forda pokročil a oslovil ho takovým nějakým tónom že se Ivan bozděky zastavil a obrátil se k němu.

"Tak jste se tu pročo jen scíli všichni," řekl Forda.

"Pojedu zpátky - ", řekl Ivan.

"No jo, bude líp ú toho nebejt, až to příde."

"Ano", odpověděl Ivan mechanicky, ale pak se na jednu zeptal: "Co až přijde?"

"Jó, mohlo by se to svést na tebo."

"Na mě ne - ale co vlastně?"

"Von mě Miša nemá rád, ale já nemám vo něm dobrý mínení. Jenomžo hold - ".

"Což?"

"Nevím."

"Tak to nech plavat."

"Miša ví, kdo má sojf i na jaký číslo se otvírá."

"To jo jeho věc." Přesto si Ivan sedl.

"Von by mu to moh Miša sbrat a voni by to zas mohli sbrat jemu."

"A o čom Forda mluvíš?" zeptal se Ivan neopříjemně.

"Co já vím, o čom mluvit - ".

"Tak o tom teda nemluv. Já ně nic vzádavý nojsom", řekl vážně Ivan a chystal se vstát. Forda ho ale chytil za ruku.

"Já si Miši moc vážím, umí sodm řečí, jezdí si po celém světě, všecko viděl, z toho něco bude, ne jako mi."

"Jestli ti te vadí, mně teda ne", Ivan se konečně pustil do jídla, měl hled a nověděl oč by se měl starat.

"Moh by to dotáhnout, ale taky nemusel."

"Taky nemusel. To mě jo taky jedno."

"Tys to nikam nedotáh a proto to schoděj na tebo."

"A co, proboha? Jestli má starou v sojfu prachy, je mi to stojně fuk jako tobě. - Aspoň doufám, že i tobě" dodal Ivan už rozloučku.

"Alo rači bys měl bojt pryč."

"To teda budu."

"Tobě jo to buřt, co bude."

"Upřímně řočeno - buřt."

"Soš rozumnoj Ivánku, tó vod těch študii."

Tři bratři nopriliš zřetelně cítili, že i Forda je jejich sourozence čím byl moži nimi větší časový odstup, tím spíš ho měli skoro jako noprímného staršího příbuzného, bez ohledu na to, jaké mínění o něm měli. Proto Ivan nebyl nijak překvapen karatelským Fordovým tonem.

"Aco můžu dělat, Fordo? Mám se sem snad nastěhovat? Miša som může přijít kdykoliv."

"Nojde o Mišu", řekl pochmurně Forda.

"Tak o co salára jde?"

Forda se znova zchladil do oblohy, pokrčil rameny a pomalu odcházol. Ivan věděl, že když nočeo, neodpoví na vůbec žádné prosby. Přesto šel za ním, zastoupil mu costu a znova se ptal.

"Ták o co jde?"

Alo Forda hleděl stálo do nebeské béně jen si pro sebe něco mnilal a Ivana jakoby novnáml. Míval takové chvíle jako mal lucidní okamžiky. Co symuluje a co ne, nezjistili ani na psychiatrii, kdo si tak jak tak párkrát pobyl. Ivan se vzdál.

"Ostatně - ", pomyslel si, "má Forda v podstatě pravdu. Jostližo se cokoliv sonda, Miša bude koukat potopit knězdeho, na koho si vzpomene. Snad by joště šanoval Aljošu. Alo mně by maničil určitě a je na to rozhodně nazanější nož já."

V posteli se pokusil číst, ale byl roztržitý. Konečně si vzal prášky a za pět čtvrtí hodiny usnul.

Miša seděl vo svém pokoji tak tiše, že o tom nikdo nevěděl. Měl po ruce líhev vínu, ale silně si ho ve sklenici řodil a pil pomalu. Viděl, jak se Nataša vracela. Viděl, že se Ivan baví s Fordou. Věděl, že Aljoša se joště v garáži hrába v motorce. Věděl, že starý je v pracovně v prvním patře a že se zde hrabe v lejstech zavíraných v scifu. Tušil, že na něho něco vytáhno. Byl zvyklý zachovat v nejrozličnějších chvílích klid. Pomalu a počlivě si probíral bod za bodem. Seděl tak dlouho. Aljoša se vrátil z garáže a šel spát. I Ivan už spal. I v domě spali. Viděl Forda, jak se nohlučně vybral von, vyšol zadní branou do losa a blikal si batorkou. Mohla být půlnoc. Z losa vznula sytá vůně a teplo. Po obloze se táhly dlouhé bílé pruhy, které za sobou zanechávaly stínající letící tak vysoko, že je nikdo neuslyšel. Kolem dokola kroužily, plížily se, vyskočovaly, proplétaly a tančily temné a tmavější stíny.

Starý Ramz hněd večor uklidil Natašu a zamíl se v pracovně. Taky probíral všechny bod za bodem. Podařilo se mu, že se mu sjali svědci. Odrovna možná Mišu jednou ranou a Nataša definitivně pozná, do čeho by pěkně spadla. Zhasnul a dlouho neusínal, ale byl už zvyklý, že se nikdy pořádně nevyspi.

Byl už druhý den, 20. srpna jednoho nedávného roku.

Míša s nídal v hospodě. Vesnice byla volká, klysi tam bývaly hospody tři, zbyla jediná, ale ta přeocjen měla otevřeno už dopoledne od 10 do 15 a pak od 17 do 22 hodin. Před třiceti lety byla joště docela přijemná. Od té doby, co jí převzala Jednota, to šlo z kopce prudkým temtem. Míša čekal na turistický salám s chlebem, protože jinak měli už jen tlačonku s cibulí a na to po ránu neměl chuť. Nejdřív mu přinesli knof, Míša usrlknul a s odporem šálek odstrčil. Byla to úplná brynda, Míša dosud nepřišel na to, jak tu kávu v našich hospodách vlastně dělají. Ještě předevčírem pil kávu v motelu před českými hranicemi a tak jak měl tu chuť joště v poněti, nonohl se zdejšího knof ani napít. Níchej zřejmě logr z osi žgramy kávy a lojou na to vlažnou vodu z hrnce, v ktorém jinak vyveruje utěrky. Přímo to masní utěrkami smrdělo. Nebo novymojvaj hrnky a jen je hospodská utírá do zástery. Čert ví jak lze dojít k takovému výsledku, který jako kalná voda stál před Míšou. Dal si proti svému zvyku pivo.

Snídal pomalu a mimoděk si prohlížel lokál, který od mládí dobré znal. Podlaha nebyla už tát snad několik měsíců. Ještě že jí zamotaj - pomyslal si Míša. Stoly s umakartovými deskami byly před lety nové a dosud vydržely. Zato židle byly už pořádně rozvrzané. Stoly byly plné koloček od včerojších piv, porcelánové pivní tálky z dávných dob se většinou rozbily a ty co zbyly sloužily za popelníky, ktoré hospodská vysypávala do kbelíku. Někdy byly papírové pivní tálky. Ale to bylo jednou za čas a momentálně byl ton čas, kdy nobyl. Na zdi už aspoň nevisely portréty státníků, jaž Míša pamatoval z dětství. Místo nich tu byl několik let starý reklamní kalondář SWISSAIKU s barevnou fotografií nějaké tančnice hula-hula. Na protější stěně byla jedonáctka Sparty s letopečtem asi deset let starým. Zašlá kouřom. Tištěná cedule že se nosní nalévat řidičům a řidičům a z drátu skroucená pitomá figurka Švejka - bůhví proč s malou lampičkou, která zřejmě neměla žárovku - visely vů výkopu. Přímo nad Míšovým stolem byly dva veliké nápis:

"Všecky hry včetně T.V.zábavných jsou zakázány."

Á:

"Zákaz přemístování židlí."

To byl zákaz poměrně nový, a skvěl se novostí a úhledností ve vězech hospodách, buď předtištěný, nebo napsaný vodoucím v různé gramatické formě. Byl zaveden tohdy, když se usoudilo, že sedí-li u stolu více lidí než čtyři, nutně se tam šíří protistátní myšlení. Ono se mohlo šířit i když tam seděli jenom ti čtyři, ale zatím se nevyrobily stolky jen pro dvě židle.

Míša byl v hospodě sám a neměl kam jít. Zíral zamyšleně do poloslepého, prosklého zrcadla bez rámu, které viselo přes lokál proti němu zrovna na potvoru tak, že se v něm musel pozorovat. Byl tu ztuchlý vzduch, protože okna se už léta neotvírala. Míša by radši seděl ve stínu na zahradě, ale ta dévno zašla. Pod kaštany, kde se dříve příjemně vysedávalo, stály jen dva automobilové vraků na špalkách a vzadu děsivě trčely rozvaliny nekdoujšího kulečníku. Pro Míšu, který byl v jednom kuse na služebních cestách na západě, to bylo hrozné podívání. Dnes si potřeboval dát pozor, aby ho nic nerozčílilo, měl před sobou důložité kroky. Ale tady musel vydržet trčet co najdále. Obrátil se tedy a koukal na návěs. A najednou uviděl, že přichází Ivan. První reakce byla soubrat se a jít. Ale pak si uvědomil, že chce být zo všemi za dobrá a zůstal.

Ivan se klátil návsi jaksi nerohodně a bezcílně. Nasnídal se v kuchyni s Fordou, starý zůstávčí zavřený a Aljoša ještě spal. Hned jak se Ivan probudil, zalitoval, že jo vzhůru. Tak jako už po mnoho let každý den. První a jediná nadějná myšlenka byla m. to, že večer půjde spát znova. Ve spaní to šlo. Mohl docala pěkné, barvité a dokonco často vesolé sny, takže se někdy probouzal uprostřed noci smíchem. Ale ráno si zas už nic nepamatoval a nutnost přestát celý den bdění působila rovnou po probuzení hrůzně. Tak jak rád studoval, od dětství až po dnes, tak tedy nezažil snad jediný den, kdy by se ráno těšil na práci, kterou bude dělat. Během dne se do ní ovšem pohroužil, věnoval jí většinu času, ale první pomyslní na ni, když otevřel oči, bylo odporné a zdálo se mu jako děs. Stojně když večer se konečně a trochu rozveselil - protože teď už je jaksi denní penzni splněno a více se od něho nebude žádat - novzpomínil na práci s uspokojením, ale z hnusem a rychle si vzal prášky na spaní a bolctrii. Mohl být spokojen - taky byl opravdu spokojen - že celý život nemusel dělat nic, co by ho nebovilo nebo co by ho unavovalo. Svůj obor měl rád a dosud mu jek studium tak psaní říly lehce. A to nejen když psal do šuplíku, ale i když musel vylízovat publikeční činnost. Byl-li nucen psát hovadiny o hovadinách, bral to jako žert a nerozčílovat se nad tím, ale většinou ani z povinnosti hovadiny psát nemusel. Věděl, že jo v tomto chledu vzácným případem člověka v naší zemi - který když byl konečně v důchodu, věděl, že kromě sám pro sebe nenapíše ani řádku a kvitoval to z uznlosti, protože rozhodně neměl žádné sklonky k tomu, aby se nudil, nebo se stravoval nebo si mříkával. Leč přesto každé raní probuzení mu připomínalo, že nese břemeno tak nopríjemné a tak bolestně hřížící, že to není k vydržení. Jen uvažoval, jestli je tím hrůzostrašným břemensem život sám jako takový, nebo něco jiného, co dosud nepochopil. Ale v každém případě měl ráno nopríjemné.

Na venkově nemí kam jít ani co dělat. Mohl se vrátit do Prahy, ale měl pocit, že že by přeci jen měl zůstat a "dávat pozor", aby se nic nesomlelo, protože když už tu jednou jo, je to kalki samozřejmě jeho povinnost. Neměl sem jezdit, ale když jel, nemůže se vyzout. Nadtě měl Ivan, jako rodové dědictví velice živou imaginaci a i když se něčeho v podstatě rozbával, protože nenojvýš nůžo

dát Miša starému přes hubu, přesto, klyž právě neměl co na práci, vylochlaly mu před očima desítky příběhů, které by mohly sloužit za slušné scénáře českých západníck filmů. A Ivan - právě když a protože neměl co dělat - si to dokonco s jistým estetickým zalíbením nechával běhat v hlavě, takže ho v prostředí silnice mohlo klidně projet auto. Řidič však jen zpomnil, vykřikl na něj oprávněnou mňádku a Ivan zjistil, že stojí u hospody. A tak vošel.

Bratři se pozdravili přátelštěji než jeden i druhý očekával.

Ivan si objednal kávu.

Vedoucí pustil rozhlas, naštěstí nikoliv stanici Hvězda. Ozývala se slušná dobrodružství s protaktorátními písničkami, oblíbenými u mšich pracujících. Ivan se nohoval na nic ptát a Miša nohodlal o ničem vykládat a tak se dlouho nedostali za nojjednoduší poznámky. Ivanovi přinesli kávu. Napil se, a bylo vidět, že i on je otřesen, ale o moc horší než v jiných hospodách to neschladával. Miša na něho hleděl so skrytým posměchem. Tchleto tady pije colož život ten babrák.

"Dostal jsi někdy vůbec v restauraci opravdový knof?"

"Asi no. V NDR maj horší."

Miša odfrkl. "Jak to srovnávám, tak ten nepochr moži náma a tím, co je venku, je stálo větší."

"Je to opravdu tak vidět?" zeptal se Ivan upíjojo s ochutí, co mu přinosisi.

"Jo, hochu, jo. Měl by ses tam někdy podívat, čistě sosiologicky by tě to mohl zajímat. Když člověk nemá s čím srovnávat, lehce se stane, že vyhodnocuje nepřesně."

"To jo jistě pravda. Ale já na to nemám oči. Když jsem byl v Londýně před 10 - na 12 - lety, tak jsem asi viděl jen hrozně málo. Skoro nic."

"Před dvanácti lety jsme už hodně zaostávali, ale toď tu už ja propast. Měl by sis tam zajet, Ivane."

"Někdy tam zajedu. Rozhodně ti věřím. Nemusí to člověk ani vidět, aby pochopil, že taková ekonomika jako je u nás, tam prostě bojt nemůže, protože by se tak dávno položili."

"Rozhodně. Ty nejsi, Ivane, ekonom a jak říkáš, nemáš na to oči, ale to co řídíš já, z toho jde prostě hrůza. Vždyť ze spotřebního zboží tady už skoro nic nedostanouš - čas od času přijde něco določámu a pak zas rok nia. Kromě pár volkojich měst tu přivážej maso jen jednou tajdně - ach jo."

"To je pravda. Ono se taky hodně krado. To jo jakýsi paralelní trh a na tom si lidi to co chtěj sežanou."

"No jo, ale -".

"No jistě to já neregulorní, jistě so tu nedá mluvit o zdravé ekonomice, ale pročo jen lidi maj, co potřebujou. Nějak to sožanou. Časem. Hnud rozhodně no. Musíš shánět, musíš to hold umět. Když by někdo jonom chodil do krámu, tak by asi opravdu většinu věcí, který by chtěl, nesohnal."

"V krámu by nesohnal!" rozčilil se proti své vůli Miša - "A toď si představ, že jonom kování va dvěře, že jonom kování jenž jsem v Samaritánu nápočítal sedmosát

druhú, jenom toho pitomého kování na dvéře! Schválně jsem se nodival na atraktívnejší zboží! Představ si sočnosát druhú!"

"To si představit nedovedu. A lidi si v tom vybíraj?"

"Chějí joště víc!"

"No jo." Konstatoval Ivan, ktorému to nic neříkalo.

"Tady lidi stojaj frontu na zvadlou mrkev, na hlávkovoj salát, ktoroj je celoj zmazanoj od hliny - to by tam nákupovali ani pro králíky - tady stojí na schmíly brambory, máte tu jeden jogurt a jeden jovo krém, novito jak vypadaj banány, avocado, kokos, datle, fíky, ani! Dostanoto tu šaty z látky jaký so už nikdo nenošej a který by tam prodévali na biešim trhu a ne v obchodě - děti normaj hračky, nemluvím ani o tom všem, co je pro mládež elektronika, o tom ani novito, to ani do snarti neuvidíte - pokud si to jednou nákoupíte z potopený japonský lodi, jak to Tuzox umí, nebo pokud to i v Africe neboudou vyhazovat do šmolcu -- Co mluvit." Mávl pěstí a praštil so do stehna.

Ivan poslouchal na půl ucha. Slyšel to od Miši a i od jiných lidí snad už tisíckrát a věděl, že to joště desettisíckrát uslyší, protože je to pravda, ju to křivda, že to do očí bijící nespravedlnost vůči lidem, kteří dřou asi joště více než ty na západě, a jsou ve střední Evropě a né v Rwandě a Burundi, stojejí na kultuře stejně staré jako tam vonku a měli pře před dosítkami let stojné ekonomické šance. Myslel na to zřídka kdy, ale přiznával si, že v poslední době se i sám přistihuje, že ho to sero.

"Viš co pořád slyším, když se tam někdy musím představit jako ekonom?"

"Co?" zeptal se rozmrzlo Ivan, protože mu to bylo jedno.

"Mý jsme se vás po válce báli!: říkaj mí vo Švýcarsku. Jaká bude konkurenco. Vy jste měli stojný a možná lepší šance než my - řekl mi jeden angličan. Kdo jsme byli my a kde jste byli vy - povídaj mi pokračovat v Bundesrepublike. Ale jak přišel Únor, už jsme se nebáli."

"Jo, jo," vzdychl Ivan: celý život sedět někdo, kdo bude poslouchat tohle všechny téma maloměšťáka - to by byl pomalu ten nejpálnější důvod k emigraci!

"Říkáš jen - jo, jo! Tobě je to hold fuk." Řekl roztrpčený Miša.

"Jsou horší věci"; odpověděl Ivan stojně trpco.

"Joště jiný věci; každý reflektoje trochu jiný aspekty."

"Horší věci: StB - zaplatí pánbu že tu už normane koncentráky - vím o těch horších věcech, ale právě ta ekonomika je drží u moci!"

"StB - ", řekl zamyšleně Ivan. "No jistě, všecko má svůj ekonomický základ. Jenomže jsou my myslí horší věci."

"Neumíš než bojt posranej - ", pomyslel si Miša. "Bojíš se už i mluvit nahlas.

"Říkám ti," řekl, "že jsme ekonomicky v prdeli. A nepomůže nám už ani pánbu nebo Pán Bůh." Za pět let jsme s celým naším slavným táborom v tahu."

"No-", zaoponoval Ivan: "Tohle se už říkalo co pamatuju a patrně se to už říkalo teďkrát, co jsme my dvá ani nobyli na světě, pokud si vzpomínám na to, co jsem z té doby čot."

"A byla to pravda!" udeřil Miša do stolu.

Ivan vzduchl.

"Jsi, Mišo, ekonom. Víš přece co to je válečné hospodářství. Tohle jo případ válečného hospodářství. Vyroběná nadhodnota se prostě proinvestovává na vojenské cíle - v nejširším slova smyslu ovšem. Včetně financování Etappio a novim koho. V nejširším slova smyslu -".

"Tak záprý -" zvolal Miša rozhořčeně, až si ho všimli trampové, kteří se zatím u zadních stolů rozložili u piva v nejfantastičtějších hadrech i s kytkami.

" - za prý: proč se do toho sověty pouští, když na to nemaj, za druhý: když jo nikdo neohrožuje, ale naopak oni celej svět, za třetí: zdravá ekonomika jako jo vonku, taky investuje do zbrojení, ale utáhne to při neustálém zvyšování životní úrovně, za čtvrtý: lidé tady nudělaj, za pátý: proč nudělaj? protože to celý ekonomický vedení a řízení je v troubě, za šestý -".

"Ahoj!" řekl Aljoša, který se objevil jako z neběshury a nesl šajn o tom, o čém si to bratři vykládají ani se o to nestaral. Měl, jak se domníval, vážnější starosti: této se neobjevoval - ani na jeho prosobné volání.

Miša se zarazil s rozpřáženou rukou ve vzduchu a Ivan radostně zvedl hlavu. Marná sláva, Aljoša oddadávna jakoby všude vnášel klid a mír a jakoby bylo pro všechny potěšením ho vidět a s ním mluvit.

Když se ráno vzbudil, byla jeho první myšlenka tomá: rázom si vzpomol na potlučeného otce a jeho nárok a zachvěl se hrůzou, co kdyby se mu něco přes noc stalo. Vyskočil, ale to už se ubezpečil, že to je nemožné. Miša se zachoval jako zvíře, ale otac je zdravý a infarkt z toho neocostane. A že by se stalo joště něco dál, když už spal, to bylo prostě vyloučené. Miša má svoje příčiny, a Aljoša je uznával bezozbytku, ale má zdravý rozum. Nemí třeba se obávat, že by z jeho strany došlo k něčemu iracionálnímu nebo protizákonnému. Čím dřív se to zkonečuje - a patrně bude muset Miša ustoupit - tím líp a do roka nad tím Miša mávne rukou. Aljoša si myslal, že už chápe, že jsou věci, proti nimž se nedá nic dělat a tím spíš že to chápe Miša. Vysprchoval se a rozběhl se k snídani. Chtěl mluvit s tátou co nejdřív, aby ho později nemusel vyrušovat. Pod přístroškem seděl Forda a Aljoša ho veselé pozdravil a plácl v běhu po rameni. Ale otovřeno bylo jen do kuchyně a byt zůstával zamčený jako včera. Šel se vyptat Fordy.

"Staroj, když vypad Miša, si něco ukuchtil. Ale jo s tou Mišovou nahore.

Budó vodro. Počkoj, já ti schoval jahodovoj koláč -".

"Ty umíš, Fordo, všecko," řekl Aljoša s přesvědčením. Pro něho byl Forda už úplně jenom strýček.

"Pek jsem ho včera a tož bude dobréj."

V kuchyni nandal Aljošovi plný talíř. "Ať si Nataša upoče sáma - jestli to umí", řekl opovržlivě. "Konec konců, zajtra tady bude žranice. Přivezou toho z města plný auto. Bude to dobrý, pokud nám to Ňušenka uchodi na hlavu."

"Míša nejni zloj - , " řekl Aljoša plnými ústy. "On tátovi nic nedělá."

"Já ho bránit nebudu", odpověděl Ferda posupně. "Já si s ním za celou řek užijú, že by to pes nežral."

"Táta jo dobréj, Ferdo. Je na nás hodnej na všechny - ".

"To jo! " "Proč ti snad nic nedělá?"

"Ani nemůžu. Zamknou se a nevylezu."

"Ale on tady nikoho jinýho nemá - ".

"To by tak joště scházelo. Kdyby měl, zavřel by mě do blázince, ani by nemrk vokom."

"No povídaj, Ferdo, vdiť to není pravda - ! Táta by v životě nikomu nic zlého nouzal."

"Myslím, že toho má na svědomí dost."

"Ferdo, já se nepamatuju, že by kdy někomu něco zlého udělali!"

"Ty se nepamatuješ věcí! Tobě lez vždycky do prdele."

Aljoša se rozosmál při té s měšné představě.

"Moc ti děkuju za ten koláč - " poděkoval Fordovi upřímně. "Víš, já tu možná páření zůstanu - když budu potřebovat s něčím pomoci - ať už zajtra nebo jinak - rovnou řekni."

"Moc tu nevoštávoj!"

"S Míšou se to vyřeší. Je to průser, já vím, ale trochu za to může Nataša."

"To bych řek. Kurva. Čuchá prachy. Ale bude mít hovno."

"Táta si jí chce normálně vzít, Ferdo."

"To tak. To budete mít všici hovno."

"No co - mě to je fuk, Ivan už vůbec o nic nestojí a Míša si na ponize přijde. Tak co."

"Já jsem ovšem vosk. Že jo. Mám svých vosum stovek důchodů. Že jo. Ivan má dvakrát tolik a vživotě prstem nohnul. Míša se umí točit, to jistě, ale takoví nemaj nikdy dost a když jim má něco ulötět před nosem, tak se zevoknou. Pokud jo tu Míša, jsem takovoj norvozní, že určitě zasejde vonemocnín."

"Míša odjede ani se novohlíčne. Vždycky v létě touhle dobou má nojvíce práce. Je to vůbec hezký, že přijal."

"Moc he zký, jen co je pravda."

"Ferdo, musím mluvit s tátou, zavolej ho, prosím tě pěkně!"

"Zavolej si ho. Na mě sere. Ale tak počítám, že ani tobě něvotovře. Vědou tam nějaký řeči. Nějak se pojím, že starýmu to je fuk, jestli tu jste nebo no."

"Já nerozumím - ".

"Tak buď rád. A dej mi mě a vodječ. Starýmu to je fuk, jestli tu jste nebo no."

Aljoša vyšel ven a začal procházet vilu, jestli někde je aspoň otevřené okno.

Vila byla jak hrad. Rozlohlá, obložená kamenickými obkládačkami, na střeše an-tén jak na ministerstvu zahraničí - stojí si chytal přes družici televizi půlky Evropy. Na střeše kroně antém byl i volký plátěný postře pruhovaný přistřešek a byl tam takový malý bazének na šplouchání a sprchy. Velký bazén byl vprostřed trávníku za domem. Aljoša jak viděl všechno jen zavřené okna a ze střechy nosly-šel jediný zvuk, začal obcházet znova a pod každým oknem vyvolával. Chodil tak dost dlouho, až si uvědomil, že jestliže táta s ním mluvit nechce, tel ho tím křikom jen nasírá a to nochtěl. Přestal tedy a automaticky zamířil do vesnice.

Konec konců i Míša byl rád, že Aljoša přerušil rozhovor. S Ivanem se nedoká-zal norozčilit. S Aljošou to bylo něco jiného. Usmál se na něj a řekl:

"Přivez jsem ti to. Míša to v autě. Ja toho dost. To víš, venku s tím nejsou problémy."

"Prima!" řekl Aljoša a obličeji se mu úplně rozjasnil.

Ivan se smutně zadíval do logru šálku a mlčel.

Do hospody vošel klan místních cikánů a trampové začali zpívat exotické pís-ničky z první republiky ktoré považovali za country. Míša se na ně posupně za-díval.

"Před třemi dny jsem byl ještě v Paříži - ", pronesl k Aljošovi. "Tam je v takovojhle pajzloch taky fúra nogrů. Ale člověk může jít do slušného podniku, tam je něco."

"No to snad přeco no - ", podíval se Ivan zo šálku z logrom.

"Jakpak by no - mají jich tam až po krk. Ale je pravda, že jich tam je moře. Tady jo zaplatěnbu jen těch pár zavšivených cikánů. To jo jedinoj slušnej zvyk v týhle zemi. Ale boztek nomysoj mi nic jiného, než jak přufiknout bílou holku. Stejný jako ve Francii. Jenom kvůli tomu tam lezou. A kvůli tomu, že tam nomysoj nic dělat a jsou živě zadarmo."

"To teda snad přeci no - " opakoval chmurně Ivan. Tyhle Míšovi kocý přímo byto-stně nosnášol.

"Tys tam nikdá nebyl, tak noviš o čem mluvíš", odsokl Míša. "Ty je znás oko-rát z knížek. Co to jo za chanraď to si nedovedeš představit. To jo jediná smut-ná stránka politický svobody."

Ivan odložil šálek, bezradně se rozhlédl a objednal si druhé káfo. Venku bylo příliš horko na procházku a do Ramazovské vily se mu nochtělo.

"Ty, Aljošo, nevíš, jakoj je dnes životí" obrátil se Míša s vážnou tváří k Aljošovi. "Sedíte tu na zadku a můžete si výjet akorát tak na houby."

"Ale co - já si jezdím krm chci - " řekl Aljoša, který nochtěl aby se Míša začal s Ivanem hádat hned ráno.

"Kam chceš - to mě podrží! Kluci tvýho věku maj vonku zcestovanou už celou Evropu! Řecko - Itálie - Skandinávie - Španělsko - celý EHS, jenž lží jak jo napadne a řeckojí je to ani o holíř více, něž kdyby seděli doma. Všichni cestujou - všichni uměj jazyky - ty neumíš po maturitě ani anglicky -".

"Neumí ani rusky -" poznamenal zasmušilo Ivan, "v gymnáziu se naučojo tak jak dřív na městance. Za to Aljoša nemůže."

"Kdo říká, že za to může - ? Rožím za to může! Udělali ze školy oblibovárnou a nikoho nepouštěj ani do Sovětského svazu. A pomalu už ani do Polska, do Rumunska, do Maďarska - . Vždyť v tom dělám - ááá co."

"Já jsem byl v NDR - " ozval se Aljoša.

"V NDR, pořád NDR, to jo tady pro vás vrchol blahobytu. Měl bys vidět jak vypadá skutečnej svět! Jsto jeko v devatenáctém století! Vojlet do Bulharska nubo na Rujanu je celozivotní výmoženost! Vždyť vím kolik lidí od nás a kam jezdí. Směšný procento. A většinou furt jen tysačí."

"Jako ty", řekl Ivan.

"Jako já!" vykřikl Míša. "Samořejmě jako já! Kdo se o sebe neumí postarat, zůstane tu záhrobanoj. Tady jsme to dopracovali tak, že to vypadá, jakoby už lidé žádnoj zájem o skutečnej život už neměli, je jim všecko jedno, všecko si nuchaj líbit. Ze všech jsou bačkory - a za pouhých pětatřicet let. Za jednu generaci už budete jako Rusové."

"To není vyloučný", podotkl Ivan suše.

"Ty se moži ně zvlášt hodíš", řekl Míša sarkasticky, "tady už všichni dávno zapoměli, co je to žít ve svobodný společnosti a ty jim k tomu joště píšeš filozofický pindy, abys je zbulíkoval ještě více."

"Myslíš si, že to všecko nevíš - " vybuchl Ivan s řotolnou hořkosti v hlasu i výgestu, že Aljoša, který dosu s účastí naslouchal Míšovi nejednou pocítil, že všechno nebude asi tak jednoduché.

"Od začátku padesátých let, si tam žili v blahobytu, jaký dějiny nepamatují, cestovali si, žrali, nověděli už co by chtěli, nověděli z dobrého bydla co lžat, na všechnu nepříjemnou dřinu si brali gastarboitry a platili jim jako žobrákům, ale na to jim sero pos, horší jo, že při tom v umění, ve vědě, v celé kultuře podnikali objevy a dobrodružství o jakém se ani nesnilo, mohli tvorit a objevovat nové a nové a prorazili svou tvorbou novou cestu, a vytvořili kouturu, která znamená trvalý přínos - a my tu hnili a hnili a trpěli v monším či větším Gulagu celej život a budem tak dál, a budem tak dál, naprosto bez možnosti podílet se na dobrodružství, na té tvorbě, na té celé úžasné práci - a to mi pak vůbec nesejele na nějakém cestování na Kanárský ostrovy který tě přijde na uši než když zůstaneš doma v Hamburku či kde. Je to tisíckrát horší než když dokážeš pochopit s těma svýma Mercedeskama, videokazetama, avocadama a šmírováním na nudistických plážích. Jdi se s nimi vyčpat! Od osmnáctého roku už kolik uběhlo let? A my kromě undergroundu nemáme jedinýho básníka, malíře, skladatele - a co jsme byli noži výkrama? Chápeš vůbec? Nochápeš nic. A od osmačtyřicátého není bilance

o moc lepší. A nozblbli jsme! To noní pravda! Jsme jenom odepsaní a žijem pod poklopou m syrečky. Proč myslíš, že jsem šel do toho ústavu. Protože jen tam dostávaj z vonku všecku literaturu, jen tam, nikdo jinde a těch pér, co tam jsou, jsou jediný v republice, který ji můžou znát. Pér lidí na patnáct milionů. A no jsme v Mongolsku, ale ve Střední Evropě. I my jsme do nedávna budovali evropskou kulturu, i my jsme se podílali a podstatně podílali - a dnes má naše jméno hodnotu akorát tak v hokeji. Dej mi pokoj se svojma řečma, dej mi pokoj."

"No to právě říkám - " zabruptal Miša zcela překvapon, " - že všecku kulturu za čolejch pomalu čtyřicet let k nám přichází zo západu, žo - "

"Ty nomáš co o tom mluvit, protože tvá kultura je rock, minisukně a dlouhé vlašy."

"No vždyť i to - " podotkl Aljoša.

"Ale ano," i to, nás pravdu," řekl unaveně Ivan. "Vždyť i všechna nová technologie přichází jen ze Západu, vždyť ano," dodal pokojně; zavřel oči a matáhl so.

"Nechtěl jsem se tě dotknout," poznamenal v podstatě upřímně Miša. "To jo všecko z toho děsného počasí. Jak dlouho už vlastně nepršelo?"

Trampové pili pivo a zpívali, že "Rikatádo jak tornádo žene so širou stepí", což od dětíství působilo Ivanovi utrpění. Cikání se jako vždy zybývali neznámí problémy. Miša chtěl na ně opět začít nadávat, ale spokl to.

"Podívej se - " zvolal mjednou rozveselen, "přivoz jsem to schválne pro tebe, Aljošo, kdybys to novidöl, nověřil bys mi to. Tú máš, můžoš si to vzít. Jo to hrozna legrace. Ale počkej - musím ti to vlastně přeložit. Ty se taky koukn, Ivano, jo to za všecky ponizo."

Miša vytáhl z náprsní kapsy a rozprostřel m stolo, odsunuv šelky, plánok Bulonškého lesíka s různobarovně označonymi a očíslovanými body.

"To tam normálně koupiš v každý traficc," podotkl bodře. "Jsou tam označeny rajony, kde se soustředujou všecky možné kurvy. Normální ženský tady ani nejsou značení. Ty jsou všude. Ale tady, překládám: Muži s umělými řadry; tady: muži s voperovanou vagínou, voyerí aktivní, voyerí pasivní, žony jako muži; travestiti mužští a ženští; normální homosuxuálové a normální lesby tu ani nejsou. Tady jsem - noní to sico očíslovaný, ale každej to ví - takový ty hodně malý holčičky nebo chlapčekové, tady je skupinovoj sex -".

Aljoša sledoval Mišův prst kroužící po mapě s naprostým úžasem. I Ivan se naklonil a pozorně si plánok i tištěný dvojjazyčný doprovod prohlížel.

"To je sranda - co?!" řekl Miša vítězoslavně.

Aljoša jen polkl.

"To je", řekl Ivan klidně a znova si pročítal doprovodný text.

"Bulonšký lesík je velikej, musí se tam jen jazdit autem", doplňoval výklad Miša Aljošovi, "takže ty jednotlivý branže si nalezou do zelí a maj to kličánko!"

"A byla tam?" vyhrkl Aljoša.

"Nebyl, mně ře to okluje. Ale tu svobodu tam maj."

Ivan pokývl vážně hlavou a vrátil plánek Aljošovi.

Vedle v šonku najednou zahřímal vedoucí: "Dneska je ve všech novinách rozsudek, byl soud jak sanec, a dostali pořádný" trosty, to byl pane proces!"

Ivan se otrásl jak osika a oči se mu hrůzou rozšířily. Už rok nočetl žádné noviny, ktoré v oblibjě nikdy neměl, a neposlouchal žádnou rozhlasovou stanici. A jen zřídka hovoří s někým odpovědným za události. Mnoho z jeho známých zase zavřeli? Co se proboha zase stalo? Neviděl, jak zakrýt svoje rozčiloní a jak se nějak nepozorovaně dostat k novinám. I Míša se zarazil a zbystril pozornost. Aljoša se zřetelně zachvátil. Všichni tři seděli tiše a bez pohnutí. Trvalo pár minut, než Ivan vyrozuměl z nesouvislých řečí někoho, koho neviděl, že jde o rozsudok ohledně nějakých úplatků ve fotbale. Zjistil, že se za tu chvíliku zpotil, jako by byl v parní lázni.

"Je to hrozný, kde žijeme", řekl tiše, kroutil hlavou.

"Celaj národ by měl být normálně v blázinci", odpověděl rovněž tiše Míša, "od očí protření, jak chceš začít škrbat sirký, z kterej chytne až každá patnáctá, přes cestování do práce a schánění místo nakupování, ve věčném frmolu do blba a bez smyslu, a jen se bát vlastních dětí doma a ze schůze do schůze když si chceš udržet kádrový posudek a k tomu takovýhle šoky každou chvíli -".

Ivan koukal do stolu a Aljoša byl dosud celý nosvůj, jako by se ho to mohlo týkat.

"Venku mi nevěřej -" pokračoval tiše Míša, "vod toho, že když se potkám na ulici s cizím státním příslušníkem - a to i zmiňšoho tábora - musím to hlásit řediteli na předtištěném formuláři, vo čom jsme mluvili - až po to, že mi koho si soudou, nounikne spolupráci s StB i kdyby se posral, nemluvě o tom, jaký prachy to jsou, udržet si existenci, dostat děti na školy, nemluvě o tom, že musíš krást i kdybys tisíckrát nochtěl a víš že tě vždycky můžou z něčeho usvědčit a jinak to prostě najde - ne, venku mi nevěřej a já jím už o tom dávno nepovídám. Oni nás tam maj všechny za neurotický kvorulenty, že si pořál jen vymožíme, no, nevěřej nám, protože to jo k neuvěření a normálně by musel být celaj národ v blázinci."

"Adaptibilita člověka z něho udělala to, čím je," řekl pomalu Ivan.

"To jo teda pěkněj výsledek."

"Jo to ve špatném i dobrém."

"Vy opravdu nemáte co srovnávat, ale já vím, jak se žije ve svobodném světě", pokračoval tiše a naléhavě, bez podrážděného osobního tónu, Míša.

"Ve svobodném světě -" usmál se šklobivě Ivan. "My jsme v postkapitalistické společnosti, Míšo, zpátky by už cesta byla jen výročným násilím."

"Tak ať se to stane!" vykřikl Míša. "Jakej z toho máš užitek, že už najseš v kapitalistické společnosti?"

"Buď ticho, Míšo", upozornil ho Aljoša.

"Právě proto, že nojsme v kapitalistické společnosti, to takhle dopadá," nedal se Míša zadržet.

Ivan pomalu pokrčil rameny a řekl: "Jo to Míšo jako ton vtip o naší hymně,

"Kde domov můj = nevíme kde bydlíme".

"Moc dobře továne!"

"Není to tak jednoduchý. Já ti jen chci říct, že nám nepomůže nic a nikdo. Nic se nezmění ničím. Válka, bez pánu, nebude. A kdyby byla, my ji neprohraje-
me. Prohraje ji celý svět a to, k čemu se po ni navrátí, nebude tam to - ", uká-
zel rukou k zádu, "ale tohle - ", ukázal kolem sebe. "Nejsom moralista, jak jo
ti známe. Ale jednou zlo ještě hůřím zlom nevyženos."'

"Jak ty myslíš. Seberu Natašu a bulem emigrovat."

"To ti jen chválím - ", řekl Ivan rychle a z důrazem.

Aljoša sebou ošil, protože věděl, že Ivan se dívá na emigraci pořádně skrz
prsty.

"Rozhodně to udělej. A pamatuji, že čím dřív, tím líp. Může spadnout klob i
pro tobě."

Miša se zazubil a přitakal:

"Jen co ze starého něco vymáčknu. Mám šperky po smrtce!"

"Budu ti držet palce", řekl Ivan vážně. "Jestli se z něho něco vymáčknout dá?"

"To si piš!"

"Víš-li jak na to - ".

"Vím, Ivane, jseš dobrý brácha."

"Chtěl bych bojt. Rozhodně nikdy nebudu dělat něco proti tobě. Ale myslím si,
že by ses na Natašu neměl vztahat."

Miša zrudl a popadl ho znova vztah.

"To nech m. mně, staroj je impotentní důdek a je neschopnej i jen se o sebe
postarat. Nech to na mně!"

"Mohl bys myslit i na Aljošu - " řekl Ivan záhadně.

"Aljoša může kdykoliv za mnou!"

"No dobré. Domů n. oběd nevýjdú. Co tady mají kromě toho salámu?"

"Forda nám něco ulála - ", řekl Aljoša, jež si myslel, že pomyslení na oběd
je uvede do lepší nálady.

"Noudělá nám nic", řekl Ivan, "nejvaješ tobě."

"Tak zůstanem tady. Maj tlučenku, nebo nám udělaj vejíčko. Vždyť nás znaj."

Trampové zmlíkly vyčerpáním ale cikáni dosud řešili klíčové problémy, že ani
nemnámlí svět kolem sebe.

Miša by je nejradši dal vyhodit, ale stále si říkal, že se musí držet. Něco
snít museli, protože se blížila jedna hodina a hospodu zavřou.

Eventuelní další pokračování bude
uverejněno v případě, že podaří od-
cizit další část textu.

CHCEŠ DO DRŽKY...
...INTELIGENTE ...?

8